



Guh Bidin  
Dengê Dilê  
Xwe



Kurdî rûpel 10

Et Cinayettir



Ekolojik Bakış sayfa 16

Devrimci Sanata  
İhtiyaç Var



Kültür-Sanat sayfa 13

# KADIN EMEGIYLE ÖRÜLMÜŞ BİR DÜNYA



## KADINLAR EMEK DERYASI.

Avrupa'ya göç etmiş iki yürekli Kürt kadını Emine Çakabay-Karabekir ve Dilan Kutlubay. Hollanda'nın iki değişik kentinde yaşayan bu iki Kürt kadını yaşamlarıyla kadının emek tarihine yeniden sayfa aralıyorlar. Mayıs ayı Kadın emeğiyle özdeşleşirken çalışan kadınlarımızın sorunlarını iki yürekli kadından dinledik.

sayfa 3

## KÜRT KADINLARI AVRUPA'DA ÖRGÜTLENİYOR.

Avrupa'nın birçok merkezlerinde Kadın meclisi çalışmalarına hız verildi. Bir çok ülkede yapılan Kadın Konferanslarıyla ihtiyaçlar temelinde örgütlenmeler gerçekleştirildi.

sayfa 4

Emeğin, alınterinin, gözyaşlarının, sevinçlerin ve iradenin zafiri olan Mayıs ayında yine sizlerle. Mayıs hep emeği bize çağrıştırdığından bir farklı yaşanmasında sebep olmakta. Bir yandan iradelerin ateş çemberinde sınıandığı bir ay olurken, bir yandan da umudun emeklerle filizlenmenin hazzıdır Mayıs ayı... Böyle bir ayda kadın emek deryasıdır diyerek, selamlıyoruz.

sayfa 3



✓ Savaşın kadın üzerindeki etkileri / Dosya sayfa 6

✓ Genç yaşta emek işçiliği... / Genç Kuşak sayfa 7

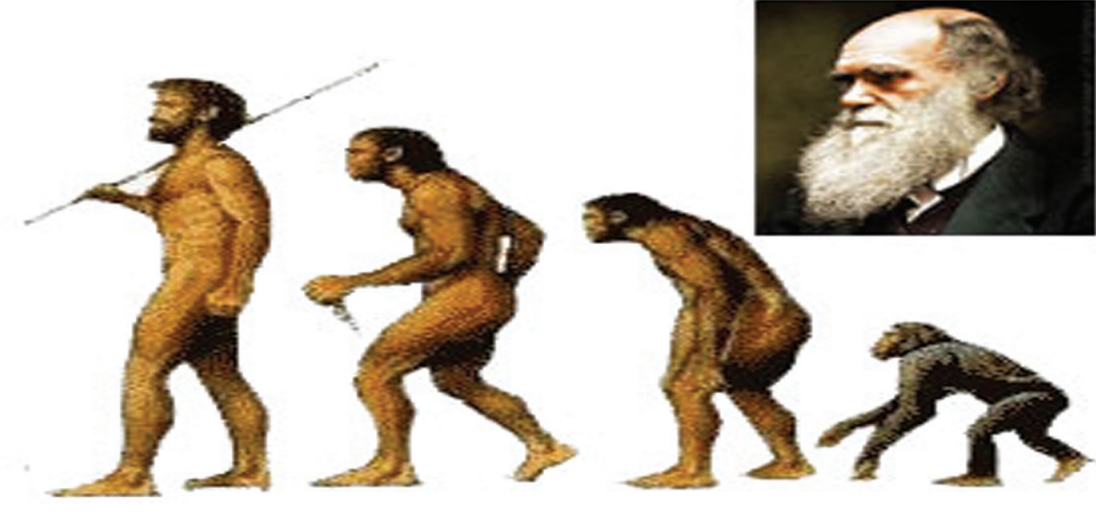
✓ Konfederalizmâ Jinê... / Kurdî rûpel 9

✓ Internationale Vrije Vrouwen ... / Dutch sayfa 12

✓ 4. Filimmor Kadın Festivali / Kültür-Sanat sayfa 14

✓ Çocuklarda yaz hastalıkları / Sağlık sayfa 17

✓ Hamilelik ve Spor / Yaşam sayfa 19



# Evrım Teorisi Moleküler Düzeyde İspatlandı.



## Amerikalı bilim adamlarına göre, Darwin'in evrim teorisi moleküler düzeyde ispatlandı.

**A**BD'de yayımlanan Science dergisinde yer alan araştırmaya göre, Oregon Üniversitesi'nden bilim adamları, doğanın yeni bir mekanik moleküler parça yaratma sürecini, var olan elementlerle aşama aşama ortaya koydu.

Araştırmanın başında bulunan Biyolog Joe Thornton, yeni fonksiyonlar için dönüşüm yap-

mak üzere, tamamen farklı fonksiyonların oluşması için doğal ayıklanma tarafından baskı altında tutulan eski genlerde bir moleküler çalışma sürecini tespit ettiklerini belirtti.

Bu çalışmalarını dönüşüm tarafından evrime uğrayan moleküler karmaşıklığı ortaya çıkardıklarını belirten Thornton, "Çalışmamız, Darwin'in evrim teorisine karşı çıkan tezde (akıllı tasarım) köklü bir hata bulunduğunu da ispatlamış oldu" dedi.

Darwin teorisine karşı çıkanlar, tek başına doğal ayıklanma sürecinin sonucu olacak bir evrim sürecini açıklayabilmek için moleküler sistemlerin çok karmaşık olduğunu savunuyorlardı.

Thornton, yeni tekniklerin, bugün ortadan

kaybolmuş olan eski genlerin yüz milyonlarca yıl önce nasıl evrimleştiklerini görme olanağı sağladığını belirtti.

Amerikalı biyologlar, bu çalışmalarında, Dünya'daki ilk hayvanın iskeletinin tespit edilmesinden önce, en erken 450 milyon yıl önce varolan "aldosteron hormonu"nun (anaç regülatör) reseptörünün evrimleşmesini tespit ettiler.

Deneylerde, bu reseptörün, aldosteron tarafından bu hormon varolduktan çok önce aktive edilebildiği ve bu reseptörün, aldosterondan çok daha eski, ancak benzer yapıda bir hormona yanıt verdiği ortaya koyuldu.

Joe Thornton, çalışmalarıyla ortaya koydukları



ları moleküler mekanizmanın evrimleşme sürecinin Darwin'in teorisine tamamen uyum içinde olduğunu belirtti.

Açık Gazete/ABD

## Görme bozukluğunu denetleyen lens

Piyasaya yeni çıkacak bilgisayar destekli lensler göz numarasının artış ya da eksilmesine göre görüş olanağını aynı tutacak.



Nasser Peyghambarian'ın da arasında olduğu bilimadamlarının değişebilir odaklı lens tasarısı, geçtiğimiz günlerde konuyla ilgili dünya optik çevrelerine tanıtılmak üzere Amerikan Bilim Akademisi'nde makale olarak yayınlandı.

Arizona ve Georgia'lı bilimciler tarafından

www.pnas.org/current/shtml sayfası üzerinde konuyla ilgili ayrıntıların elde edilebileceği duyuruldu. Gözlüğün 2 voltluk bir enerji kaynağından beslendiği, lens camının bir sıvıdan oluştuğu, kullanıcıya % 100 bakış ve görüş güvenliği vereceği basın tanıtımında yer aldı. Test sonuçları olumlu çıkan bu yeni gözlüğün endüstriyel tasarımından sonra piyasaya çıkmasıyla, göz bozukluğu numarası artan ya da kendiliğinden azalan kişilerin, göz doktorlarına başvurmalarına bundan böyle gerek kalmayacağı da açıklamalar arasında bulundu.

**G**örme bozukluğunu denetleyen camlar piyasaya yakında çıkıyor. Bu gözlüklerin bilgisayar destekli lensleri, göz numarasının artış ya da eksilmesine göre görüş olanağını aynı tutacak. Böylece göz doktorlarına daha az iş düşecek gibi görünüyor.

Bilgisayar destekli yeni optik camların gözlüklere takılmasıyla, göz rahatsızlığının artıp-eksilmesi, bundan böyle sorun olmaktan çıkıyor. "Arizona Üniversitesi" ile "Georgia Teknik Enstitüsü" nün uzun zamandır ortaklaşa üzerinde çalıştıkları bir tasarım sonuçlandı.

Yeni gözlüğün ilk laboratuvar modelini başına tanıtan Arizona Üniversitesi'nden Optik Bilim profesörü Nasser Peyghambarian, bu gözlüklerin otomatik fokus ayarı yapan kameralar ve fotoğraf makinelerinin çalışma düzenine uyularak icat edildiğini açıkladı. Profesör Peyghambarian'ın gelecek kuşakların akıllı gözlüğü diye tanıtmış olduğu tasarım, sağlık ürünleri endüstrisinin büyüklerinden Johnson&Johnson firmasının patent ve desteği altında tamamlandı.

Mahmut Şenol

## DNA ile köklerin belirlenebilecek



"Hamman" mı olmalıydı?.. Bu soru ailenin en büyük bilinmeyen sırrı haline geldi. Cevabı bir damla kan ve DNA testi verdi. Test sonuçları, büyük büyük dede Lester'in gayrimeşru olmadığını, anne ve babasının sadece evlenmeden önce birlikte olduğunu ortaya koydu. Brian Hamman şimdi gerçek bir Hamman olduğunu bilmenin mutluluğunu yaşıyor.

**Yahudiler bir baba ve 4 anneden türedi**

DNA testleri ile soy ağacı çıkartan DNA Family Tree şirketinin sahibi Bennett Greenspan, genlerimizin yüzde 99,9'unu anne ve babamızdan aldığımızı, ancak geriye kalan yüzde 0,1'lik genetiğin ise, hafıza halinde soyumuzun özelliklerini sakladığını belirtiyor. Greenspan, ayrıca geçen haftalarda bilimadamlarının Yahudilerin, bir baba ve 4 anneden türediğini ortaya koyan bilimsel araştırmalara dikkat çekiyor.

**İnanılmaz köken öyküsü**

Debra Anna Royer, yetimhaneden evlatlık alınmıştı ve soyunun nereden geldiğini bilmiyordu. Esmer tenli, büyük burunlu ve dolgun dudaklı olması nedeniyle yakınları, İranlı olduğunu savunuyordu. DNA testi hemen cevabı buldu. Ne İranlı ne de başka bir ırka mensuptu. Debra'nın ataları, Amerika'nın gerçek sahipleri, Kızılderililerdi. Harvard Üniversitesi Afrika Kökenli Amerikalılar Araştırma Merkezi Başkanı Prof. Henry Louis, siyah olmasına rağmen kanında bir beyazın bulunduğunu biliyordu. 1800'lü yıllarda büyük büyük annesi Jane, köle tüccarı beyaz Samuel Brady'nin tecavüzüne uğramış ve hamile kalmıştı. DNA testi durumu hiç de sanıldığı gibi olmadığını belirledi. Prof. Louis'in büyük büyük annesi tecavüz sonrası hamile kalmamıştı. Kanında beyaz ırkın temsilcisi vardı ancak çok daha eskilere 17'nci yüzyıla ve 7-8 nesil öncesine dayanıyordu. Siyah dedesi, Batı Avrupalı beyaz bir kadınla birlikte olmuştu. Yani 8 nesil öncesi anneannesi beyazdı ve muhtemelen de Afrika'yı sömürgeleştiren Batı Avrupa ülkelerinden geliyordu.

**N**ewsweek Dergisinin haberine göre, bir damla kan, binlerce yıl önce atalarımızın yatak odası sırlarını ve ihanet ortaklarını belgeleyecek. ABD'de birçok genetik araştırma şirketi son bir yıl içinde "soy ağacı" belirleme pazarına girdi. En ünlü soy ağacı belirleme şirketlerinden "DNA Family Tree"ye kısa sürede 52 bin başvuru yapıldı. Şirket 100 dolar karşılığında, bir damla kanınızı alıyor ve DNA garantisiz size soyunuzun binlerce yıl öncesinde hangi ırka dayandığını söylüyor. Hatta siz, kendinizi İskoç zannederken, Hintli olduğunuzu ortaya çıkarıyor ve soyunuzdaki bu "gizli ihanet" in yaklaşık yılını da bildiriyor. İhanetin, anne ya da baba tarafından olup olmadığını da ücretsiz bir hizmet olarak öğrenebiliyorsunuz.

**Derginin verdiği örneklerden birkaçı;**

Brian Hamman, soy ağacının nerelere uzandığını merak ediyordu. Nüfus ve aile kayıtları üzerinde yaptığı araştırmalarla, soy ağacını 19'uncu yüzyıla kadar götürebildi. Kayıtlara göre, büyük büyük dedesi Lester, Indiana eyaletinin kırsal bölgesinde yaşamıştı. Ancak yine elde ettiği bilgilere göre, büyük büyük dede Lester, anne babası resmi evlilik yapmadan önce dünyaya gelmişti. Brian Hamman, kendi soyunu da etkileyecek atası Lester'in gerçek babasını sorguladı. Soyadı gerçekten

Haber merkezi

newaya *Şin*

Emeğin, alınterinin, gözyaşlarının, sevinçlerin ve iradenin zaferi olan Mayıs ayında yine sizlerle. Mayıs hep emeği bize çağrıştırdığından farklı yaşanmasına da sebep olmaktadır. Bir yandan iradelerin ateş çemberinde sınırdığı bir ay olurken, bir yandan da umudun emeklerle filizlenmenin hazzıdır Mayıs ayı...

Mayıs, baharı arkada bırakıp yazın müjdeliyesi olurken, olgunlaşmanın meyve dönüşünün sırrıdır yaşanan....

Sevgili okurlarımız böyle bir ayda emeğin kadın yaşamındaki yerini incelemeye çalıştık. Yaşamın her sahasında emeğinin ürünüyle kendini açığa çıkaran kadınlarımızın çalışma hayatlarını dahi yaptık. Ana, emek ve ürün üçlemesiyle kadınlarımızın hayata bakış açılarını gözlemledik. Bir yandan kadın olmanın zorluklarıyla, Kürt kadını olmanın zorluklarını kıyasladık. Kadının yaşamın her sahasında bir değer üreten emek deryasına sahip olduğunu gördük. Kadın olmanın en güzel yanı da bu değil mi. Bir yandan kendi emeğinle yaşamını dokuyan bir arı misali her tarafta olmaya çalıştığını gördük. Fakat dikkatimizi çeken asıl nokta ise, kadın emekçilerin özellikle iş hayatının kadına tanımış olduğu haklardan habersiz olmasıdır. Bu durumda şöyle bir soru sorulabilir kadın kendi emeğinin karşılığını alabiliyor mu? Emek biling ister, bilinçle yörgülmemiş emek hak deryasında

kaybolma riskleriyle doludur.

Yine özellikle geçen ay içerisinde cesaretin ve emeğiyle mücadele değerlerini bedenleriyle sulamak isteyen kadınlarımıza yer verdik. Bir yanda Aynur, bir yanda Efteralya....

Kadının Ulusal mücadele içerisindeki konumunu ele almaktan ziyade, bu kadınlarımız şahsında örülmek istenen yaşama anlam vermeye çalıştık. Kimdi Aynur, kimdi Efteralya....

Gençcik bedenleriyle neyi anlatmaya çalıştılar bizlere... Nasıl bir yaşamın sahibiydiler, yakıtları ateşle kimlere göz dağı vermeye çalıştılar. Kimlere kadınlardan korkun mesajını ulaştırdılar. Nasıl bir ailede büyüdüler, nasıl bir yaşamın sahibi oldular? Onlarla yaşamış ve yaşamlarına tanıklık etmiş insanların ağızdan dinleyeceğiz bu iki yiğit kadını.

Bir anlamda bu sayımızı onlara adarken, yaşamlarında perde arkası kalmış, ama tüm yalınlığıyla onları anlatan hikayelerine sizi de kulak misafiri ediyoruz.

Gazetemizin dosya bölümünde de ağırlaşan siyasal gelişmeler karşısında savaşın kadın üzerine olan etkilerini araştırdık. Nedir savaş? Savaşın toplumsal tahribat yaratan yanları nelerdir? Savaşta en çok ezilen kesimlerden biri olan kadının, savaşlarda yaşadıkları nelerdir? Belkide çoğumuz çatışma ortamlarında büyüdüğümüzden bazı davranışlarımızı basite alsak bile bunların temel sebebinin savaşın yaratmış olduğu tahribat olduğunu çözememizden kaynaklanmaktadır.

Kültür-sanat bölümünde de, kendi yaşamını devrimci sanatla yoğuran Ozan Sosin'in, yaşamını ve sanata bakış açısını sizlerle paylaştık. Kadının sanatının icrasında yer alan biri olan Ozan Sosin, devrimci değerlerle buluşmasının temel noktasını ülke aşkıyla donanmış olmasına bağlamakta. Sanatın toplum yaşamında ki önemini ele aldığımızda köklerine oturmayan bir sanatın, tarihe mal olmayacağını anladık.

Ekoloji sayfasında da belkide yaşamda devamlı göz ardı ettiğimiz yada çok fazla umursamadığımız ama aslında ekolojinin temel dengesi bozan, gereksiz et israfını işledik. Vejeteryan toplumun bu noktada ki bakış açısı bize dengeli bir yaşamın sırlarını verirken, et tüketiminin hayatımıza eklediği eksileri bulacaksınız yazımızda...

Röportaj sayfamızda da, Kezban Vakfı Başkanı olan Nurdan Tatoğluyla Vakfın kuruluş amacı üzerine söyleşi gerçekleştirdik. Kadın sorunlarının çözümü noktasında somut çözüm yöntemlerinin ne olduğunu anlamaya çalıştık. Şiddete uğrayan kadınların Kezban Vakfıyla nasıl ilişkiye girdiklerini ve bu ilişki sonucu oluşan çözümleri işledik.

Dolu dolu bir ayı geride bırakırken, yaşamın hangi sahasında olursak olalım, kendi emeğimizin, alınterimizin hak ve hukukunu öğrenerek yaşama giriş yapmanın önemi bir kez daha altını çizirken, tüm güzellikler sizinle olsun diyoruz.

## Kadınlar; Emek Deryası

Yaşamı emekleriyle süsleyen kadınlar emeklerinin karşılığını alamadığını, erkeğin kadının emeğine sorumsuz yaklaştığının altını çiziyorlar.

**A**vrupa'ya göç etmiş iki yürekli Kürt kadını Emine Çakabay-Karabekir Ve Dilan Kultubay. Hollanda'nın değişik iki kentinde yaşayan bu iki Kürt kadını yaşamlarıyla kadının emek tarihine yeniden sayfa arıyorlar. Mayıs ayı emekle ve kadınla özdeşleşti. Kürt kadınlarının yaşam karşısındaki emek ve dirençli duruşlarını şöyle ifade ediyor Dilan "Belki emeklerimizin karşılığını alamıyoruz ama çocuklarımız için iyi bir yatırım yaptığımızı inanıyorum. Kürt kadınları örgütlüdür." Evli ve iki çocuk annesi olan Emine Çakabay-Karabekir sorularımızı şöyle yanıtlıyor.

**•Nasıl bir işte çalışıyorsunuz ve sizi çalışmaya iten nedenler nelerdir?**

Bir şirkette personel şefi olarak haftanın beş günü toplam 30 saat çalışıyorum. Yine bir kadın kurumun resmi yönetiminde yer alıyorum. Ayrıca hafta sonları daha çok bu kurumun çalışmalarını yürütmekle geçiyor. Haftanın tüm günü dolu olduğumu belirtebilirim. İş hayatına atılmamın sebebi eve ekonomik desteği sağlayabilmektir. Yine eve sıkışmak istemediğimden dolayı iş hayatına başladım. Şunu belirtebilirim: Sürekli evde kalan kadınlarımızın farklı fiziksel ve ruhsal sıkayetleri gelişebilmektedir. Bu anlamda iş hayatı kadına kendi yeteneklerinin açığa çıkması içinde yeni fırsatlar tanımaktadır.

**•Kadının iş hayatına atılması ne tür avantajlar sağlıyor? Kadınlara ne tür önelleriniz var?**

Kadının kendi ekonomik özgürlüğünü sağlaması en büyük avantajdır. Çünkü kadını erkeğe bağımlı kılan temel nedenlerden biri ekonomidir. Kadın zaten evinde ücretsiz işçi olarak çalışmaktadır. Ayrıca iş hayatına atılınca devamlı bir koşuşturma yaşıyor. Özellikle eşlerin bu konuda bir birlerine yardım sunması gerekir. Anne olan kadınların daha sağlıklı ve eğitimli çocuklar büyümesi için haftada beş gün yerine üç gün çalışmasını daha verimli olacağını düşünüyorum. Bir yandan anne olmanın sorumlulukları diğer yandan çalıştığım iş yerinin sorumlulukları var. Beş gün çalışmada zorlayıcı durumlar yaratabilir. Bu anlamda birini birine tercih etmek yerine getirilecek yeni iş yasalarıyla ikisi dengelenebilir.



larıyla ikisi dengelenebilir.

**•İş sahasında kadın ile erkek arasında bir fark gözlemleyebildiniz mi?**

Kadınlar iş yerinde erkeklerden daha fazla disiplinli ve işinin hakkını vererek çalışmaktadırlar. Bir personel şefi olarak kadınlarla herhangi bir iş yaptığımda daha örgütlü ve disiplinli iş çıkardıklarını belirtebilirim. Ama bu durum erkeklerle çalışmakta aynı değildir.

**•Peki, kadınlar iş sahasında ne tür zorluklar yaşıyor?**

Kendi açımdan ilk başta işe adapte olma noktasında zorlandım. Dil sorunuyla karşılaştım. Ama belli bir süre sonra işe



hakimiyetim gelişti. Aslında benim zoruma giden kadın ve erkek arasında ücret farklılığının olmasıdır. Yani aynı işi yapıyoruz ama ücret orantısı yok.

**•Kadın her yerde zorlanıyor. Hem iş yerinde hem evde çalışıyorsunuz. Kadın emeğinin karşılığını alıyor mu?**

Maalesef kadın yaşam içerisinde emeğinin karşılığını almıyor. Devlet kadınların iş yaşamını belli bir garanti içine almalıdır. Kadının emeği görülmelidir. Kadınlara ekstra izin verilmesi gerekir. Kadının evde baktığı çocuğu vardır. Kadın yaşamda erkekten daha fazla sorumlu yaklaşmaktadır. Saat yedide işe gidiyorum ama kesinlikle işten de evi yönetmek zorunda kalıyorum. Evi kesinlikle birkaç kez denetliyorum.

18 yıldır Hollanda yaşayan ve 3 çocuk annesi Dilan Kultubay ise

on yıldır yaşlılar yurdunda bakıcılık yapıyor. Kultubay sorularımızı yanıtlarken kadının ancak kadınlardan destek görebileceği gerçeğine de vurgularda bulunuyor.

**•Nasıl işe başladınız? Size dışarıda çalışmaya götüren neden ne? Emeğinizin karşılığını alıyor musunuz?**

İlk beş yıl içinde üç veya dört saat biçiminde temizlik işine başladım. Daha sonra bir kurs açıldı ve ben de yer aldım. Kurs sonucunda bakıcılık diplomamı aldım. Şimdi işim biraz daha hafifledi. Ama her işin zorlukları vardır. Şimdi kadının çalışması konusu; her insan gibi kadının da çalışması gerektiğini düşünüyorum. Evet, kadın çalışmalı ama emeğinin karşılığını da almalıdır. Ama bizim normal asgari ücret karşılığında çalışıyoruz. Bu emeğinin karşılığını alıyoruz anlamına gelmiyor.

**•Çalışan bir kadın olarak eşinizden ne tür destekler gördünüz?**

Şimdi kadının birde bilinen ama kağıda geçmeyen, kadının yapması zorunluymuş gibi yaklaşılan bir durum var o da; Kadının evde çalışması zorunluluğu. Ekonomik olarak veya ruhsal anlamda insan çalışınca kendisini daha rahat hissediyor, bu açıdan kadın çalışmalı ama bu kez kadın iki işte birden çalışıyor. Ev ve iş yeri. Evde kadına has bir çalışma sahası var. Erkekler bu işten kendini sorumlu tutmuyor. Eşim canı isterse yardım eder. Yani canın istemesine kalmış bir durum. Dolayısıyla benim hayatım emekle dolu. Ama bunun karşılığını aldığım sorusunu ben cevaplayamıyorum. Kadınlar emeklerinin karşılığını alamıyor.

**•Yabancı bir ülkedesiniz, Hollandalıların size karşı tutumları nasıl?**

İyi insanlar da var. Öte yandan ırkçı olanlar da var. İş arkadaşlarımla bir sorun yaşamıyorum. Kürtlere sempati duyan bir çevrem var. Ama ben Hollanda'yı hiç sevmemdim. Burada yaşama zorunluluğu da başka bir sorun tabii. Yine insanın sevmediği bir yerde yaşamayı, çalışmayı da ilginç gelebilir. Fakat burada bizleri ayakta tutan örgütlülüğümüzdür. Kürtler Avrupa'da örgütlü. Aksi halde insan burada her türlü bunalıma girebilir. Etrafımızda insanların nasıl mutsuz olduklarını da görüyoruz. Biz Kürt kadınları örgütlüydük. Belki daha emeğimizin karşılığını alamıyoruz ama çocuklarımızın geleceğine yatırım yaptığımızı da düşünüyorum.



## Kadın düşmanı AKP

Kadına dair

Suna  
Parlak

Refah Partisi'nin ardılı olan ama kısa zamanda hocasını satan AKP'de iktidara kadınların emekleri ve de oylarıyla tırmandı. 90'lı yılların ortalarında kapı kapı dolaşarak Refahı iktidara taşıyan kadınlar için önemli olan, inandıkları hocalarının (Necmettin Erbakan) iktidara gelmesiydi. Fikir iktidar olursa zikirde ona uygun gelişir geçiğinden hareketle gece-gündüz canla-başla çalışan Refahlı kadınlar, günlük yaşamda karşılaştıkları pek çok ayrımcılığın Erbakan iktidarıyla aşılacağına inandılar. Ne hazin ki ülkenin gündemi o kadar yoğun ki, Erbakan Hoca ne başörtüsü-türban sorununu halledebilirdi, ne de partinin emekçi kadınlarının en azından parti içi temsiliyetini sağlayabilirdi.

Aradan yıllar geçti. Hocasıyla ters düşen Recep Tayyip Erdoğan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı sıfatını ve de olanaklarını karizmatik yeni lider imajıyla da birleştirerek güncelleştirilmiş dini motifli bir parti kurdu. Hocanın yüzünden yansıyan 'Nurani' ışık bu sefer Erdoğan'ın ampulüyle cemaati aydınlatıyordu.

AKP'nin de en büyük kozu kadınlardı. Refah Partili cemaat üyesi, başı örtülü, mutaassıp ama siyaseti de yavaş yavaş bir arayış, dışarıya açılış olarak gören kadınların dışında AKP'li kadınlar sol dışında neredeyse tüm görüşlerin liberal versiyonlarının temsilcisiydiler. AKP'li başörtülü kadınlarda Emine Hanım'ın başlattığı yeni baş bağlama modelleriyle birlikte modayı yakından takip eden, örtünmeyin dinin bir zorunluluğu olmaktan çıkarıp kişisel tercihle açıklayan, kadınsılığın ön planda olduğu yeni kuşak feminen partililerdi.

Yeni model Özal formülünü uygulayacağı fotoğrafı veren AKP, her renkten sağ tansandantlı erkekleri parti ve meclis koltuklarına taşıyarak bunu gerçekleştirirken sıra kadınlara gelince tıpkı flört devresinde sevgilisini hediyelere boğan, ama evlendikten sonra daha gerdek gecesi ilk tokadı basan pek sevgili eş gibi davranmıştı.

Zaten her türlü liberalizm ve demokrasi vaatleriyle gelen, ama yükselen sivil toplum ve Kürt muhalefeti karşısında militarizm zırhına bürünen AKP'den de başka bir şey beklenemezdi. Kendi tabanı içerisinde binlerce başörtüsü mağduru kadının haklarını bile savunmak şöyle dursun, o kadınların mücadelesini pazarlık aracı yapan, yıllardır okulundan, işinden olan genç kadınların yaşadığı dramı görmezden gelen, seçim sürecinde oldu bittiye getirerek kadın temsiliyetini sıfır düzeyde sağlayan, neredeyse etkili hiç bir parti mekanizmasında kadın temsiliyetine izin vermeyen bir AKP herhalde genel kadın politikaları konusunda da erkekliğini sergilemekten başka bir şey yapamazdı.

İşte en erkek AKP'nin kadına yönelik icraatları:

\* 'Kota kadını aşağılar' diyerek kadınların iki yüzyıllık temsil mücadelesini kadını yüceltiyormuş görüntüsüyle hasıraltı etti.

\* TCK değişikliği sürecinde zina tartışmalarıyla bir yandan kamuoyunu oyaladı, bir yandan da bu maddeye karşı çıkan kadınları ve kadın örgütlerini zınyayı destekliyormuş gibi bir pozisyona koydu.

\* AKP'nin kadın ve aileden sorumlu bakanının yaptığı ilk icraatlardan birisi, meclise protesto faxı çeken kadın örgütlerini dava etmek oldu.

\* Çocuklarının cenazelerine sahip çıkan Diyarbakırlıların üzerine kurşun sıkan polisi kutlarken, çocuklarına sahip çıkmadıkları gerekçesiyle kadınları hedef olarak gösterdi.

\* Kadın örgütlerinin de büyük mücadelesiyle kazanılan haklardan biri olan aile içi şiddetin kadınlar şikayet etmeden de -çünkü çoğu kadın ya erkekten korktuğu ya nasıl başvuracağını bilmediği ya da karakoldaki polis onu gerisin geri eve gönderdiği için şikayet etmiyordu- dava açılmasını yeniden şikayete bağlı suç kapsamına almaya çalıştı. Pek sayın AKP'li yasa hazırlayıcıların yasayı değiştirme nedenleri ise tüyler ürperten cinsten: "Bir tokat atılması halinde dahi soruşturma açılması."

Yani diyorlar ki, ey kadınlar, eşiniz, sevgiliniz ya da bilmem hangi erkek size bir tokat atmış çok mu? Kim bilir sen de ne halt işlemişsindir de adamcağzı kızdırmışsındır! Yasayı hazırlayanlar, sınırları zaten voltajı dengesiz elektrik düzeneği gibi olan o erkeğin bir tokatla kalacağına garantisini verebiliyor mu peki? Ayrıca da gerçekten de bir tokadı çok masum bir şey olarak mı görüyorlar.

**Ya bu tokat AKP'nin suratında patlarsa ne olur?**

Ne yazık ki biz kadınlar şiddet karşıtıyız. Ama şunu yapabiliriz: Önce AKP'ye gönül veren, ama hiç bir zaman AKP tarafından gereken önem verilmeyen partili kadınlar AKP'den hemen ayrılır. Ardından da biz kadınlar başta AKP olmak üzere tüm erkek partilere iyi bir ders vererek bir kadın koalisyonuyla meclise gelerek başta kadın sorunları olmak üzere sırasıyla bu memleketin tüm sorunlarını çözeriz. Neden olmasın?

# Ailesinin Gözünden Aynur Yaşlı!

Diyarbakır başta olmak üzere bölgede yaşanan olayları protesto etmek için bedenini ateşe vererek yaşamına son veren Aynur Yaşlı, heyecanlı ve duygusal biri olarak tanınıyordu. Çocukluğundan gençliğine, okula gidemeyişinden, heyecanından ve mitinglerde bayılmasına kadar kızları Aynur'un yaşamından çeşitli kesitler aktaran Yaşlı Ailesi, duygu yoğunluğunu yaşadı.

Muş kırsalında 24 Mart günü 14 HPG gerillasının öldürülmesini ve ardından Diyarbakır başta olmak üzere bölgede cenaze törenleri sonrasında sivil halka yönelik gerçekleştirilen sert müdahaleyi protesto etmek için 30 Mart günü bedenini ateşe veren ve tedavi gördüğü Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde 8 Nisan günü sabaha karşı yaşamını yitiren Aynur Yaşlı, yaptığı eylem kadar öyküsüyle de dikkat çekiyor. 1996 yılında Diyarbakır'ın Hazro ilçesinde yoğun baskılar nedeniyle Antalya'ya göç etmek zorunda kalan Yaşlı Ailesi, kızları Aynur'u, "Çok yardımsever ve duygusal biriydi" sözleriyle anlatıyor.

**'Ailemizi bir arada tutmaya çalışırdı'**

Aynur'un kendisini hiçbir zaman yormadığını ve üzmediğini belirten anne Hüsnü Yaşlı, "Aynur 7 yaşında ameliyat oldu. Sürekli kardeşlerinin ve babasının hizmetindeydi. Biz buraya geldiğimizde arkadaşlarla tanıştı. Sürekli onlarla gezer, onlarla zaman geçirirdi. Kendisi okuyamadığı için de küçük kardeşinin okumasını çok ısrar etti. Bütün dersane ve okul masraflarını o üstlenirdi" dedi.

Aynur'un aile içerisinde farklı bir bakışı ve aileyi bir arada tutan, birleşiren bir özelliğe sahip olduğunu belirten anne Yaşlı, kızının okuma yazması olmadığı için parti çalışmalarında pek fazla yer alamadığını, ancak evdeki bütün işleri üstlenerek kız kardeşinin çalışmalarında yer almasını sağlayarak bu konuda sürekli teşvik ettiğini vurguladı. Yaşlı "Aynur'un hayatı için ömrüm yettiğince ve gücüm oranında mücadeleyi sahipleneceğim ve de önderlikten vazgeçmeyeceğim" diye konuştu.



AYNUR YAŞLI

**'Mitinglerde heyecandan sık sık bayılırdı'**

Kızının duygusallığının yanı sıra oldukça heyecanlı olduğunu vurgulayan baba Yaşlı, mitinglerde sık sık heyecandan bayıldığını söyledi. Yaşlı, bu özelliğinden dolayı Aynur Yaşlı'yı bu yılki Newroz kutlamalarına götürmek istemediğini belirterek, "Bazı olmayacağına dair söz verdi. Bu sayede Newroz'a katılmasına izin verdim" dedi. Yaşlı, kızının TAYD-DER tarafından düzenlenen bir kermeste yaptığı el işinden ötürü ödül aldığını da kaydetti.

**'Kahvaltı hazırlayacağım diyerek eylemini gerçekleştirdi'**

denini ateşe verdi. Vücudunda ağır yanıklar oluşan Sürme'nin ailesinin İran devletinin kendilerini gözaltına alabileceği endişesiyle genç kadını hastaneye kaldırmadığı öğrenildi. Sürme'nin hayatı tehlikesi devam ediyor.

Mele Hesin köyünde Fatime adında bir kadında kendini iple tavana asarak yaşamına son verdi. Edinilen bilgilere

göre her iki kadın da aile baskıları ve yaşadıkları sosyal sorunlara dayanamayacak intihar etti. Son dönemlerde bölgedeki intihar olayları giderek artış gösterdi.

**SİVEREK**-Urfa'nın Siverek İlçesi'nde, bu yılın Ocak-Nisan aylarında ilçe genelinde 12'si bayan, 4'ü erkek olmak üzere, toplam 16 kişinin inti-

Kızının son zamanlarda Muş'ta öldürülen 14 HPG gerillasının cenazeleri sonrasında yaşanan olaylara da çok üzüldüğünü belirten Yaşlı, eylemini ise şöyle anlattı:

"Her akşam işyerini erkenden kapatıp, gelip haberleri izlerdim. Halka yönelik saldırılara çok sinirleniyordum. Eyleminden bir gün önce haberleri izledikten sonra bana 'Onlar bizi öldüreceklerine biz kendimizi ölürsek daha iyi olmaz mı?' dedi. Ben de saçmala dedim. Onlar öldürse de biz yaşamak zorundayız, yaşam devam ediyor. Eylemi yapacağı sabah erkenden kalkıp işyerine tek başına gideceğini, kardeşinin işlerin yoğun olmadığı için biraz geç gelmesini söyledi. İşyerine gittiğinde de orada bulunan işçilere 'Siz çalışın ben yukarıda kahvaltı hazırlayayım' demiş ve üst kata çıkmış. Çıktıktan sonra da eylemini gerçekleştirmiş."

**'Polis cenazeyi kaçırmak istedi'**

Aynur'un hastaneye kaldırılmasının ardından kendilerinden çok polislin hastanede bulunduğunu belirten Yaşlı, "Kızım hastanedeyken polisler gelip, yardım etmek istediklerini, bize yardımcı olmak istediklerini söylediler. İhtiyacımız yok dedim ve reddettim" dedi.

Yaşlı, polislerin, kızının cenazesinin kendilerinden saklandığını ancak hastane önünde kalabalık bir kitlenin olmasından ötürü cenazeyi kaçırmayı göze alamadıklarını belirtti. Yaşlı, polis ve savcının kendisini çağırarak, "Cenazeyi vererek herhangi bir olay çıkar mı?" diye sorduklarını vurgulayarak "Ben de onlara siz eğer aramıza provokatör sokmazsanız ve ajanlarımız kitlenin içine girmezse kesinlikle hiçbir olay çıkmaz dedim. Onlarda kabul etti. Herhangi bir olay yaşanmadan da cenazeyi defnettik" dedi.

**'Annem beni dünyaya getirdi ama ablamın emeği daha çok'**

Aynur Yaşlı'nın kardeşi Ezgin Yaşlı ise, kendisini annesinin dünyaya getirdiğini, ancak ablasının büyüttüğünü belirterek, ablasını şu sözlerle anlattı:

"Annemin sağlık sorunları olduğundan annemden çok onun emeği var üzerimden. Partide gider gelirdi sürekli. Mücadele konusunda çok duyarlı bir insandı. Hem çalışırdı, hem de parti çalışmalarına katılırdı.

DİHA/ANTALYA

KISA-KISA

**MAKU**- Doğu Kürdistan'ın Maku kentine bağlı köylerde iki kadın aile baskısı ve sosyal yaşam sorunlarına dayanamayacak intihar girişiminde bulundu. Biri bedenini ateşe verirken, biri de kendisini asarak intihar etti.

Maku şehrine bağlı Dem Qışlak köyünde Sürme adında genç bir kadın 20 Nisan'da be-

hara teşebbüs ettiği, 6 kişinin kurtarılamayarak hayatını kaybettiği belirlendi. 8 kişinin ilaç içerek, 5'inin silahla, bir kişinin fare zehiri içerek, bir kişinin bıçakla ve 1 kişinin de kendini asmak suretiyle intihara kalktığı öğrenildi. Siverek İlçesi'nde 6 kişi hayatını kaybederken, 10 kişi ise yapılan tıbbi müdahaleler sonucu kurtarıldı.

# Kürt Kadınları Avrupa'da Örgütleniyor

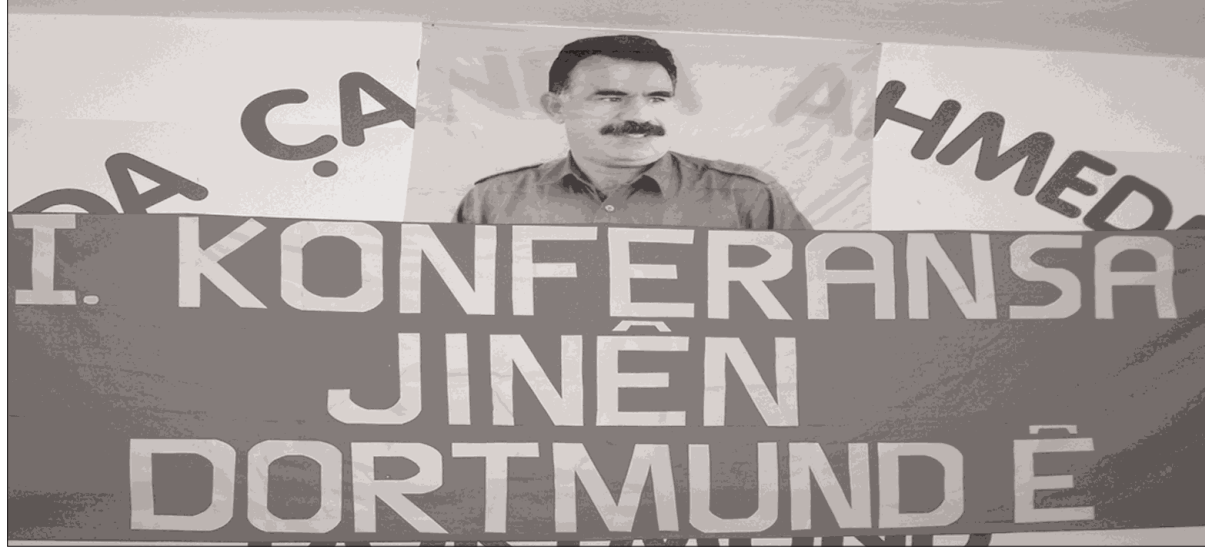
Avrupa'nın bir çok ülkesinde kadın meclis çalışmalarına hız verildi. En son Almanya'nın Dortmund ve Hollanda'nın Den Haag kentinde Kürt kadın meclisleri, Almanya'nın Wupertal kentinde de ise kadın insiyatifi kuruldu.

**A**lmanya'nın Dortmund kentinde 9 Nisanda, yapılan I Bölge Konferansı sonuçlandı. "Özgürleşen Kadınla Güneşe Doğru" sloganıyla yapılan konferans sonucunda 35 kişilik kadın meclisi kuruldu. Dortmund Kürt Kadın Meclisi olarak ismi netleştirilen meclisin başkanlığına oy çokluğuyla Pakize Karataş seçildi.

Dortmund Kürt Kadın Meclis Başkanı Pakize Karataş: Dortmund'ta ilk defa böyle bir meclisin kurulmasının çok olumlu olduğunu, bu oluşumun kadınların çok ilgisini çektiğini vurgulayarak "Kadın kendi kimliğiyle siyasal ve sosyal yaşamda yer edinmeleri için elimden geleni yapacağım. Bu benim temel prensibim olacak" dedi.

Kadınların çözümleyici, barışçıl ve adil mantıkla hareket edeceğine inandıklarını, insan arası dialogların gelişmesinde, anlaşmazlıkların çözümünde ve hoşgörünün hakim olmasında; farklı kültürler, etnik kökenler ve dini inançlar arası diyalogların gelişiminde kadın meclislerinin önemli bir rol oynayabileceğini belirten Karataş, Avrupa'da yaşanan kimlik kaybına karşı tedbirlerin alınması temelinde ana dilde çalışmaların her kesimin ihtiyaçlarına cevap olacak şekilde organize edilmesi gerektiğini belirtti. Karataş "kadın bilincinin geliştirilmesi, yabancı kadın ve diğer sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkilerin derinleştirilerek sürdürülmesi ni amaçlıyoruz" diye konuştu.

Ayrıca 8 Nisanda Almanya'nın Wupertal kentinde ise 13 kişilik kadın insiyatifi kuruldu. Eğitim, dış ilişkiler, örgütlenme, barış ana-ları olmak üzere üç komisyon kuruldu. Kadın İnsiyatifi; Avrupa'ya



göç eden halkımızın kendisiyle aşiret kültürünü de taşıdığını ve hala tutucu bir şekilde devam ettirdiğini, bölgeye has bir sorun haline gelen kadın üzerindeki baskının sözlü şiddeti içermesi bakımından çeşitli kararlara ulaşıldığı duyuruldu.

## Hollanda'da Kadın Meclisi

Hollanda'nın Den Haag kentinde ise alan meclisi kuruldu. Hollanda'da kadınlar yeni bir yöntem seçiyerek, önce alanlarda meclis seçimine gidip, temsilcilerini çıkarıp genel Hollanda çapında ortak kadın platformuna gitmeyi hedeflenmekte.

Öte yandan, Kürt kadınları Avrupa'nın bir çok kentinde Ka-

dın meclisleri çalışmalarının zeminini oluştururken geçtiğimiz aylarda İngiltere'nin başkenti Londra'da da 55 kişilik Kürt Kadın Meclisi kurulmuştu

## Kadın Meclisi Nedir?

Avrupa'da yaşayan Kürt kadınlarının Meclis çalışmaları dikkatleri çekerken, Meclis çalışmalarını başlatan Özgür Kadınlar Birliği (YJA) Kadın meclislerini şöyle tanımlıyor:

"Kadın meclisleri toplumdaki birçok kadının rahatlıkla yer alacağı, kendisini ifade edebileceği ve yerel iktidarların gelişmesinde kadın olarak rengini, özünü, talep ve değerlendirmelerini katacağı son derece uygun bir örgütlenme

zeminidir. Kadının bir alandaki tüm örgütlü yapısını çatısı altında topladığı için kadının siyaseten, ekonomiye, sosyal alanlara örgütlü güç olarak girmesini getiriyor. Tüm kadın örgütleri arasında ilişki ittifakı sürekli, canlı ve geniş kılıyor. Kadın meclisleri aynı zamanda halkların kardeşliğinin çekim merkezi haline getirilebilir. Ortadoğulu kadınların yükleri buna açık, duyguları milliyetçiliğin köriklediği savaşlarda yaşadığı acılardan bunu anlayacak kadar sınanmış."

Haber Merkezi

Kadına dair

Vildan  
Dirik



## Ab Şu Çocuklar

**K**adın ve çocuk, işte size ayrılmaz ikili. Kadın desen çocuk, çocuk desen kadın gelir ilk önce akla. Öyle ki kadın konulu toplantılarda, seminerlerde çocuklar Kendiliğinden gelir otururlar gündeme, hem de bazen yaramazca ve sevimlice ilk maddesi olurlar oturumlarımızın. Onları konuşmadan edemeyiz bizlerde, çocuklu iki bayanın yanına gelip de çocuklarını konuşmadıklarını hayal edebilir misiniz? Mümkün değildir bu. Ne yapar eder mutlaka biz de onları gündemimize sokarız, onlarla ilgili bir şeyleri paylaşırız birbirimizle. Hatta karşımızdakinin de nedense çok ilgisi çektiğini sanıp bazen yılmadan kızımızdan ya da oğlumuzdan bahsedebiliriz. Kısacası hastalıkları, başarıları, yeni öğrendikleri, istahsızlıkları ve gelişimleri yani atıkları her adım, sohbetlerimizde yarırcasına konuştuğumuz konulardır.

Bazen "bizim kız bugün ne yaptı biliyor musunuz" diye başlayan cümlelerle gizlice yarışırız, yarışanın aslında bizler olduğunun farkında bile olmadan. Çocuklarımız haberleri bile olmadan doyurulmuş duygularımızın, içimizde kalan ukdelerimizin yarış atları olurlar çoğu zaman. Yetenekleri, öğrenme düzeyi, ilgisi en önemlisi istekleri acımasızca göz ardı edilip onun doktor, avukat ya da öğretmen olacağına daha doğuştan karar verilir. Önce hayal ederiz, onu görmek istediğimiz noktada aslında biz de varızdır ama gerçekleşmemiş hüznü bir duruştur bu. Gene de bizim yerimize onun olması kıvançla devam ettirir bu hayali. Sonrasında dillendirmeye başlarız "benim oğlum doktor olacak" diye. Sürüp gider bu hayaller, bazen yıkılır, bazen zoraki gerçekleşse de mutsuz yaşamlar doğurur.

Çocuğumuz bile olsa onun bizden çok farklı bir insan olduğu aklımıza gelmez, bize benzerliğini hem de tıpkı bizim gibi olmasını isteriz. Bizim beğendiklerimizi beğenmeli, dinlediğimiz müziği dinlemeli bizim gibi düşünmeli. Kısacası "sahibine benzemeyen mal haramdır" diyerek aslında her sözümüzde kurban olduğumuz çocuklarımız bizim gibi yaşamalıdır. Bizler benzerlikleri severiz hep, farklılıkların da apayrı güzellikleri içerdiklerini göremeyiz ya da görmek istemeyiz. Bence farklılıkları da sevmeyi öğrendiğimiz zaman hem toplum hem de bireyler daha mutlu ve kendine güvenli olabileceğiz. Bizler anne ve babalar olarak çocuğumuza sadece eğitilmesi gereken küçük bir insan olarak değil, kendine özgü rengarenk bir dünyası olan, sandığımızdan daha hassas ve duyarlı varlıklar olarak yaklaşmalıyız.

Çocuğun küçük bedeninin tersine oldukça büyük bir dünyası olduğunu unutmadan, bu dünyayı sevgi ve ilgiyle doldurabildiğimiz oranda korkularının azalacağını, kendine güveninin artacağını bilmemiz gerekiyor. Korkuları, başarıları, zorlanmaları, çekingenlik ve hırçınlıkları, yalanları, gözyaşları, sevinçleri ve tüm dünyalarıyla çocuklarımız var oldukları sürece konularımız olmaya devam edecekler, soracağız zaman zaman birilerine "ne yapmalıyım" diye. Bazen çaresizlik elimizi kolumuzu bağlayacak, olmadık şeyler deneyeceğiz kulaktan dolma. En doğrusu okumak deyip çocuklarla ilgili kitaplar okuyacağız kimimiz.

Tüm bunlardan yola çıkarak bende hem bir anne hem de bir eğitmeni olarak bundan sonraki bir iki yazımı çocuk eğitimine ayırmak istedim, bilgi ve deneyimlerimi sizlerle paylaşım, temel bir iki konuda yardımcı olabilirim mutlaka olacağım. Sizlerden bu konuda devam anlamında olumlu tepkiler alırsam bunu bir iki yazı daha uzatabilme olanağı da olabilir. Düşüncelerinizi vildandirik@freenet.de adresine ulaştırabilirsiniz.

Dünyaya bir çocuğun gözleriyle bakmayı başarabilmeniz dileğiyle.

Haber Merkezi

## Gazeteci Ersöz, açlık grevinde

Kürt Kadın gazeteci Zübeyde Ersöz "Demokrasinin" Kalesi Avrupa'nın göbeğinde insanlık dışı muamelelere maruz kalıyor. Ersöz, karşılaştığı hukuk dışı muameleleri protesto etmek amacıyla açlık grevine başladı.

Zübeyde Ersöz'ün isminin de olduğu iddia ediliyor. Ve müvekkilimin silahlı eylemlerde bulunduğu ileri sürülüyor. Ama dosyada şu da var. Bu insanlar mahkemeye çıktıkları an verdikleri ifadeyi red etmişler" dedi.

## Can güvenliği yüzünden Avrupa'ya yeniden döndü

Türkiye'de gördüğü baskılar nedeniyle 1993 yılında Avrupa'ya çıkmak zorunda kalan ve Almanya'da iltica talebinde bulunan Ersöz'ün 1995 yılının sonuna kadar Almanya'da kaldı. Avukat Yakışan "Almanya'daki iltica talebi reddedilen müvekkilim zorunlu olarak Avrupa'yı terk etmek zorunda kalıyor ve Irak'ta bulunan Mahmur mülteci kampını gidiyor" diyerek, Türkiye'nin müvekkilini iade talebinde bulunduğu ve ileri sürdüğü gerekçelerin yerinde olmadığını, Ersöz'ün Mahmur kampında öğretmenlik, serbest gazetecilik ve yazarlık yaptığı sözlerinin altını çizdi.

Haber Merkezi



**G**eçtiğimiz Şubat ayında iltica talebinde bulunduğu Lüksemburg'da Türkiye tarafından arandığı gerekçesiyle tutuklanan gazeteci-yazar Zübeyde Ersöz, sınırdışı tehlikesiyle hala karşı karşıya. Açlık grevine başlayan Ersöz'ün Avukatı Ali Şevki Yakışan Türkiye'nin iade talebinde bulunduğu müvekkiline ilişkin gelen dosyada somut bir şeyin olmadığını söyledi.

Türkiye tarafından arandığı gerekçesiyle tutuklu bulunan Kürt Kadın gazeteci Ersöz'ün Avukatı Yakışan Türkiye'nin müvekkilini iade etme talebinin yalnızca iki kişinin ifadelerine dayandığını altını çizerek "güya iki PKK militanı yakalanmış ve 195 kişinin ismini vermişler. Bunların içinde müvekkilim

# Savaşın Kadın Üzerindeki Etkileri -I-

*Kadınlar, savaş, ırkçılık ve yoksulluktan fazlasıyla etkileniyor. Fakat kadınlar gerçekleştirdikleri tüm eylemlerinde barıştan yana olduklarını ifade etmekte.*

*Kadınlar tarafından başlatılan ve yönetilen eylemlerin özel bir enerjisi ve gücü vardır. Bu güç, erkekleri dışlamaktan gelmez; aksine bu güç ve enerji, kadınların bir araya gelişlerinde ortaya çıkan, neşe ve ileri görüşlülük potansiyelinden kaynaklanır.*



ni, savaş teknolojisindeki ve taktiklerindeki değişime yol açtı. Ağır ateş gücüyle birleştirilmiş havadan yapılan yüksek teknolojiye sahip savaş alanlarında yapılan ordu çarpışmasının yerini aldı. Ayrıca ülkeler arası çatışmaların belirlenmiş bir savaş alanı yok ve silahlı savaşçılar öldürmek, tecavüz etmek, terörize etmek ve sınır dışı etmek için sivilleri hedef alıyor.

II. Dünya Savaşı'ndan beri dünya, ülkeler arası çatışmaların artmasına ve tüm insanlığın yok edilmesine yönelik bir amaca tanık oluyor. Nazilerin Yahudilere karşı yaptığı 'son çözüm' daha yeni iç çatışmalarda tekrarlandı; Yugoslavya'da Müslümanlara, Ruanda'da Tutsilere karşı ve Irak'ta Kürtlere karşı. Erkekler, kadınlar, çocuklar eşit oranda katliamın kurbanlarıydı. Kadınlar etnik kimlikleri yüzünden öldürülmelerinin yanında cinsel anlamda da sömürüldü, işkence gördü. Orta Afrika'nın bir ülkesi olan Ruanda'da, 1994'te 3 aylık bir süre içerisinde yaklaşık 1 milyon insan etnik bir çatışmada öldürüldü, tarihte görül en hızlı katliam. Sayılan ölümlerin %40-45'i kadını ve 500,000'e yakın kadın ve genç kıza tecavüz edildi ve cinsel işkenceye bulundu. Savaştan sonra tecavüzden kurtulanların çoğu toplum tarafından dışlandı, suçlandı ve onlardan uzak duruldu; ahlakta sosyal açıdan ölüme terk edildiler.

Dünyada durum böyle iken; Kürdistan'da

maruz kaldığı tecavüz ve bu saldırılar sonucunda yaşadığı psikolojik sorunların boyutu yeterince araştırılmadığı için kesin bilgilere ulaşmak imkansız. Fakat Kürdistan'da yaşanan kadın intiharları ve artan fuhuş savaşın kadın üzerinde yarattığı tahribatı az çok açıklamaya yetiyor.

## Tecavüz, Cinsel İşkence ve Cinsel Sömürü

Savaşın kadınlara kadınlıklarından dolayı verdiği acı, hiç kuşkusuz yaşadıkları tecavüz sonucu geçirdikleri travmadır. Askeri generaller, tecavüz kampları ve gitgide büyüyen fuhuş sektörü, erkek saldırganlığına dayanan, ona izin veren savaş kültürüyle ve savaşın ardından özellikle kadın ve çocukları perişan eden sosyal ve ekonomik yıkımlarla besleniyor. Ama eski Yugoslavya'da Müslüman kadınların ve Ruanda'da Tutsi kadınların çatışma sırasında tecavüz edilerek katledildiğini gösteren son soruşturmalara kadar savaşta tecavüz ve cinsel sömürü sistematik olarak belgelere dökülmedi ve savaş suçu ve işkencesi olarak adlandırılmıyordu. Aynı zamanda tarih, savaşın ve işgal ordusunun kıdemli subaylarının, askerlerinin yerli kadınlara yaptığı cinsel sömürüyü tasdik ettiğini ve meşrulaştırdığını gösterir. Savaşın her iki tarafındaki hükümetler askeri generalleri, askerleri için 'dinlenme ve eğlence' sağladığı savunması adı altında kabul ediyor, onlara yer sağlıyor ve müsama-ha gösteriyor. Düzenli yürüyen bir genelev sisteminin erkek cinsel saldırganlığını önleyeceği, orduda cinsel yolla yayılan hastalıkları azaltacağı ve askerlere savaş için moral desteği vereceği gibi özel(!) bir sonuç çıkarıyorlar.

Kürdistan'da ise durum oldukça çarpıcı. Ulusal Kurtuluş mücadelesine destek vermek veya yakınlarının destek verilmesinden dolayı gözaltına alınan birçok Kürt kadını tecavüze maruz kaldığını dünya kamuoyuna da duyurdu. Yine Kürdistan'da görev yapan asker ve polislerin oluşturdukları özel bir ağ ile Kürt kadınlarının fuhuşa çekildiği görüldü. Önce tecavüze uğrayan Kürt kızları bu tehdit altında ajanlığa ve halkına karşı faaliyet yürütmeye de zorlandı ve halen zorlanmakta. Tüm bunlar basına, suç duyurularına ve Avrupa İnsan Hakları mahkemesine ulaşmasına rağmen çok ciddi bir tedbir alınmadı. Aksine her olayın üstü bir biçimde kapatılmaya çalışıldı. Savaşın bir biçimi olarak da Kürdistan'da Kürt kadınına yönelik gerçekleştirilen tecavüz ve fuhuş ağının olmaktadır. Kürt kadını için geçen savaş süreci içinde en büyük acı dağlarda mücadele etmek olmadı aksine sivil kadınlarımızın uğradığı tecavüz ve çekildiği fuhuş ağının oldu. Bu acı gerçeklik günümüzde de devam etmektedir.

Avaşın Çağlayan

**A**taerkil, nihai ifadesini savaşta bulur. Savaş, sert olanların sertliklerini ispat edebilecekleri ve kazananların kaybedenlere karşı zafer kazanabilecekleri alandır. Askerler; kadını ya da ödek olarak adlandırılma korkusuyla, ölümle yüzleşme ya da uğraşma gönülsüzlüklerini bastırdıklarında, ölmeye ya da öldürmeye zorlanabilirler. Savaş merhamet üzerine her türlü argümanı ortadan kaldırır ve tüm yapıları şiddete boğar. Savaş, yönetenlerin hayatın her alanında denetimlerini kabul ettirmelerine izin veren engellemelerin meşrulaştırılmasıdır. Dolayısıyla Güç kullanımı, ceza ve şiddet, ataerkilğin çatışmalara ve toplumsal sorunlara cevabıdır.

Ve modern savaşların hiçbir zaman sivil halkı korumadığını hatırlatmamız gerekiyor. Tecavüz her zaman bir savaş silahı olmuştur ve kadın bedenleri, fatihlerin ödülü olarak kullanılmıştır. Savaşta, yönetenlerin politikalarına dair söz hakkı bulunmayan kadınlar ve çocuklar -ve erkekler de- ölümle, sakatlanmayla, yaralanmayla, evlerini, geçimlerini ve sevdiklerini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalırlar.

Batı'da kadınlara uygulanan baskı asla bir sorun olarak ortaya konmazken, Ortadoğu veya üçüncü ülke kadınların baskı altında olduğu illeri sürülür. Evet, illeri sürüldüğü gibi bu ülkelerde kadın baskı altındadır. Fakat batı, özgürlüğün bayraktarı olarak selamlansa da, Batı kültürünün içerdiği ırkçılık, ekonomik baskı ya da kendine özgü şiddetin varlığı gözmezlikten

gelinemez. Çünkü kadınlar Batı'da sokaklarda güvenle yürüyemediği gibi çocukları için ekme parası, hastalıkları için tedavi ve yaşlılıklarında da bakım ve desteğin teminatını alamıyor. Dünyaya çapında, kadınlara ve çocuklara karşı uygulanmakta olan gündelik şiddet, dayak, cinsel hakaret, yoksulluk

olan kültüre ve mirasa karşı önyargıları kıskırtanların tanklarıyla ve bombalarıyla özgürleştirilemez. Nihai ifadesini savaşta bulan ataerkil savaşların kadın üzerinde ne tür etkilere yol açtığını biraz daha açacak olursak:

## Kadın Sivillerin Ölümü

Savaşta öldürülenlerin bü-



ve fırsat yoksunluğu gibi şiddet biçimleri; kadın bedeni üzerindeki küresel ticaret görmezden geliniyor. Ve Batı'nın üstünden kar elde ettiği muazzam küresel eşitsizlikler de görmezden geliniyor.

Dünya çapındaki Müslüman ya da gayri-Müslim toplumlarda kadınlara baskı uygulandığı gerçektir. Ancak kadınlar, yüzlerce yıldır uygulanan sömürü politikalarını sürdürenlerin, kaynaklara kendileri için el koyanların ve aynı zamanda kadın varlığının derin bir parçası

yük bir oranı, 20. yüzyıl boyunca, sivillerden oluşuyordu. Silahlı çatışmada bombalar ve silahlar sivil kadınları sivil erkeklerle eşit sayıda öldürür ve yaralar. 1990'larda savaşın doğrudan ya da dolaylı etkileriyle ölenlerden her 10 kişisinden 9'u sivil idi. 20. yüzyılda sivillerin, kadınların ve çocukların ölüm oranındaki dikkate değer artışın nede-

30 yılı aşkın bir süredir devam eden savaşta yaşamını kaybedenlerin ötesinde Kürt kadınlarının



# Genç Yaşta Emek İşçiliği

Genç yaşta iş hayatıyla tanışan gençlerimiz, bu konuda hayatın genç gözüyle bakış açısını bizlere yansıtmaya çalıştılar. Genç yaşta alınteriyle kazanılan emeğin karşılığını alma gençlerimizi olgunlaştırmakta.

**H**ollanda da genç yaşta iş hayatına atılan gençler çalışmanın avantajları ve dezavantajlarını ve okumanın önemini gazetemize değerlendirdi.

Genç yaşta iş hayatına atılmanın zorlukları kadar hayatın realitesini tanıma noktasında erken olgunlaşmayı sağladığını belirten gençler, emeğin, alınteriyle yapılan kazanımın anlamını erken yaşta farkettilerini söylediler. Erken yaşta çalışmanın ailenin ekonomisine katkı sağladığının altını çizen gençler, aileye yapılan destekten dolayı mutlu olduklarını dile getirdiler. Ailelerin bu konuda destekleyici olması gençlerin daha büyük bir moralde çalışmaya atılmalarına sebep olurken, küçük yaşta çalışmanın en olumsuz dezavantajının ise özellikle ağır işlerde çalışan gençlerin gençliklerini, çocuklarını yaşayamamaları olduğunu vurguladılar. İş hayatı konusun da gazetemize demec vererek gençler okumanın önemini altını çizerek, çalışma hayatında öğrendikleri tecrübelerle okumanın daha fazla gerekliliğini öğrendiklerini belirttiler.

16 yaşında ve bir pizza yerinde hosteslik yapan Müseyyer Ekeç za-



alışmayla okumanın daha fazla anlamına vardığını şu cümlelerle dile getirdi. "Ben çalışmadan önce ailemin geçim sıkıntısını çok fazla anlamıyordum. Çalışmaya başladığımdan sonra okumanın önemini ve okulu aksatmamanın anlamını daha fazla bilince çıkardım. Çalışma hayatına atılan gençler kendi harçlıklarını karşılamaya başladıklarında bazı zorluklarında aşmış oluyorlar. Ama okul ile iş arasında iyi bir denge kurulmasında gerekmektedir."

Araba tamircisi olan 21 yaşındaki Mehmet Fehim ise, kendisinin genç yaşta iş hayatına atılan bir

işçi olduğunu, bir çok zorlukla genç yaşta tanıştığını belirlerken, bunun dezavantajları kadar avantajlarında olduğunu söyledi. Fehim, "araba tamircisiyim ama şu anda bir pizza yerinde taksicilik yapıyorum. İlk iş dünyasına 16 yaşında bir ekmek fırınında başladım. Tabii bu yaşta çalışmak zor olsa da yaşam standartları bunu gerektirdi. Ama dezavantajları daha fazla. Gençler okula gidip güzel bir meslek sahibi olmalıdırlar. İş hayatı gençleri erken yaşta ezmektedir. İleride çocuklarını olursa küçük yaşta iş hayatına atılmalarını istemem." dedi. Fehim özellikle genç-



lerin okullarını okuyarak meslek sahibi olmalarını ve yaşamlarını edinecekleri meslekleriyle garanti altına almalarını altını çizdi. Bu konuda Almanya da çalışma yaşının 17-18'e indiğini belirten Fehim, devletlerin bundan fazla rahatsız olmadığını bu yüzden daha erken yaşta gençlerin kaçak olarak çalışmaya başladıklarını söyledi.

15 yaşında bir restoranta çalışan Şiyar Sönmez ise, bu yaşta çalışmanın sadece kendi harçlığını çıkarmak için önemli olduğunu belirlerken, en önemli olan şeyin okuyarak meslek sahibi olunmasının altını çizdi. Sönmez, gençlerin ağır işlerde çalışmaması gerektiğini şu cümlelerle ifade etti "gençler zor işlerde, 25 yaşındaki insanların çalıştığı zor işlerde çalışmamalıdır. O zaman erken yıpranırlar. Birde çalışmayla okulun dengesi iyi kurulabilinmelidir. Eğer çalışmak okulu ak-



satıyorsa, çalışmamalıdır." Konuşmasının devamında çalışmanın karşılığının yeterli olmadığını, özellikle markette çalışan gençlerin emeğinin karşılığını alamadıklarını belirten Sönmez, okulu okumayan insanın hep böyle eksik ücret karşılığı çalışacağını, bu anlamda okulun öneminin anlaşılması için iyi bir hayat dersi de olduğunu belirtti.

Genç yaşta iş hayatına atılmanın artı ve eksilerini değerlendiren gençlerimizin ortak bulunduğu nokta, yaşam gereklilikleri erken yaşta iş hayatına atılmayı gerekli kılsada okulun asla aksatılmaması gerektiğidir.

Evin Ergün / Rotterdam

## Mülteciliğin genç kızlara kazandırdığı yaşam alternatifi

GENÇLERDEN YORUMLAR

**T**ürk devletinin terörle mücadele adı altında yürütülen inkâr ve imha politikalarının en ağır bedelini, yakılan ve yıkılan köylerin sahibi olan, 11. yılını geride bırakan mültecilik koşullarda yaşayan ve ağırlıkta Botanlı olan Kürtlerin oluşturduğu Maxmur Mülteci Kampı. Ölüm ve yaşam seçeneklerine karşı direnişi tercih eden bu halk gerçekliği var olan siyasal durumu ile toplumsal yapısını kendi topraklarında mülteci olarak yeniden düzenleme çabasında.

Yeniden kendilerine bir yaşam oluşturma arayışı elbette ki gençler açısından öncelikli olmaktadır. Toplumsal gerçeklik ve mültecilik ve birde yeni yaşam arayışı arasında sıkışan bu gençler okumak, bir meslek sahibi olmak ve mesleklerinde gelişmeyi istiyorlar ki bu en doğal istemleri değil midir?

Güney Kürdistan kozmopolit bir gelişim seyri izliyor bu hepimizin ister içinde ister dışında olalım basına yansıyan yönüyle de olsa gördüğümüz bildiğimiz bir realite.

Mültecilik koşullarda kendini var etme arayışında olan bu gençler bu realitenin ne kadar farkında?

Bu soru belki de en can alıcı bir gerçekliği ifade ediyor. Cevap sürümce de kalacak ve yılları alan bir kördüğüm halini almayacağını kim söyleyebilir ki.

İlk, orta ve lise ile birlikte iki yıldır elde edilen üniversite okuma hakları mevcut. Hewler Üniversitesi önemli bir avantaj sunuyor.

Peki, bu gelişen kozmopolit kültürde Maxmur gençliği kendini nasıl var edebilir?

Kamp içerisinde yaşam kültüründe var olan feodal aşiretçilik ile kıyasıya bir mücadele söz konusu.

Özellikle genç kızlar bu savaşın orta yerinde yer alıyor. "Kız kısmına okuma düşmez, o baba evinde misafir yarın başkasının malı olacak?" gibi sözlerle ne nereye kadar ve nasıl gelişebilir?

Geri feodal aşiretçilik ile mücadele üst düzeylerde seyir ediyor.

Özgür iradeyi geliştirme çabası kısmi bir açılım getiriyor. Bu açılım Irak'ta yaşayan kadınlardan elbet ki farklılıkları arz ediyor.

Saddam dönemi Irakta kadının sahip olduğu hakları belli bir dönem sürekli gündemimizdeydi. ABD müdahalesi ile değişen ve gelişen bir durum olmadığını daha önce de yazılarımızda altını çizdiğimiz bir noktaydı.

Ve yine mültecilik ve yine kadın ve yine yaşamın zorluklarını ve yine ve yine... Devam eden sözcükler.

Arayış bu sadece yetmediğini ya da kâğıt üzerinde onaylanmış kararlarla, kıtalar ötesi bir fiziki müdahale ile bu gün gelinen aşama gösteriyor ki elde var olan çö-

zümler toplumsal yapıda bir değişimi ve dönüşümü yaratamıyor. Çözümüzsüz kalıyor.

Irak'ta yaşamaktan başka bir alternatifi olmayan, kendi yerinden, köyünden zorla göç ettirilmiş bir halkın içinde, mülteciliğin içinden yetişen genç kızlar örgütlenme ve bu örgütlenme ile gelişen öz gücün önemli bir potansiyeli oluşturuyor.

Maxmurlu genç kızlar keskin yaşam koşullarında 12. yılına girerken kazanmış önemli mevzilere sahip. Bu mevzi kadının örgütlü gücü ile ortaya çıkardığı ortak emek ve ortak kazanımlardır. Yetiştirdiği ve içinde yaşadığı, şekil aldığı özgürlük perspektifi ile Irak sahasında elde ettiği küçük de olsa kısmi kazanımlar önümüzdeki yıllarda Iraklı kadınlara büyük bir örneği teşkil edecek güçlü bir potansiyele sahiptir.

Değişimi, sürekleşen arayışları ile çektikleri acılarla harmanlayarak ortaya çıkaracaktır. Bu gerçeklik içinde var olan feodal aşiretçilik ile mücadele ile başladı. Devam ediyor.

Potansiyel mevcuttur, ne dersiniz? Maxmurlu kızlar okuyor, gelişiyor. Bunu kendi gücüyle, arayışlarıyla, mücadelesiyle elde ediyor.

Zınarın Nûpelda/İrak

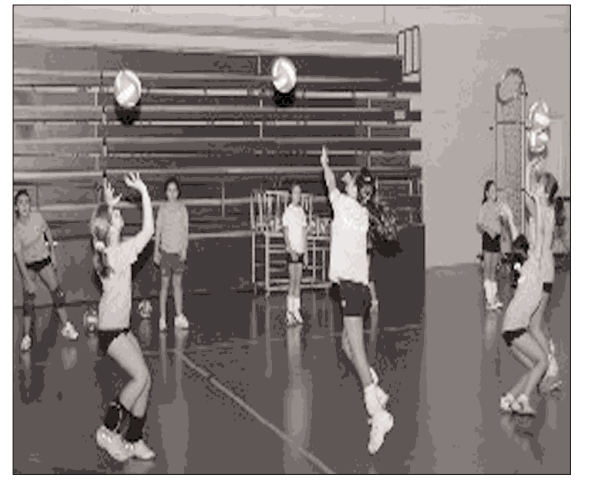
## Genç kızlar fazla spor yapmalı mı?

**F**erti-Jin Kadın Sağlığı ve Yardımcı Üreme Teknikleri Merkezi Klinik Direktörü, Seval Taşdemir, genç kızlara geçişte nasıl spor yapılması gerektiğini anlattı.

Düzenli olarak spor ve egzersiz yapmak sağlıklı yaşamın vazgeçilmez bir parçası olmakla beraber, herşeyde olduğu gibi olduğu gibi sporun da azı karar çoğu zarar. Özellikle ergenliğe yeni adım atmış genç kızlarda gereğinden fazla spor yapmak ciddi sağlık sorunlarına yol açabiliyor.

Fazla ve ağır spor yapan genç kızlarda, bu duruma beslenme bozukluğu eklendiğinde östrojen (kadınlık hormonu) azalır ve buna bağlı olarak kemik erimesi başlar. Fiziksel ve ruhsal anlamda çok çeşitli gelişmelerin yaşandığı bu dönemde ağır egzersizler altına giren genç kızların %60'ında amenore yani hiç adet kanamasının olmaması durumu görülüyor.

Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı Op. Dr. Seval TAŞDEMİR, kilo kaybı, aşırı yorgunluk ve konsantrasyon bozukluğu, düzensiz adet kanamaları yada regl dönemlerinin kesilmesi gibi durumlarda hemen bir hekime başvurulmasını öneriyor. Taşdemir, ergenliğe yeni girmiş hassas yapıdaki vücudun fazla egzersiz ile zorlanmasının kas yaranmalarına ve kemiklerde her-



hangi bir travmaya bağlı olmadan kendiliğinden oluşan kırıklara neden olabileceğini belirtti. Ayrıca bu durum uzun süre tedavi edilmediğinde kemiklerde, üreme sağlığında ve kemiklerde kalıcı zararlar meydana getirebiliyor.

Genç kızların spora bağlı sağlık sorunlarının yaşamamaları için düzenli beslenmeye çok dikkat etmeli ayrıca gerekli durumlarda kalsiyum ve vitamin takviyesi yapmalıdırlar. Fazla spor yapıldığında adet kanmalarının tarihleri kaydedilip izlenmeli ve öğün atlamadan düzenli olarak beslenilmelidir. Genç kızlar bayan atletlerle çalışan diyetisyenlerden beslenmeleri ile ilgili tavsiyeler alarak, gerektiğinde vitamin, kalsiyum ve demir takviyesi yapabilirler.

sonsayfa.com



# Kendini Sevmek

Hep duyarız, her gün duyarız, yıllardır duyuyoruz. "Kadın Hakları."

**K**adın sorunu, kimliği, mücadelesi, ikinci sınıfılığı, başkaldırışı ya da ezilmişliği; bütün toplumalarda, bütün kültürlerde bu konular tartışıldı tartışılıyor. Bir dönem tanrıça oldu, bir dönem kraliçe oldu, bir dönem savaşan bir kahraman, Şeytan olup ateşlerde yakıldı, namus kavramı altında taşlanıp, linç edildi ya da namussuzluk kavramı altında pazarlarda bedeni satışa sunuldu. Kadının mücadelesi hiç bitmedi; yüzyıllarca kendi kimliğini bulmaya bunu kabul ettirmeye çalıştı. Bazen tek başına bir kahramanlık bazen de, bir örgütsel başkaldırı olarak kendini alanlara buldu. Kadın örgütlenmeleri, kadın dernekleri kadını bilinçlendirmeyi, korumayı, kendini savunma gücünü, uyanmayı ve uyandırmayı esas aldılar. Kadının günümüzde çok yüksek olmasa da bir sesi var...

Kürt kadını da bütün dünya kadınları gibi kendi öz kimliğinin savaşını verdi. Onun işi biraz daha zordu çünkü onun halkı da ezilen bir halktı. Ezilenin ezileni olmak Kürt kadınına bedeniyle ve ruhuyla yüzyıllarca derin bir uykuya daldırdı. Kürdistan Ulusal Mücadelesinin başlamasından sonra Kürt kadını halkıyla beraber uyuduğu çirkinlik uykusundan kimlik savaşına girdi. Silahlı Mücadelede erkekle omuz omuza Kürt kadını kendisi ve halkı için büyük kahramanlıklar sergiledi. Bunda Ulusal Önderimiz Abdullah Öcalan'ın kadına verdiği gerçek değer Kürt kadınının kendisine olan güvenini sağlamıştır. Aslında Ulusal Mücadele kadına kendini sevmeyi öğretti. Kendini seven kadın dünyayı, ya-

şamı, tabiatı, insanı sevmeyi de öğrenir. Kendini sevmek öz güveni yaratır, alçakgönüllü, yardımsever, üretici yapıcı olur insan. Bütün insani duygular kendini sevmekle başlar.

Kendini sevmek insanı yüceltir, kendini seven insanın yaşamı da, bakışı da aşkı da büyük olur. Ama kadının kendini sevmesi hala çok zayıf ve cılızdır. Birçok kadını tanımadığı kimliğiyle ya da yanlış tanıdığı gerçekliğiyle büyük bir bocalamayı ve tutarsızlığı yaşıyor. Toplum gerçekliğinden uzak, dünyadan gelişmelerden habersiz kendi küçük dünyasında yaşadığını sanarak nefes alıyor sadece. Dünyaya, hayata, insana değerlere sevgiye dar ve küçük bir pencereden bakıyor. Üretici olmaktan çok tüketici duruma getirmiştir kendini. Ekonomiyi tüketmekle kalmayıp, maneviyatı da tüketiyor. Kendini acımadan bilinçsizce tüketirken, kendisiyle birlikte dünyayı, ekolojik değerleri, aşkı, sevgiyi, mücadeleyi de tüketiyor. Özellikle Avrupa'da yaşayan bu kadın tipi ülkedeki kadınlardan ekonomik sosyal olarak daha avantajlıyken bunları

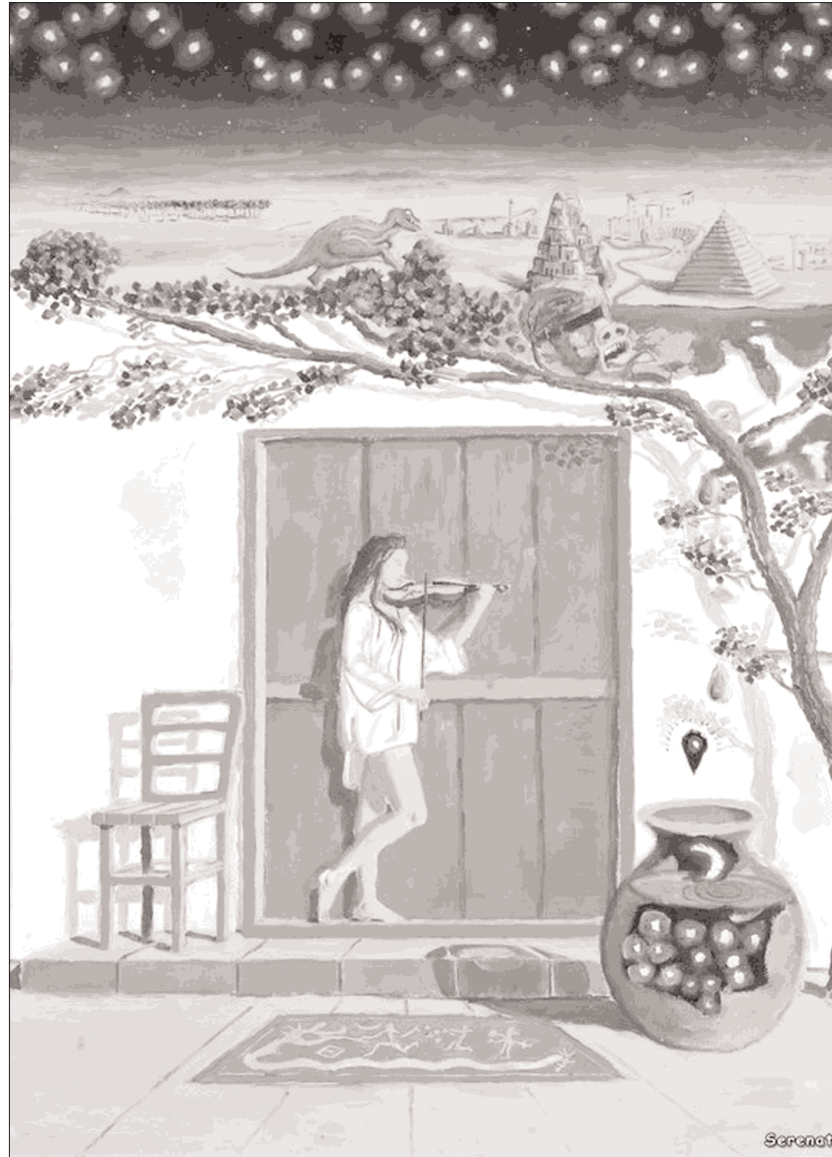
bilinçsizce değerlendirip kendini bir asalak durumuna getirmiştir.

Şimdi kendimize bir soralım, bu kadının haklarını kim aldı? Bunu bu duruma ne ya da kimler getirdi. Erkek egemenliği mi? Babası ya da kocası mı? Hayır! Bu kadını bu hale getiren bu kadının kendi bilinçsizliği, kendi duyarsızlığı, kendi hazıra konma

mantığıdır. Kocasını işe, çocuğunu okula gönderen kadın, eli işte gözü uyku haplarından, uyuşturucudan daha tesirli olan TVdeki magazin ve dizilerdir. Sistemin bilinçli bir şekilde uyutmayı hedef alan TV programları, "Kadının Sesi" altında kadınlığı alçaltan küçük düşüren, pazarlayan evlendirme bürolarını andıran programlar bu kadın tipinin vazgeçilmezleridir. Kadını 24 saat kadının kendini satış sunmasını büyük bir hayranlıkla seyrediyor. Okuma alışkanlığının tamamen ortadan kalktığı, sohbet konularının alışverişten ve dedikodudan öteye gidemediği bu ortamda kadın kendi beynine kurşunu sıkarken, farkında olmadan bütün değerleri öldürüyor. Tarihteki kadın kahramanları, Ulusal Mücadeledeki kadın savaşçıları, onların hayata bakışını, Önderliklerini, büyük yaşamlarını kendine rehber seçmeyen bu kadın tipi maalesef sistemin önüne serdiği kolay basit ve anlamsız, günü birlik yaşamı tercih ediyor. Büyük düşünmeyen küçük yaşayan küçük bir insanlık tipi ortaya çıkıyor sonuçta. Daha kendini sevmeyi öğrenemeyen bu kadın tipinin başkalarından onu sevmesini istemesi de büyük bir yanlıdır. Bu basit yaşamla gelen büyük problemleri, çıkmazları, babanın ya da kocanın üzerine yıkmak büyük bir yalandır. Özeleştiriyi yapmadan karşı eleştiri yapmakta kaçmaktan gerçekleri örtbas etmekten öteye gidemez.

Bu kadın tipinin daha bilinçli aktif ve üretken olması, öz güvenini kazanması, çevreye kendine değerlerine sahip çıkması için kadın örgütlerinin yoğun bir çalışmaya girmesi gerekiyor. Bu amaçla eğitim, seminer ve toplantılar yapılmalı.....

Rahime Altay/Danimarka



## özgür yaşam diyalogları

## Erkek Kadınla rahat yaşayabileceğini sanıyor

**I**şin ilginç yanı, bu kadar olumsuz özellikleriyle bezenen bir kimliğe karşı erkek egemen toplumun onunla rahat yaşayabileceğini sanmasıdır. Demek ki, çok uysallaşmış bir köle sayılmaktadır. Aslında onurlu bir erkek insan için bu kadar olumsuzluğa örgütlenen bir olguyla ortaklaşa yaşamak müthiş zor ve alçaltıcıdır. Her ne kadar Eflatun kadını devlet ve toplumdan tümüyle dışladığı için eleştirilse de, yaklaşımında bu alçaltıcı özellikler etkindir. Birçok filozofta olan bu hususu doğru okumak gerekiyor. Örneğin Nietzsche'de bu özelliklerle ortak yaşamak kişiyi kesinlikle bozar. O halde neden kadın düşkünlüğü toplumlarda çok güçlüdür? Çünkü bu toplumlar düşürülmüştür de ondan, erkek düşürülmüştür de ondan. Bu, köleliğin geçişken özelliğinden ileri gelmektedir. Bu kadar yararlı bir kö-

le, köleliğe alıştırılan insanlar için elbette en çok aranan ortak olmaktadır. Dolayısıyla batırılan kadın, batırılan toplumdur; düşürülen erkektir. Böyle başa böyle tarak. Özcesi kadınlık olgusu yetkince aydınlatılmadan, doğal toplumun özgür ana kadınlığı ile sınıflı uygarlığın özgür bilinçli kadınlığı bütünleştirilmeden, dengeli ortak yaşam arkadaşları yaratılamaz. Bunun eş benzeri erkeklik de yeniden oluşturulmadan bu birliktelik sağlanamaz.

Toplumsal alandaki kapitalizmin oluşturma, yönetme tarzını birçok olguda, özellikle erkekte, ailede, işte, memuriyette, yine eğitim, sağlık, hukuk ve benzeri birçok alanda gözlemleyebiliriz. Aile için kısa bir tanımlama yaparsak, hiyerarşik ve devletçi toplumun temel kurumu olan bu ocak sistemin hücresi, en küçük molekülüdür. Tepedeki imparatorun

ailedeki yansıması 'küçük imparator'dur. Toplumdaki köleliğin yansıdığı esas tezgahtır. Ailedeki kölelik toplumsal köleliğin temel güvencesidir. Sistem adeta her gün, her saat ailede yeniden üretilmektedir. En ağır yükünü de aile çekmektedir. Aile hiyerarşik ve devletçi toplumun uysal eşiğidir. Sürekli binilebilir, kendini taşıyabilirsin. Genelde dağılan kapitalist sistemin en çarpıcı izdüşümünü ailede yansıması aralarındaki bu sıkı bağlantıdan dolayıdır.

Kapitalizmin ekonomisi demeye pek gerek yoktur. Kapitalin kendisi ekonominin özüdür. O esasta en istismarçı, vahşi rekabetli, kar için her şeyi göze alabilen sistemdir. Toplumun metalaştırılmayan hiçbir olgusu yoktur. Metalaştırılan toplum, elden çıkarılmak istenen toplumdur. Böylesi bir toplum yaşam ömrünü dolduran, dolayısıyla bitirilmesi gereken bir

düzendir.

Bilim ve sanatla sistem kendi ömrünü uzatmak için olağanüstü çaba içindedir. Sanıldığı aksine, bu çaba bilim ve sanatı (teknik dahil) geliştirmek için değildir. Bilim ve sanatın olağanüstü gelişmiş gücüyle kendi bitmişliğini sürdürmek içindir. Yaşamının sonlarına gelmiş bir hastanın iyileştirilmesi için tüm bilim ve teknolojinin imkanlarının kullanıldığı bir ilgileniş tarzını andırmaktadır. Bilim ve sanat, sistemlerin bu süreçlerinde, kaosunda daha çok yeniden yapılanır ve yeni yaşanabilir sistemlerin oluşturulmasında vazgeçilmez belirleyici rol oynar.

Kapitalizmin tarihteki yeri tahakkümcü sistemlerin sonuncusu olmasından ileri gelir. Hiyerarşik toplumdaki beri gözenekleri olan sistemin, Rönesansın açtığı özgürlük ortamından yararlanarak başat duruma gelmesi, tüm potansiyeli-

nin açığa çıkmasını da beraberinde getirir. Hem içerik hem de biçim yönünden daha fazla gelişme aşaması olası görünmemektedir. Toplum ve doğanın istismar edilmediği yanı kalmamıştır. Yapılanlar nicelekselliği aşmamaktadır. Toplumun bu kadar aşırı oynanmasına dayanması, şiddetin atomun patlatılmasına kadar eşi görülmemiş boyutlardaki uygulanımından ileri gelmektedir.

Hiçbir sistem şiddet ve savaşla bu denli iç içe yürür olmamıştır. Toplum ve birey rodeo atına binmiş misali hareket etmektedir. İlerleme yok, sadece inip çıkma var. Bireyde de mevcut hakim toplumsal koşulların aşılması halinde yenilik arayışı, umut, yön bulma, yaratıcı yetenek olma tıkanmıştır.....

Demokratik Konfederalizm Önderliği Abdullah Öcalan



# Konfederalîzmê Jinê



**Bi sedema damezrandina Civatê II. ya Jinê Azad me Newroz Ceren re hevpeyvîn çêkir. Ceren "KJB bi rengê Konfederalîzmê rêxistina jinê ye"**

Ji bo danasîna KJB naskirina Konfederalîzmê jî di cîde ye. Konfederalîzm bi xwe rêxistinên di navbera komên bûçûk bûçûk de- ye ku bikaribin bersîve gel bidin - giredaniyan çêdike. Di jêr de wek meclis di navbera komale û wekfan de giredaneke çêdike. Wekî ku li her derî tor hene. KJB di nav vî torî de di mijarên ku jinan alaqadar dike de nûnerên xwe yen jin belav dike.

**•KJB di xebatên xwe de usulên Konfederalîzmê çawa bingeh digre?**

A yekemîn ne ku kar dimeşîne ne jî wek ku navendî biryar bistînin û bimeşînin. Pêdivî yan jî biryarên ku li herema de ji bo yî tê ragihandin dixweze bimeşîne. Biryara nastîne biryarên hatine standin dimeşîne. Yê dûtû ya jî li gorî pêdiviyên ku henin rêxistin avadîke. Ji rêxistinên heyî re kar dernaxin. Bero-vajî yê vî, pirsgirêkên ku li jêr de henin wana berçav re derbasdike û li ser vî kar dimeşîne. Konfederalîzmê KJB di esasê xwe de bi vî awayî ye; Konfederalîzmê jinê. Di meşandine xwe, usulê xwe de jî herema esas digre. Yê sîsiya demokrasî esas digre. Yê çara, ji ber ku pêşiya demokrasîyê rastê demokrasîyê vekirin û rûnişkandin demokrasîyê temsîlî dimeşîne.

**L**i ser Konfederalîzmê Jine hevpeyvîna bi Newroz Ceren re rêxistina KJB ser çî esasi xwe amade kirye hat ser ziman.

**•KJB rêxistinêk çawaye?**

KJB bi rengê Konfederalîzmê rêxistina jinê ye. Bes ev tenê têr nakê. Ji ber ku modela Konfederalîzmê rêxistîneke nûye. Di pêşarojê de jî wê gelek nîqaş li ser çêbibin û eme li ser kêmkurtiyê we pir bisekinin. KJB rêxistîneke banîye. Di nav pergale Koma Komelen Kurdistan de (KKK) de tevahî rêxistinên ku jin di nav de hene di nav KJB de çiyê xwe digrin.

**•Peyvendiye KJB ê bi lingên xwe ye birdozî, civakî, leşkerî û ramyarî re çawane?**

Di qada civakî de hemu vakîf, dernek û komelên ku hene bi navê YJA nûnerê xwe ji bo KJB rêdikin. Dîsa di milê Parastinê Rawa de yê ku berpirsiyariya parastina gel girtiyê ser milê xwe YJA STAR e. Ew jî nûnerê xwe rê-

dikin KJB. Di milê birdoziyê de jî PAJK u YAJK jî nûnerê xwe rêdikin. Herwiha nûnerê ciwana jî çiyê xwe tede digre. KJB li ser bingeha rûnişkandina meclisa kardike. Minak, ji bo kombûna Civata Giştî ya II. her hereme ke nûnerê xwe rêkir. Li wê derê berna-meyê saleke tê derxistin, dema borî tê nirixandin û biryar tene standin. Meclis hemû biryara distîne û hemû bername yê ku li qaden xebatan cuda cuda çêbûne di raya xwe de derbasdike. Pişt re jî ev meclis nûnerê xwe bi nave konseya rêvebirê KJB ê hildibijere. Ev nûner 23 kesin u bi meşandina kare KJB re mûjûl dibin.

**•Baskê KJB çine, KJB bi kîjan amûran ve kar dike?**

A yekemîn Civata Giştî ye, ya dû emîn konseya rêvebir û ya sê emîn jî li gorî tevahî pêdiviyên xwe kesên ku bi nasnameya KJB e di nav rêxistinên KKK ê de cih digrin. Di milê dadî de jî Diwana Dadgehî tê hilbijartin. Diwana Dadgehî derveyî zagonê KJB pirsgirekên ku derdikevin û hemû ihlalên rêxistinî li berçav derbasdike û li ser vî bingehî kar dike.

## Platforma Jinan a Amedê ji Serokwezîr Erdogan randevu xwest



**Platforma Jinan a Amedê diyar kir ku bûyerên li Amedê qewimîn wan dixin nava fikaran û ji bo pêvajoyek aşî û aramî ji Serokwezîr Recep Tayyîp Erdogan randevu xwest.**

**P**latforam Jinan a Amedê têkildarî bûyerên li Amedê hat jiyandin li avahiya Navenda Şewirmendiya Jinê SELÎS'ê daxuyaniyek da çapemeniyê. Hulya Degîrmenci Kanat ku li ser navê platformê daxuyani xwend, got di encama mudaxeleya hêzên ewlehiyê ya bi bombeyên gazê, cop, çek û şîdetê fizîkî 10 kes hatine kuştin, bi sedan kes hat binçavkirin û di bin çavan de jî îşkenceya sistematîk hatiye kirin. Kanat, balkişand tiştên ku li Amedê pêk hatine, wan dixin nava fikaran û wiha axivî: "Ji bo bidawîbûna bûyeran diviyabû ku Serokwezîr û rayederên dewletê daxuyaniyên erênî bidana, lê wan bi gotinên wekî, 'jin be jî, zarok be jî, mudaxeleya pêwîst dê bê kirin' bûyer zêdetir kirin. Piştî daxuyaniya Serokwezîr ku jin û zarok hedef nîşan dan, di çapameniyê de nuçeyên ku jin biçûk dixin, hatin weşandin. Em peyvên wekî 'Li mal kole, li derve mîltan' şermezar dikin. Serokwezîr bi daxuyaniya xwe zorî daye ser çapameniyê. Em vê darbeya ku li çapameniyê hate kirin şermezar dikin."

**Banga bihîstiyariyê**

Kanat, destnîşan kir ku ew ji bo pêkanîna pêvajoyek aşî û aramî ji Serokwezîr Recep Tayyîp Erdogan daxwaza randevuyê dikin û wiha dom kir: "Ji bo ku pêvajoya aşî û aramî pêk bê, em wekî jin û dayik dibêjin, 'Ji aşiyê re hîn jî şans heye' û bi riya çapameniyê ji Serokwezîr daxwaza randevuyê dikin." Kanat, wiha pê de çû: "Em ji hikûmetê dixwazin ku ji politikayên xwe yê ku şîdetê li ser gelê herêmê dibarînin vegere." Kanat bang li raya giştî, rêxistinên civakî û rewşenbîran jî kir ku li hemberî pêkanîna dij mirovahiyê bihîstiyar bin.

**DÎHA/AMED**

## Parastinê nîrxên dîrokî parastinê jinane -I-

**K**onfederalîzm a demokratîk rêvebirina tevahiya gelan asta herêmî ye. Yanî civaka herêmî li gorî taybetmendiyê xwe, xwe rêxistinîke û rêve dibe. Di konfederalîzmê de her komên biçûk asta xwe dibîne. Yekbûna van koman jî dibe sîstema konfederalîzmê. Di rojhilata navîn de konfederalîzm li gorî şert û mercên îroyîn de tenê rîya modela çareseriyê ye. Ji ber ku di sedsala 20 an de, di rojhilata navîn de avakirina dewletên netewî û danîna sînorên netewî ne bû çareserî. Sînor danîn û nasnameya netewî, ji rojava hat rojhilata navîn. Piştî 50 sala diyar bû ku rojhilata navîn ji bo pergala dewleta netewî ne amade ye.

Ji ber ku gelên rojhilata navîn bi awayê eşret û rengê komên biçûk jiyana xwe bi rê dixin û bi rêve dibirin. Di nav van komên biçûk de danîstandinên bazirganî çêbû ye. Bingeha dîrokî da xuyakirin ku rojhilatanavîn ji bo sîstema konfederalîzmê amade ye. Nexweşiya netewbûnê bi dewletbûyîna pêk hat. Îro di rojhilata navîn de nexweşiyek nijadperestî jî derketî ye. Gava ku mirov li

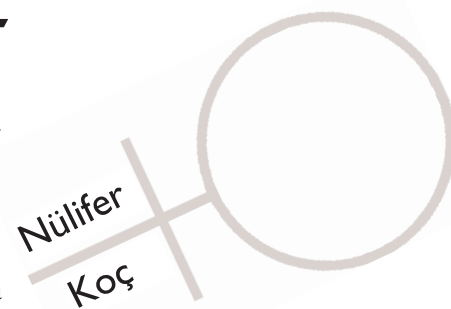
gorî armancên konfederal pergalekê ava dike, pêwîst e nasnameya wî ya dîrokî bê zanîn. Li gorî dîtina min bingeha konfederalîzmê li rojhilatanavîn di dîrokê de tê dîtin. Rêber Apo dema ku pergala konfederalîzmê pêşxist, bi taybetî wek çareserî giranî da ser pergala konfederalîzmê. Dema ku mirov şert û mercên rewşa Irak, Iran û rojavayê başûr di de berçav, mirov di bîne ku rîya çareseriyê pergala konfederalîzmê ye. Ji bo herkes bikaribe ol û bawerîya xwe, xwe rêk bixe pêwîst e anagorî wê çiyê ku lê dijîn rêk bixe. Rêbertî li bajar û gundan de ji bo avakirina pergale, meclîsan pêşniyar dike. Bo nîmûne li Kurdistanê ne tenê Kurd dijîn. Etnîsîte û olên cuda jî cî digirin. Di pergala konfederalîzmê de hêjmar zêde ne girîng e. Ji ber mafê sed kesan û deh kesan wek hev e û tu cewazî tunne ye. Têgîn û felsefeya sîstema konfederalîzmê ev e. Civakên ku hêjmar xwe zêde ne, divê xwe serdest nebin. Ji bo vî yekê jî demokrasîya ku tê avakirin, tede hêjmar ne girîng e. Pêwîst e xwesiya hêjmarên biçûk û mezin wek hevbin. Li rojhilata navîn dew-

leta Tirk, li ser bingeha netewbûyîna tirka hat avakirin. Ji bo vî yekê jî gelên ku tede ne tirkbûn, yê weke Kurdan hemu hatin qetilkirin. Dîsa li Irakê jî her wiha, şuî û Kurd hatin kuştin. Li Iranê jî rewş weha ye. Li gorî zagonên ku hatin danîn hemu Kurd hatin qetilkirin. Li Iranê jî dewlet û rejîma molla li ser bingeha Farisan hat pêkanîn. Kesên ku ne farisin û binemala xwe bindestînew jî hemû hatin qetilkirin. Di rastîya pergala dewletan de nedît, gelê Kurd bû. Rêbertî pergala konfederalîzmê, wek modelek pêşniyar kir. Dîroka serdest, di sed sala dawî de rewşa rojhilata navîn rexne kir û nîrxandinên xwe pêşxist.

Alternatîfê nîrxandinên ku hatin kirin pergala desthilatîyê çareseriyê pêşxist lê belê ev rîyê çareseriyê ji bo gelan ne bû çareser. rîyê ku ji bo

tu kesan na be çareser ji bo pergala desthilatdar jî na be çareser î. Di asta herêmî de gelê Kurd, ji bo gelek avakirina û pergala ku Rêber Apo pêşniyar dike xwe amade dibîne. Ji ber ku heya niha dewleta Kurdan çêne bû ye, gelê Kurd çand a dewletê wek çand a xwe nedît. Bi vî ve girêdayî, di hestên Kurdan de nijadperestî tune ye. Kurd, di dîroka xwe de tim mîna eşret jiyane. Wek komên biçûk di asta herêmî de xwe bi rêve birin e. Ji bona wê dikarin vî pergalekê pêkbin. Kurd bîyî ku pey li xeyalên dewletê bikevin, dikarin pergala konfederalîzmê avabikin. Di nava Kurdan de jî yê ku herî zêde ji bona vî pergale amadene jinên Kurd in. Jiber ku heya niha gel piranî di koordînasîyona herî bilind de, bi rêka dewletê bi rêve dibirin. Dewlet li ser hest û nêrîna zilam pêkhatî ye. Her çiqas jin bi fizîkî di nav vî pergale de cih girti be jî, dibin desthilatdariya pergala mîran de bû. Aliyê hest û nêrîna xwe ve jî, mîna zilam bû.

Jiber vî yekê îro demokrasîya ku li Avrupa pêşketî ye, berbi jêr ve diçe. Jinên ku di nava pergale de, dijîn



û tevî zemînên muhalefet û alternatîfan di nav civakê de dibin tevî pergala devlattan dibin. Ji ber jin bi vî awayî tevî kar dibe tu serkeftinê bi dest naxe.

Dem a mirov li dîroka Kurdan meze dike, li ser vî bingehê ji bo pergala konfederalîzmê gelek bingeh û nîrx hene. Parastina nîrxên dîrokî parastina nîrxên jinane e. Ev yek wek pergalek siyasî û dîrokî di kesayeta jinane de weşartî ye. Li hember çirêja pênc hezar salan ku di civakê de tê jiyîn, jin ger li dîroka xwe xwedî derbîkevin dikarin serbîkevin. Koma jinên bilind ji bo tevahî jinane nêzî nasnameya dîrokê bike hewil dide û serkeftina wê armanc dike. Jinên Kurd, ji bo hilgirtina berpirsiyariya dîrokê amade ne. Lê ev barekî giran e.

# Guh bidin dengê dilê xwe

Hunermenda Jin a Kurd Sîbel Han dibêje “jin hîn bêtir hestan dijîn. Cihêrengiya jinê dikare gelek tiştan bide hunerê.” Û destnîşan dike, ku divê jinên Kurd hestên xwe hîn bêtir biherikînin nava hunerê.

**E**ndama Koma Hemdem a ser bi Navenda Çandê ya Mezopotamyayê NÇM'ê Sîbel Han dibêje, di çanda Kurd de jin xwedî serkeftinên girîng e. Han destnîşan dike, ku huner çalakîyeye ‘lêgerîna xwe’ ye huner xwedî taybetmendiyê perwerdeya herdemî ye. Han, bersiv da pirsên rojnameya me û dibêje divê jin li dengê dilê xwe guhdar bike.

**•Hûn dikarin bi kurtasî xwe bi me bidin naskirin?**

Di sala 1977'an de li Doganşehra Meletiyê hatim rûdinê. Zaroka malbateke karmend bûm, lewma jiyana min li bajarên Wan, Tatwan, Dîlok, Edene û Mêrsînê bihurî. Di nava zor û zehmetiyên vê jiyandê de mezin bûm. Malbata min ji Meletiyê ye. Bajarê Meletiyê yek ji herêmên ku herî zêde hatiye asîmîlasyonê e, ji lewre malbata min herçend xwedî têgihîna Kurdbûyîna be ji jî vê asîmîlasyonê para xwe wergirtiye. Bi kurtasî; Kurdbûyîna min malbata min re hebû, lê bi awayekî çalakiyê di nava têkoşînê de cih nedigirt.

**•Di nava vê jiyana zehmet de, we çima muzîk hilbijart? Sedemeke vê taybet heye?**



Di zarokatiya xwe de jî bala min li ser muzîkê bû, min jê hes dikir. Sedema vê yekê ya herî mezin jî bavê min bû. Bavê min gelekî ji muzîkê hes dikir û pîr xweş li tenbûrê dixist. Ev dilsoziya wî ya bi muzîkê re, berê me jî da muzîkê. Bavê min, pêwendî û bala min a li ser muzîkê di çalakîyên dema dibistanê seretayî, navîn û lîsê de dît. Hin malbat dersa muzîkê ya li dibistanê jî nedît ve tîn, lê bavê min digot ‘divê mirov muzîkê ji serguhê xwe navêjin.’ Mîna dersên din ên li dibistanê girîngiyek mezin dida dersa muzîkê jî û di vî warî de dibû alîkar.

Min, heta Zanîngehê xwend. Di pola sêyemîn a Zanîngehê de min dest ji perwerdeyê berda. Sedema vê yekê ya bingehîn jî muzîk bû. Di salên xwe yên dibistanê de jî min di nava gelek komên muzîkê de cih girt, lê belê dibistan dibû astengiya sereke li pêşya muzîkê. Ji bo min diviyabû muzîk li pêşya her tiştî ba. Min nikarîbû herduyan bi hev re bimeşîne. Diviyabû min ya muzîk an jî dibistan hilbijartiba. Min muzîk hilbijart.

**•Destberdana te ya ji dibistanê ji aliyê malbata te ve çawa hat pêşwazîkirin?**

Malbata min zanîbû, ezê yekê hilbijêrim. Ew alîgirê xwendina min bûn. Ez di dersên xwe de serkeftî bûm. Lê belê, ev ne daxwaza min bû. Li ser daxwaza malbatê min dixwend. Dema min dest ji dibistanê berda û dest bi muzîkê kir malbata min nerazîbûneke mezin nîşan da. Li gorî wan, dibistan ji bo min pêşeroj û ewlêhî bû. Ji ber vê yekê di imtîhana min a yekemîn a li zanîngehê de ne xwestin ez Konservatûarê hilbijêrim. Ji lewre, civaka me bi çavekî temînatê li dibistanê dinêre, ne weke çalake mirovan bi xwe hildibijêre.

**•Bavê te, muzîk bi te dida heskirin lê ji aliyê din ve jî dixwest tu pişeyekî ne li gorî dilê xwe bixwîne. Gelo ev ne nakokiye? Çima muzîk ji bo we çima weke pêşerojê nedihat dîtîn?**

Belê, di muzîkê de ti pêşeroj nedidîtîn. Çima? Ji ber ku li nava jiyana em tê dene, karê muzîkê weke çavkaniyek debarkirinê nayê dîtîn. Lewma her tim digotin; di destpêkê de bixwîne, bibe xwedî pişeyekî û paşê muzîkê weke hobiyeke li gel karê xwe bike. Ji aliyê din ve, hunerê di nava civaka Tirkîyê de bi ti awayî cihê xwe yê rastî negirt.

**•Başê, muzîkê çawa bala te kişand? Tu çawa nêzî muzîkê bû?**

Huner, nav û çalakîya ‘lêgerîna xwe’ ye. Lêgerîna dîtina xwe ya cewherî ye. Dema min muzîk hilbijart, bi zanebûn an jî bi nezanezî ez ber bi Kurdbûyîna xwe ve diçûm. Di salên xwe yên Zanîngehê de min NÇM nas kir. Min li Ciwan Haco guhdar dikir. Çiqasî min li muzîkên komên NÇM'ê guhdar dikin, ewqasî jî ez muzîka Kurdî bûm. Herwiha, min li hunermend û dengbêjên Kurd guhdar kir û ketin pêvajoyeke kûrbûnê. Nêzî du salan min dersên şan'ê wergirt. Salekê jî dersa gîtarê ji min re hat dayîn. Ev perwerde dem bi dem dewam kir. Di muzîkê de, di hunerê de perwerde bi ti awayî naqede. Huner xwedî taybetmendiyê perwerdeya herdemî ye. Ez bi xêra reklameke li radyoyê hatim NÇM'ê û min ji wan re gotibû ez dixwazim dersê bibînim. Lê belê, dema hevalan zanebûn û asta min a muzîkê dîtî xwestin ez dersê bidim. Min du heb koroyên zarokan ên temenihê perwerde dikir. Paşê bi gîtarê re di hin çalakîyan de xebatên min ên solo çêbûn. Di sala 1995'an de tevî Koma Muzîkê Koma Hemdem bû. Muzîka wan li şêwe û rêbaza min dihat. Ez dikarîbû tevî wan bi-



bûma û min dikarîbû di gelek warî de ji wan sût werbigirta.

**•Hûn çî karî dikin? Karê niha li ber destê we çiyê?**

Di meha Sibata sala 2003'an de ji aliyê Kom Muzîkê ve berhema me ya bi navê ‘Ava Sûsê’ derket. Xebatên kişandina klîbê li pêşya me ye. Emê ji bo strana Siwara, ku min ji bo Sero-katî nivîsandibû, klîbê çê bikin. Amadekariyên berhema me ya duymîn jî temam bûne, lê belê ji ber pîrsgirîkên maddî em nikarin niha derxînin. Dîsa jî di dema herî nêz de emê hewl bidin vê berhemê jî bigihêjin ber destê guhdarên xwe. Em diçin Festîvalan, heşdarî pîrozbahiyên dibin. Herwiha em konseran jî didin.

**•Di nava komê de, ji ber jinbûyîna we ti pîrsgirîk demakeve pêşya we?**

Niha pîrsgirîk an jî astengiyên li pêşya min tune, lê di destpêkê de

hin kelem derketin pêşya min. Beriya niha, têgihîstineke neyînî hebû. Li gorî wê têgihîstîna jin nikarîbû hunerê bikira yan jî nikarîbû ji mêr baştir bikira. Vê têgihîstîna bandora xwe li min jî dikir, lê belê di dewsa paşvekişandinê de min hewl da vê nêzîkatiyê bişkînim. Di nava cîhana hunera Kurdi de hin kêman in. Di nava civaka me de gelek jinên bi huner hene, lê belê ji ber mejiyê feodal ê derdorê pêşî li jinan tê girtin. Malbat destûr nadin, zextên civakî hene, nêzîkatiyên şaş vekser xwe didin der. Bi kurtasî gelek helwestên neyînî hene bandora xwe li vî rewşê dikin. Berovaci vî yekê, li gorî min herî zêde jin hestan dijî. Cihêrengiya jinê dikare gelek bidê hunerê. Bi xêra hunerê min rastî dît û xwe nas kir. Jinên dixwazîna bi muzîkê re mijûl bibin bila guh bidin dengê dilê xwe.

Wergir: Hevidar Munzur

Nuwelat Garzan

## Dest Nedin Dilê Jinê



**S**al 2006, demsal bûhar, wext dawîya Adarê destpêka Nîsanê. Qirn wek ku Ronahiyê mezin dibêje qirnê jinê û yê azadiyê wê ye. Demsal jî bi hemû dewlemendiyê xwe, reng û nexşê xwe û nûbûna xwe yê ku herî zêde cewherê jinê li xwe dike bûhare. Ji bûharê jî Adar û Nîsan. Ji bo na nûbûnê, zayîbûnê, çêbûnê, wextê herî xweş ev dem e. Bi Adar û Nîsanê re xweza wek kirasek sarbûn û tarîbûna zivistanê jî ser xwe davêje û yekî nû li xwe dike. Kirasekî reng bi reng, nexş bi nexş, ronahî û sivik. Ew ronahiyê ku bi bûharê

pir mezin. Bi van nûbûn û çêbûna re dil dibe lêkolîner, helbestvan, nivîskar û hestiyar. Ji bo gîştandinahev û li hev kombûnê jî demê herî xweş û baş demsala bûharê ye. Ji ber ku hemû zindî di zivistanê de wekî cenînekî ku di zikê dayîkê xwe de yanî di reşatiyê herî kûr de cewher û naverokê xwe çêdikin, Ji bo zayînekî nû xwe amade dikin. Ji bo jinên yê ku di meşa azadiyê dene jî her wûhaye. Zivistan demsalê lêhûrbûn, nirxandin, lêkolîn û kûrbûnê ye. Jinên ku çavê wî li paşerojê wî ye jî bi vî awayî tevdiqe re. Ji ber ku ev şêwe şê-

weyê dayîka wî ya Neolîtîkê ye. Em hinek navber bidin biçin ber bi dema Neolîtîkê ve. Wê demê jî jin di kûrahiya şikefta de bi rê û rêbazê ceribandîna re plansaziye jiyandê derdixistin. Û bi destpêkirina bûharê re bi xweza re dibûn yek û hest û ramanên xwe pêkhatin. Jiyana û dîrok bi zincîrên xwe yê genetîk didomin. Ji ber vê yekê demsal demsalek jinê ye. Kiryar, nîrx û rûmetê jin yê herî zêde di demsala bûharê de xwe berçav dike.

Her wiha jinên ku di bilindahiyê û kûrahiyên çiya de dijîn, yê ku reng û xuluqariyê xweza girtiye ser xwe li hev civiyan. Jinên curbecur û reng bi reng. Yên ku ji çiya, yên ku ji bajara hatibû hemû, bi tevahî hêvî û daxwazên xwe re dîsan li qetik çiya giştin hevdu. Jinên ku ji çiyayên Behdînan, Zağros, Qendîl hatin û yên ku ji Ewropa, Tirkîye, Irak, Surî hatin bi hemû hêstên xwe, netewbûnên xwe, rengên xwe û xweseriyên xwe li hev kombûn. Bi rengên femînal û cewherên zayendî li hev kombûn. Wek hêzekî ku bi destê jin sererastkirinê hemû cîhanê himberê tevahî pergalên serdest were çêkirin. Ew pergalên ku xuluqariyên wî yê tûnekirî herî pêşde ye. Daxwazên wan ne ji tû kesî û ne jî ji tû pergalî ye. Daxwazên wan dîsa ji wana ye. Ew jinên ku ji her carê cudatir çavên xwe dewsa êş û hêsiya, bi buhar û azadî yê tijî kiribûn. Her çiruskên çavên wana yê hêviyê dema ku li darê, kulilkê diket xwe nedigirtin vedibûn, dilebitîn. Ji ber ku jin wexta ku di dilê xwe de êş, di çavên xwe de hêvî û di destên xwe de armancê xwe digrin dîrok jî nikare pêşiyên wan bigre. Wê demê hêz di jinê

de digîje wateyê xwe yê rast. Ev li hev kombûnê jinê de yê ku bi nava 2. Civata giştî yê jinê azad çêbû ye wateya hêz bi rengê kî pir balkeş xwe berçavkir. Derket ku hêz tenê bi teknîk, kuştin, xirakirin, belavkirin nîne. Hêz cewherê, wateya û xweza ye. Jinên ku bi asêbûn û asliyetê çiyare bûne yek nîşandan ku hêzê herî mezin û bi wate jî êşan derdikeve, bi hêviyan mezin dibe û bi armancan pêktê.

Careke din di vî bûharê de lê di vî civatê de sivikbuna coş, giranbûna êş bi hev re di dil û çavên jin xwe diyar kir. Aliyê kî dilê xwe bi hemû êşên dirokî, aliye kî din jî bi coşên demê re dagirtî bû. Ev hest hemû hewqas rasterast diyar dikirin ku mirov digot qey dilên xwe destê xwe de girtine. Edî peyv, hevok ji bo wana pêwîst ne dikir. Carna hemem wisa tîn ku mirov tu carî nikare hest û wate yê diwir de bi peyva re bi lîv bike. Ji xwe di demê wuse de peyv erkên xwe winda dikin. Em bihêlin di van deman de bila tenê çav û kenên li ser lêvan bi axivin. Em bihêlin bila dil wekî lehî bi herike. Ne wusabe gelo wê kîjan nivîskar bikaribe wateyên di nav çavên 200 kesî de binivîse. Na bila kes destê xwe li dilê nede. Divê ku pîrozahiyê wate bikeve. Di be ku jiyana jî êşên xwe xilas nebe. Ger cihê herî pîroz û kûr dil be bila wate jî li wir bimîne.

Em bi dewlemendiyên bûharê re, bi coşekî mezin wate ye kî nû ku jin li xwe kiriye pîroz dikin.

Canda Andok/Irak

# Elefterya... Navê te Azadî ye...



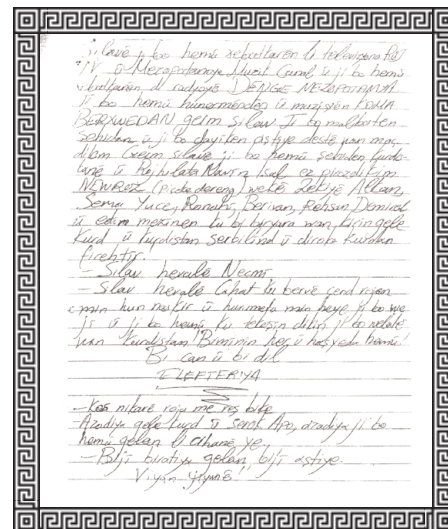
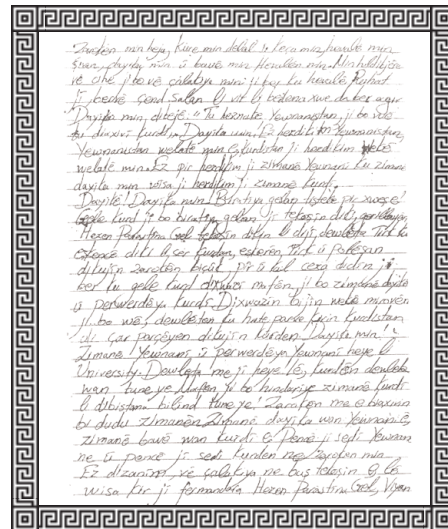
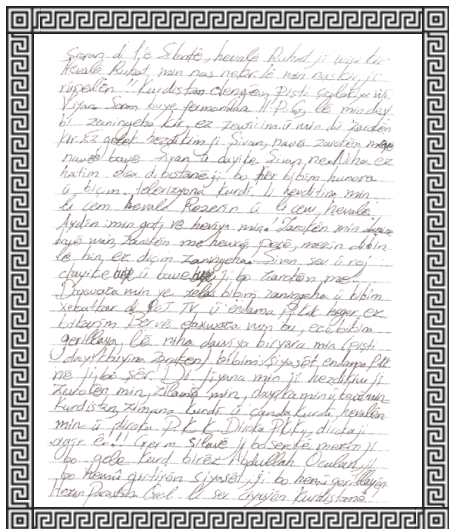
bû. Bi vê awayê, di dilên wan de bingeha jîyaneke bi wate dabû rûniştandin. Ev heskirina wê, ji jîyana wan ê pêşeroj re, ronahî ya rê ye!

Me Elefterya, pênc salan berî niha naskirin. Bi gotinên Heval Şivan ku ji hevserê zêdetir dostekî sadiqê wê bû, piştî ku Elefterya kurdan naskirîye, jîyana wê bi giranî hatîye guhertin. Nansandina kurdan têra wê nekirîye, ziman, çand û dîroka wan jî hînbûye û herwisa ev hewldan îstîqameteke din ku ew jî hevî nedikir daye jîyana wê. Di vê rêwîtiya xwe ya nû de; ji dîrok, jan, xem, qedexa li ser gelekî re şahîdî kir, wisa jî bû şêrikê şahî, serhildan û berxwedana wan. Di van salan de; xwendina zanîngehê domand, di nav şaxê ciwanên Partîya Komî-

Elefterya... Navê te Azadî ye jîyana cihane ye... "Dayê, ez ji welatê xwe Yewnanîstanê jî, ji zimanê xwe jî pir hes dikim, lê ez ji kurdî û Kurdistanê jî wek welatê xwe hes dikim." Belê, ev gotinên Elefterya ne ku berîya çalakîya xwe gotibû. Dibê ku di nameyê wê de, ev gotin bûn ku li kurdan bandora xwe kirine. Têgîna welat, bo kesên ku bi zanistî di nav xwe de dane rûniştandin re, maneyeke gerdûnî ye. Elefterya, bawerîya xwe bi gerdûnîya şoreşê anîbû, herwisa jî navên Ernesto û Clara li zarokên xwe kiri-

nîst ya Yewnanîstanê de bi awayeke çalak cih girt û bo Heyv a Sor a Kurdistan xebitî.

Girîngîyeke mezin dida hînbûnê. Tiştên ku hîndibû jî dikir pratîkê, vîya jixwe re wek dîyarî û esas digirt. Elefterya, nola miroveke girêdayî jîyan û dewlemendiya wê, lê ne jîyaneke ji rêzê, bi mereqa xwe yê pir alî, jixwe re jîyaneke nû û azad afirandibû. Tenê rojêke xwe jî vala derbasnedikir. Ligel siyaseta kurdan, bi dîtînen yekê rojavayî, ji nêz ve rewşa jîyan û çanda wan dişopand, dipejirand û tê de bi giyanî



cîh digirt. Ji bo van sedeman e ku di nav gel de cîyê xwe kir. Bi ked û fedekarîya xwe, di dilê her mirovê me de, toximên evîndariyê çandîye.

Di demên dawî de, biryara xwe dabû û ji rêza dostaniyê derketibû, bûbû perçeyeke ji xebatên Têkoşîna Azadîyê. Bi bûyerên dawî yên li Kurdistanê, tengasî û metirsîyeke jê re çêbûbû. Bûyeran rojane û bi balkêşî dişopand, dixwest di nav berxwedanê gel de cih bigire. Cîyê çalakîya xwe bi taybetî hilibijart. Heval Rohat jî çalakîya xwe li heman cîh lidarxistibû. Ew Rohat heval nedîtibû. Piştî, çalakîya wî dema di kovarek li Yewnanîstanê de cih girtibû, wî jî nivîsên kovare naskiribû. Çalakîya ku Vîyan Soran li hember teçrîda li ser Serok Apo lidarxistibû, tesîreke mezin lê kiribû, herwisa jî xwe di wê bûyerê de dîtibû. Elefterya, bi vê çalakîya xwe, tevî ew kesên ku "qasê di oxira wê de dimirin ji jîyanê hesdikin" bû. Di nameya xwe de gotibû; "Ez ji dîroka PKKê hesdikim. Dîroka PKKê, dîrokek ji agirê ye." Bi van gotinên xwe jî, navê Elefterya kete nivîs û rûpelên bi onir ku ev dîrok dinivîsin.

Elefterya, beşdarî semaha zarokên agirê bû. Alava azadîya di dilê xwe de gurkir, derxist lûtkeyê. Xwe bona jîyaneke bilind û bi rûmet kire qurban...

Bi çalakîya di Newrozê de; xwe jinûve afirand. "Newrozê pîroz dikim, lê hinek bi derengî, wek Zekiye Alkan, wek Sema Yuce, Ronahî, Bêrivan, wek Rahşan Demîrel û wek yên din ku çalakîyên bi rûmet lidarxistine. Bi biryarîya wan,

rûmeta gelê Kurd û Kurdistan bilind bû. Dîroka kurdan mezin bû."

Elefterya... Navê te Azadî... Vê gavê navê te li sonda cangoşiyên di afirandina dîroka jîyaneke azad de bi îsrar in, hate nivîsandin.

Werger : Kazim Orak

Berfin Dilav



## Zanist Zayendperest e

Nirxê hînkêr ê taybetmendiyên civakî yên sistemê, herf bêhtir bi dahûrandina di jinê de bilind e. Mijareke ku pêwîste di serf de were gotin ev e, lêhûrbûna rewşeke civakî ya di bin şeweyên siyasî, aborî, çandî û hwd. de, dê fikarên cidî derfê holê. Hemû

sîstemên seresazî û binesazî yên civakên ku di nava tevahiyeke dîrokî de damezrîneke domdar dijîn, mîna parçeyên saetekê di nava ahengiyê de dixebitin. Nexweşiya dabeşkîrîna parçeyên zêde, ji taybetmendiyên windakîna tevaya damezrakê ya zanyariya Rojava tê. Dema mirov wê nêzikariya ku bi rêjeyê zêde, bi awayek zanistî têgihîştina rastiye asteng dike bikar tîne, girtina tevdebûnî ya li ber çavan pir girîng e.

Pêwîste jin wekî kutebira sîstemê were dîtin û wiha were dahûrandin. Çawa ku civaka kapitalîst berdewamiya civakên kevin ên îstismarker e, jin jî bandora kolekeriya sîstemê ya herf bilind dijî. Heta em jina ku di bin çewsandin û mijokatiya civaka dewletperst û hiyerarşik de şe-

wegirtî fêm nekin, em nikarin civakê terfî bikin. Riya naskirina koletiya hindikahî, netewe û çîn a rast, di terfîkirina jinê re derbas dibe. Di demeke ku êdf nikarîbûn her tiştî veşêrin de, lêhûrbûna zanista civakî ya derbarê jinê de, di çarêka dawî ya sedsla 20an de ye. Tevgera femînîst, riya hizirandinê li ber derdor, şer, rûxîneriya desthilatdariyê û rewîştî dîrok û serdestiya zayendperest vekirîye. Ev mijar bixwe, di zanîstên civakî yên ku pêwîste herf oîbjektîf bin de jî, karakterê zayendperest ê tevaya damezraka zanistî nîşan dide. Zanist zayendperest e.

Em ê şrovekirina jinê bi awayek pozîtif bihêlin beşa piştî vê re, niha em binihêrin bê kapitalîzmê çî li koletiya kevneşopî zêde kirîye. Pêwîste em pêşî baş bizanibin ku anîna kapitalîzmê ya azadîyê, berovajî derûna sîstemê ye. Angaşa ku jê gotin kapitalîzmê kevneşopî çirandine û zincîrên dor jinê jî kirine parçe, şewşandîneke ku mirov dixapîne ye.

Têkiliya sîstemên çewşîner ên azadîyê, bi şeweya ku çawa dê bi awayek bêteşe berdewam bikin e. Jina ku destanên evînê jê re tînin gotin û jina ku bi koletiyê re rûbirû dimîne weke hev in. Jin weke Zerf

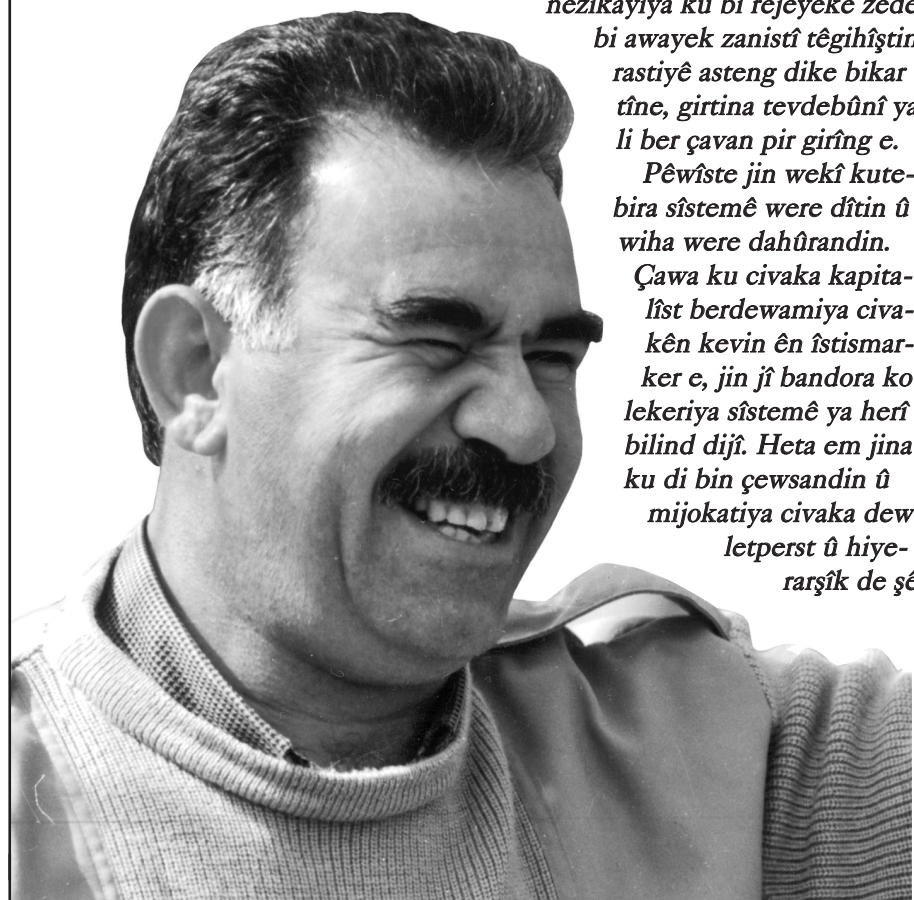
leyê ku existîne qefesê ango "mala mîr" e. Belkî şîrîn e, lê dîl e. Çawa ku dema çûk berdidin, bi şûn xwe ve nanihêre û difire diçe, dema ku jin jî azadîya xwe bi dest xwe bixe, serayek, koşkek, qesrek an jî kesatiyeke ku jê nereve namîne. Potansiyeleke wê ku ji tevan bireve heye. Ti giyandar mîna jinê ne bûne mehkûmê dîltîyê. Hevnegirtina dahûrandinê civakê, nemeşîna plan û bernameyan û bûyerên derf mirovati ku derdikevin holê, bi asta koletiyê ve girêdayîne. Ji ber vê yekê heta ku çareserîya jinê, azadî û wekheviya wê neyê pêkanîn, çareserî, azadî û wekheviya ti hebûnê civakê nayên pêkanîn. Ev yek dikare me nêzikî rastiye bike, dîmenê jinê ye ku bi kapitalîzmê tevî sîstemê bûyî re derketî holê, di aste metabûnê de ye. Di dema koledariya klasîk de, em dizanin ku li bazaran herf bêhtir jin dihatin kirin û firotin. Vê rewşê di dema koledariya feodalî de jî, bi şeweya cêriyan berdewam kirîye. Li vîra ya ku bi temamî dihat firotin jin bû. Qelen û ranta siyasî, şeweyên ku ketine heta bi nava malbatê ne. Di dema kapitalîzmê de, mîna qesaban laş hatiye parçekirin û her parçeyek bi buhayekî hatiye firotin. Ji porê wê heta bi pahniya wê, ji memikên wê heta bi ke-

maxên wê, ji navika wê heta bi organê wê ye zayendî, ji milên wê heta bi kabên wê, ji noqa wê heta bi rohnê wê, ji çavên wê heta bi lêvên wê û ji jî demên wê heta bi stûyê wê, ti derên wê nemane ku nehatiye parçekirin û bi buha nekirine. Mixabin, pîrsa gelo giyanê wê heye, heke hebe çî dike, nayê bîra kesekî. Ji aliye mêjî ve jî ew "ji berê de kême".

Meta ya kerxaneyên giştî û yên taybet e. Mekîneyeke zarokan e. Welidandina zarokê ku karekî herf zor e, ji kedê nayê hesibandin. Mezinkirina zarokê ku herf zor, ne bi buhayekî ye.

Cihê wê ye di nava saziyên aborî, civakî, siyasî û leşkerî de, di nirxê mastereyê de ye. Kereseyeke reklaman a jêneger e. Hebûneke wisa ye ku zayendîtiya wê herf bêhtir kirine meta û derandina bazarê. Herf bêhtir tê ledan û çêr jê re tînin kirin. Herf bêhtir ji evîna derew re dibe amûr. Destê xwe tîxin hemû karên wê. Nasnemeyeke wisaye ku ziman û biwêjeke wê ya resen û sazûmana deng tê bi şewekirin. Miroveke ku bi mirovanti hevvaltî pê re nayê kirin. Miroveke wisaye ku mîrê herf çê ji hestên erîşker ên li ser naqere. Êdf jin tiştêkî wisa ye ku her mîr xwe li ser wekî împere-torekî dibîne.

Rêberê Koma Komalên Kurdistanê Abdullah Öcalan Werger Ji tirkî: Jîr DİLOVAN



# KINDEREN EN VROUWEN

## Erdogan buigzaamheid vergunning om Koerdische



In recente dagen gewelddadige confrontaties en confrontatie tussen Koerdische burgers en het Turkse leger TE DODEN en autoriteiten zijn in enkele Koerdische en Turkse steden inclusief Diyarbakir, Batman, Siirt, Istanboel en Yüsekova uitgebarsten. Turkse

politie en leger hebben Koerdische burgers aangevallen om traangas, stokken, vuurwapens en tanks te gebruiken. De resultaten beangstigen en alarmeren: zeven burgers doodden, honderden serieus gekwetste, honderden mensen werden gearresteerd de meerderheid waarvan minderjarige is. De naam van

de Koerden schoten door Turkse politie en leger is als volgt: Fatih Tekin (drie jaren oud), Enes Ata (zes jaren), Abdullah Duran (negen jaren), Mehmet Akbulut (18 jaren), Mehmet Isikci (19 jaren), Tarik Atakaya (22 jaren) en Mustafa Eryilmaz (26 jaren). Aan deze moorden vooraf te gaan waren de vreedzame begrafenis en rouw van processies voor leden van de Koerdische Mensen Verdediging Machten (HPG) die door het Turkse leger met vergift gas tijdens een van zijn recentste militaire operaties in het gebied van Mus-Bingöl gedood werd. Slechts dagen voor deze aanvallen, kondigden de Koerdische guerrilla machten nog een unilateraal bestand aan om vreedzame vieringen van het Koerdische Nieuwjaar, Newroz te verzekeren. Naast deze ontwikkelingen alarmeert het het antwoord van de Turkse staat op wettige vraag en democratische acties van de Koerdische mensen te zien. Aan de ene kant speciale vechten eenheden van het Turkse leger zijn meer en meer in de Koerdische gebieden ingezet

om om de protest en opstand van de mensen te verpletteren. Op het andere aanvallen op Koerdische instellingen, organisaties en politici verheven. Het stellen van het Koerdische TV-STATION ROJ-TV voor de huidige ontwikkelingen en gebeurtenissen, Turkse politieke en militaire autoriteiten proberen nu verantwoordelijk hun oud doel te bereiken om het populaire Koerdische TV-STATION te sluiten. De repressie van Koerdische politieke vertegenwoordiger is naar nog een niveau genomen als de Kalkoen wettelijke stappen en rechtbank gevallen evenals open geweld tegen Koerdische burgermeesters en partijen zoals de Partij voor een Democratische Maatschappij (DTP) bedreigt. Iedereen dit illustreert sterk de omvang waarnaar de Turkse staat de Koerdische mensen begrijpt als deel van zijn eigen staatsburgerschap. Dat wil zeggen zijn Koerden nog steeds als waargenomen en behandeld 'terroristen, moeilijkheid makers en van verraders de. Evenzeer hervormingen van taalkundige, culturele en politieke rechten van de Koerden, die door de Turkse autoriteiten voorgesteld werden onzeker, vervolgens werden aange-

kondigd ongeldig. Opnieuw de Turkse regering van minister president Erdogan demonstreert dat zogenaamde hervormingen en verklaringen van bedoeling een enige maskerade zijn.

Het beantwoorden van de recente gebeurtenissen, bracht Erdogan een verklaring uit waarin er geen enkel woord was dat over de vermoorde kinderen en tieners verloren worden is. De politie en leger dwingen verantwoordelijk voor de moorden moet enig wettelijke of disciplinaire gevolg niet vrezes. Integendeel zei de Turkse minister president de volgen: 'Onze veiligheidsmacht zal gebruiken de noodzakelijke macht en zal tussenbeide komen tegen iemand die akkoord gaat om een werktuig van terreur te zijn, inclusief kinderen en vrouwen. Ik wil dat dit duidelijk begrepen te worden. Deze verklaring bedraagt een vergunning te doden, het groene licht voor meer bloedbaden op de Koerdische burgerbevolking. Volgens de redenering van Erdogan die kinderen vermoordt, zijn deel van noodzakelijke interventie door de staat in overeenkomst met Turkse politieke autoriteiten. Met zijn vorderen en acties Erdogan

## International Free Women`s Foundation Internationale Vrije Vrouwen Stichting Persbericht

Het Turkse militaire geweld in Noord-Koerdistan treft vooral kinderen en jongeren

In Diyarbakir en andere Koerdische streken in Turkije vindt er sinds enkele dagen een militaire aanval op civiele burgers plaats. Door het militaire geweld zijn er inmiddels 14 burgers, waaronder vooral kinderen en jongeren doodgeschoten.

De namen van de slachtoffers zijn (ad memoriam); Fatih Tekin (3 jaar), Enes Ata (6 jaar), Abdullah Duran (9 jaar), Ismail Erkek (9 jaar), Remzi Cagri (17 jaar), Mehmet Akbulut (18 jaar), Emre Fidan (19 jaar), Mehmet Isikci (19 jaar), Tarik Atakaya (22 jaar), Mehmet Siddik Ozer (22 jaar), Huseyin Demir (24), Mustafa Eryilmaz (26 jaar), Mehmet Arac (27 jaar) en Halit Sogut (68 jaar). Verder zijn er honderden burgers gewond geraakt.

Er zijn 450 burgers aangehouden en gemartert, waarvan er 190 minderjarig zijn. De onlusten zijn begonnen tijdens de begrafenis van de 14 omgekomen Koerdische strijders, die volgens getuigen door het Turkse leger met gifgas zijn vermoord. De Turkse minister-president Tayyip Erdogan heeft in zijn toespraak van 31 maart j.l. aangegeven dat zijn militaire eenheden tijdens zijn militaire offensief de vrouwen en kinderen niet zullen besparen. De harde aanpak en taal van de Turkse regering is zorgwekkend en eist internationale solidariteit.

De Koerdische vrouwenorganisaties en burgerbewegingen roepen al jaren een eind te maken aan oorlog en geweld tegen de Koerdische bevolking. De 24 Koerdische Moeders voor Vrede hebben verklaard dat Tayyip Erdogan, Saddam Husseyn niet moet vergeten. "Saddam heeft zijn burgers laten doden, maar is zelf ook

niet goed terechtgekomen," zeiden ze. "Met moorden kan Tayyip Erdogan dit probleem niet oplossen, laat hem in plaats van aan te vallen op zoek gaan naar vrede en oplossing" aldus de Moeders voor Vrede. De Moeders voor Vrede kwamen zelf op 31 maart 2006 vrij, nadat zij 40 dagen hebben vastgezeten in de gevangenis van Diyarbakir. De reden van hun vastzetting was hun vreedzame zit -actie tegen de Turkse militaire operaties en tegen de isolatie van de Koerdische politieke gevangenen. De laatste ontwikkelingen maken de kwetsbare positie van de Koerden in Turkije goed zichtbaar.

Als Internationale Vrije Vrouwen Stichting denken wij dat het nu hoog tijd is de initiatieven voor vrede, democratie en mensenrechten in dit regio internationaal te steunen en samen een oplossing te vinden. Alleen zo kunnen wij verdere burger slachtoffers verhinderen.



Daarom roepen wij alle vrouwenorganisaties in Nederland op de initiatieven van de Koerdische vrouwen en Moeders voor Vrede te steunen.

Internationale Vrije Vrouwen Stichting  
info@freewomensfoundation.org

# Devrimci Sanata İhtiyaç Var

*Kürt Kadın sanatçı Sosin; Kürt halkının devrimci sanata ihtiyacı olduğunu belirterek “Şehitler olmasaydı bugün Kürt kültüründen sanatından bahsedemerdik. Düşüncelerim, duygularım bu yüzden hep dağlara dönük” diyor.*

**K**ürt kadın sanatçıları Kürt tarihini korumada, ilerletmede önemli bir yerleri olmuştur. İşte günümüzde de Kürt kadın sanatçıları yeniden yazılan Kürt tarihine yeni değerler katmaya devam ediyor. Kürdistan dağlarında uzun bir mücadele tarihine sahip olan ve Kürdistan'da yürütülen 30 yıllık özgürlük savaşının bir gazisi olan Ozan Sosin dağlardan sahneye akan yaşamı içinde sanat söyle değerlendiriyor: “Sahne benim birazda hayatım oluyor. Asıl olan hayat bir sanatçı için sahne oluyor.” Sorularımıza yanıtlayan Ozan Sosin sanatta emeğin temel taş olduğunu da sözlerine ekliyor.

•**Mayıs ayındayız ve Mayıs denince akla emek gelir genellikle. Kürt Kültür ve sanatında emek verme açısından kadınların şu anki düzeyini yeterli buluyormusunuz?**

Kürt Kültürü ve sanatında “kadın” deyince ilk akla gelenler Ayşe Şan, Meryem Xan gibi sanata büyük emeği geçen kadınlarımız oluyor. O günün toplumsal koşullarında -ki kadınların üzerinde günümüzden çok daha fazla baskı vardı- bu kadın ozanlarımızın sanat hayatı bir başkaldırıydı. Önemli çabaları ve hizmetleri ile bizim için hem güç hem de örnek oldular. Kürt kadınının yeterli kadar olmazsa da, sanat-kültür alanında yine de güçlü bir şekilde yer aldığına inanıyorum. Her toplumda kadın geri, feodal özelliklerden dolayı gücünü yeterince kullanamamıştır. Fakat Kürt toplumunda özellikle Özgürlük mücadelesi başladığından beri kadınlar, daha fazla kültür-sanat çalışmalarında yer aldılar. Tabii profesyonellik ve amatörlük konuları başka bir tartışma konusu iken, bana göre genel anlamda Kürt kültürü ve sanatı bu yüzyılda daha yeni yeni kendi kimliği ile kendini ifade etme imkanı buluyor.

•**Sanat çalışmalarınız yürütülen Özgürlük mücadelesini nasıl etkiliyor veya etkileniyor.**

Sanatta insan neyi yaşıyorsa onu yansıtır. Bu sanatın belirgin bir özelliğidir. Duygu, yaşam tarzı veya bulunduğu ortamla ilgili bir durum. Geçmişinden kaynaklı olarak diğer



sanatçı bayanlarla aramda fark var. Çünkü benim dillendirdiğim şarkılardaki fark düşünsel, duygusal olarak yaşadıklarından kaynaklı, bilirsiniz “sanat bir aşk olayıdır” denir ve aşk sadece iki kişi arasında gelişen duygusal bağ değildir. Örneğin ben kendisini toplumuna, ülkesine feda etmiş birine de aşık olabilirim. Ben şahsen insan olarak dağlara gönlünü vermiş biriyim. Şarkılarımda genellikle şehitleri dile getiririm. Çizgi anlamında kendime şu an devrim sanatçısı olmayı yakıştırıyorum. Bizim devrim sanatçılarına ihtiyacımız var. Bana göre bugün bu koşullarda sanat yapmayı bu uğurda canını veren binlerce insana borçluyuz. O şehitler olmasaydı bugün Kürt kültüründen sanatından bahsedemerdik. Düşüncelerim, duygularım bu yüzden hep dağlara, oralarda yaşayanlara hizmet etmeye dönüktür. Bunu hiç bir zaman yanlış görmüyorum ama dar veya yetersiz kalabilir. Aşk şarkıları okuyanlarada karşı değilim ama kendi açımdan ağırlığı mücadeleyi yansıtan şarkıları okumayı değerli buluyorum.

•**Müzik sizin yaşantınıza nasıl bir etkide**

**bulunuyor?**

Aslında etkisi benim açımdan birçok etkiye sahip. Genel anlamda zaten doktorlarda müziğin insanın psikolojisi üzerinde büyük etkisinin olduğunu söylüyorlar. Bu doğru. Örneğin müzik benim yaşama karşı kızgınlık, öfke ve sevinçlerimi paylaşmamı sağlıyor. Çektiğim acıları, kahrımı benimle paylaşıyor, hep bir arkadaş bir sırdaş gibi yanımda olabiliyor. Kızdığım, üzüldüğümde bir estrumani elime alıp onunla şarkı söyleyerek dertleşebiliyorum. Ben bir şarkıyı yaşamadan söyleyemem. Şarkılarımı söylerken insan ruhuyla bütünleşmeli. Salt şarkı söylemekten ziyade insanların ruhuna da hitap etmek isterim. Bazen sahneden indikten sonra birçok kişi gelip bir saz çalmanın, şarkı söyleyebilmenin kendilerinin çocukluk hayali olduğunu söylerler. Bu önemli. Müzik insanların sevemeyeceği bir uğraş değil.

•**Sahnedeyken neler hissedersiniz?**

Günlük yaşamda yaşadığım bir çok duygu, okuduğum şarkının içeriği sahnede benim üzerimde etkide bulunabiliyor. Örneğin hü-

**Ozan Sosin Kimdir:**

*Hakkarinin Çukurca İlçesi doğumlu Sosin, 14 yaşından beri şarkı söylüyor.*

*Zorunlu göç nedeniyle Güney Kürdistan'a küçük yaşlarda geçen Sosin, burada üç yıl kültür çalışmalarında yer aldı ve Çiyaye Reşke isminde bir kaset çıkardı. Bu albümde iki parça okudu. 1998 de Avrupaya çıkan Sosin, ASM de dört yıl bağlama dersi aldı. Şu an üç müzik esrtumani çalıyor. Nefesli ney, bağlama ve vurmali çalgılardan def. Koma Berxwedan'da bir yıl çalışan Ozan Sosin 2005 yılında “Reşeba” isminde 11 şarkılık bir albüm çıkardı. Soranca, anonim ve kendisine ait besteler de bu albümde var. “Reka mın dure” şarkısına klip yapan Sosin, ayrıca Şehit Viyan için de albümde yer almayan bir parçaya klip yaptı. Şimdilerde ise “Reşeba” için klip çekimi çalışmalarını yürütüyor.*

zünlü ya da uzun hava bir parçayı asla gülerek söyleyemem. Bunu yapanlara şaşıyorum. Şarkıyla ruhsal olarak bütünleşmemiş demektir. Kısacası okuduğum parçaya göre ruh halim değişir. Çünkü o an onu yaşıyorum. Sahne benim birazda hayatım oluyor. Asıl olan hayat bir sanatçı için sahne oluyor.

•**Sahneye çıkarken izleyicilerin beklentilerine cevap olamama kaygısı taşıyormusunuz? Kendinizi nasıl konsantre ediyorsunuz?**

Sahneye çıkmadan önce bir çok sanatçının kaygıları oluyor. Her sanatçı kendisini farklı bir şekilde konsantre ediyor. Kimi sahneyi düşünerek sızını eline alır, mırıldanır. Kimisi hızlı hızlı, heyecanlı volta atar. Ben de “acaba hazırladığım repertuarla gelen halkın beklentilerine cevap olabileceğim mi” diye kaygılanıyorum. Aslında kaygılanmak da gerekir. Aksi durumda sahneye hazırlıksız çıkar-

sın ve beklenmedik bir tepkiyle karşılaştığında olumsuz etkilenirsin. Kendini sahnede dinletebilmek önemli. Bazı sanatçıların sesi iyi olabiliyor ama halkın nabzını tutmadığından hitap edemiyor. İyi bir performans sergileyemiyor. Bazılarının hem müziği hem de sesi güçlü olmasına rağmen kendisini halka dinletemiyor. Atmosferi yakalayamıyor. Sahne aynı zamanda dinleyiciyle aynı ruh bağında buluşmayı emreder. Kuralları vardır yani. Mühüm olan o kuralları iyi yakalamaktır.

•**Kendi topraklarında uzakta yaşamamanın, mülteci olmanın sanat yaşantısına etkisi var mıdır?**

Bir sanatçının sanat yapabilmesi için ülkesinin toprağını, havasını mutlaka koklamalı. Ülkesine bağlı olmalıdır. Ben ülkedeyken yeni yeni sanat hayatıma başlamama rağmen yaratıcı olabiliyordum. Örneğin “Reka mın dure” parçasını ülke topraklarında çok kısa bir zaman diliminde yaptım. Ordaki doğa, insanlar, dağlar, ortam insana çok yoğun duygular yaşatabiliyor, yaratıcı kılıyor. Ama buralarda ilham alabildiğim şeyler yok. Mültecilik olumsuz bir etkide bulunuyor. Üretici olabilmek için ülkemin değerlerinden kopmamaya önem veriyorum. Burdayım ama ruh olarak sanatımı besleyen, beni yaratıcı kılan yine ülkedeki havadır.

•**Sosin'unun emekle arası nasıl?**

Yaptığınız ne olursa olsun başarılı olabilmek için mutlaka emek harcamak zorundasınız. Emek harcanarak yaratılan her şey kolay kaybolmaz. Ben de hem emeğe saygı duyarım hem de çalışmalarımın temelinde emeği yerleştirmeye çalışıyorum. Üç enstruman çalıyorum. Bazen saatlerce saz çalmaktan parmaklarım şişerdi. Nefesli ney de yüzüm, dudaklarım uyuşurdu. Oysa salt şarkı söylemekle de yetinebilirdim. Ama amacım daha iyisine ulaşmak, kendimi üretici kılmak olduğundan gelimeye sınır koymadan ilerlemeye çalışıyorum. Emek harcadıkça yaptığınız sanata saygı ve ilgi de artıyor.

Suna Tunç/Almanya



## İşçi Filmleri Festivali 1 Mayıs'ta Başlıyor

*İlk İşçi Filmleri Festivali, 1 Mayıs'ta DİSK, Halkevleri ve Sendika.org'un girişimiyle gerçekleştiriliyor. Gösterimlerin ücretsiz olduğu festivalde, Türkiye'de işçi filmlerinin neden çekilemediği, yönetmen ve oyuncuların katıldığı bir panelde konuşulacak.*

**D**evrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonuna (DİSK) bağlı Basın İşçileri Sendikası (Basın-İş) ve Sinema Emekçileri Sendikası (Sine-Sen), Halkevleri ve Sendika.org'un ortaklaşa ilk kez düzenlediği 1. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali, festivalle, işçi sorunlarının gündeme taşınıyor.

1-7 Mayıs tarihleri arasında İstanbul'da, 5-7 Mayıs'ta da Ankara'da yapılacak olan festival, İstanbul'da, 1 Mayıs 1977 mitinginde, ölenlerin anısına Kazancı Yokuşu'na kırmızı karanfilin bırakılmasıyla başlayacak.

Aynı gün, Güney Kore, Güney Afrika, İsrail-Filistin, ABD, Avusturya, İngiltere'den gelen 20 kadar konuk, festival pankartıyla İstanbul'da sendikaların organize ettiği 1 mayıs mitingine katılacak.

**Açılış filmi: Kan Kaybı**

Festivalin “açılış gecesi” 2 Mayıs akşamı Yeni Melek Gösteri Merkezi'nde yapılacak. Açılış, Amerikalı Yönetmen Lorna Green'in Amerika ve Küba sağlık sistemlerinin karşılaştırılması olarak ele aldığı “Bloodletting-Kan Kaybı” belgeseli ile yapılacak. Yönetmen Lorna Green'in de açılışa katılacağı belirtiliyor.

Türkiye'de çekilmiş ender işçi filmlerinden birisi olan “Güneşli Bataklık”ın 3 Mayıs akşamı “Kamera arkası” gösterilecek.

**40 belgesel ve uzun metrajlı işçi filmi**

Festival kapsamında İran, Çin, Güney Kore, ABD-İsrail, Küba/ABD, Bolivya, İspanya, Fransa, İtalya, Arjantin, Venezuela, Meksika, Güney Afrika, Kolombiya, Kanada/Arjantin, Uruguay, Brezilya, Tayland ve Türkiye'den 40 belgesel ve uzun metrajlı film izleyiciyle buluşacak.

Festivalde işçi ve işçi sorunlarına değinen Türk ve Dünya sinemasının örnekleri yer alıyor. Bunlar arasında, “İlk işçi ve grev” filmi olarak sinema tarihine giren, Vedat Türkali'nin senaryosunu yazdığı; Ertem Göreç'in “Karanlıkta Uyananlar”, Muzaffer Hıçdurmaz'ın “Çark”, Süreyya Duru'nun “Güneşli Bataklık”, Laurent Canter'in “Human Resources/İnsan Kaynakları”, Ken Loach'un “Bread and Roses/Ekmek ve Güller”, Macid Macidi'nin “Baran”, Ermanno Olmi'nin “Il Posto/İş” ve Stephen Frears'ın “Liam” var.

Üç gün sürecek olan festivalin film gösterimleri, Fransız Kültür Merkezi, Yeşilcam Sineması ve Halkevi Gösteri Salonları'nda yapılacaktır. 6 Mayıs Cumartesi günü saat 14:00'de, yönetmen ve oyuncuların da katılacağı “Türkiye'de neden işçi filmi yapılmıyor?” paneli de festivalin diğer bir etkinliği olacak.

Festivalde, 18 değişik ülkeden 23 Uluslararası Belgesel yer alırken; Türkiye'den de dokuz belgeselin programda olduğu açıklandı. Beş farklı ülkeden beş uluslararası uzun metrajlı işçi filminin yer aldığı festivalde Türkiye'den de üç işçi filmi gösterilecek.

**İlk İşçi Filmleri Festivali ABD'de Düzenlendi**  
İşçi filmleri festivali, ilk olarak 1994 yılında ABD'nin San Francisco şehrinde düzenlendi. Festival tarihi için ABD'nin San Francisco kentinde, 5 Temmuz 1934'te “Kanlı Perşembe” olarak anılan ve liman işçilerinin grevini destekleyen 2 işçinin öldürüldüğü günün yıldönümü seçildi.

**İlk İşçi Filmleri Festivali ABD'de Düzenlendi**

İşçi filmleri festivali, ilk olarak 1994 yılında ABD'nin San Francisco şehrinde düzenlendi. Festival tarihi için ABD'nin San Francisco kentinde, 5 Temmuz 1934'te “Kanlı Perşembe” olarak anılan ve liman işçilerinin grevini destekleyen 2 işçinin öldürüldüğü günün yıldönümü seçildi.

“LABORFEST” olarak adlandırılan festival, 1994'ten bu yana her yıl 5 Temmuz'da başlayan ve 1 ay süren bir işçi kültür ve film festivali niteliğini taşıyor. İşçi filmleri festivali, bu tarihte Japonya'dan Arjantin'e kadar birçok ülkede düzenleniyor./Ayşe Durukan

Dorşin  
Poyraz



## "GÖÇ ÇOCUKLARI"

**G**öç yollarında kervanlarımız. Göç yollarında çocuklarımız. Umutları göçlerde büyüyen çocuklar...

Gidişlerin, dönüşü olmayan hayatların büyüdüğü küçük bedenler... Onlar ki sadece doğdukları toprakların acılarını üstlendiler, karşılığında başka topraklarda göçebe oldular...

Onlar göç yollarında şimdi...

Önce huzur çekildi doğdukları topraklardan. Azar azar çekildiği gibi bedenlerinden, çekildi topraklardan da. Amansız bir savaşın ortasında doğmuşlardı. Savaşın gürültüsü içinde büyüdüler onlar. Kahramanlık masallarını dinleyerek korku dolu uykularına daldılar. Gece her yerde geldiği gibi gelmiyordu onlara; usulca ve belirsizlikle iniyordu toprak damlı evlerine...ve hep ölümü ne zaman getireceğini bekleyerek kapatıyorlardı kapılarını.

Bir zamanlar kapı komşu oldukları ile düşman kesildiler. Yedikleri aynı gitmeyenlerin yüzüne bakmaz oldular. Kardeş gibi büyüdükleri ile konuşmaz oldular. Ölen öldüren ilişkisini öğrendiler önce. İşte daha çocuk yaşta iken düşman olmanın ne olduğunu bilerek kurmaya başladılar içlerindeki duvarları. Oyun arkadaşları ile konuşmamayı, onlardan nefret etmeyi bilerek, yani göç çocukları en yakınındakini sevmekten korkarak büyüdüler.

Doğdukları toprakları terk ettiler sonra. Nereye gideceklerini, yabancıların ne olduğunu dahi bilmeden yolları düştüler. Gözleri ve yüreklerini toprak damlı evlerinin yıkıntılarında bırakarak. Sevgilerini ve emeklerini kendi içlerini gömerek gittiler. Artık çocuklar kahramanlık masalları ile değil acımasız hayata karşı nasıl daha acımasız olmak gerektiğini dinleyerek büyüyeceklerdi. Çünkü onlar en acımasızına tanık olmuşlardı. Evleri yakılmış, yakınları vurulmuş, toprakları harap edilmiş, başlamayan yaşamlarına müdahale edilmişti. Onlar göç çocukları artık...

Umudu bu kadar yakından hissetmişken, güzel günleri yaşama umudu yeniden doğmuşken içlerine şimdi kendi topraklarını bırakmışlardı. Her çocuk korkunun gölgesinde büyüyor artık. Ömürleri boyunca yaşayacakları her acının bu korkudan doğduğunu bilerek büyüyorlardı. Korkarak ve korktuğuna kızarak yaşıyorlardı. Bu nedenle kendilerini hiçbir yere ve hiçbir zamana ait hissetmiyorlardı. Onlar sadece üzerlerindeki bu büyük baskıdan kurtulmanın yolunu aradılar. Bazen ona karşı dağlara sevdalanaarak bazen de korktuğuna benzeyerek yaptılar bunu...

Yürekleri göç yollarında onlar...

Tarihte en büyük acılar topraklarından koparılan insanlar ile anlatılır. İşte bu çocukların yüzünden içimize akan her bakış bu acıdır. Göç çocukları mekansızlığın ruhunu taşıyorlar: elleri dokunduklarına yabancı, baktıkları gözler uzak. Kendi evlerinin önünde doyasıya oynayamayan, kendi dili ile konuşamayan, dünyadaki tüm çocuklara hak görülen hiçbir şeyin hak görülmediği çocuklar... açlık ve sefalet ile terbiye edilip, sonra da "suçlu" olan çocuklar...

Yaşadıkları ve gördükleri acılar onları çoktan çocuk olmaktan çıkarmış aslında. Ölümü o kadar yakından görmüşler ki, artık onları ölüm dahi korkutmaz olmuş. En yakınları savaş ile anılınca sevgi savaş ile anılır olmuş onların anılarında. Savaşı umut bilerek büyüyen çocuklar onlar...çoğunun abisi, ablası, babası savaşın en kızgınında iken umut savaş ile anılır, güzele dair olan onlara atfedilir olmuş.

Onlar ki büyük şehirlerin varoşlarında "kirli" "suçlu" ve "cahil" olarak anılırken, güzelliklerinin hangi yıkıntılar altında kaldığını kim sordu kendine? Hangi mezara gömüldü göç çocuklarının hayalleri?

Büyük şehirlerin büyük caddelerinde büyütüyorlar yalnızlıklarını. Ait olmadıkları topraklara ait olmadıkları her an hatırlanırken onlara, yurtlarını tanımayan bu çocukların topraklarına dönme hayalini kim aldı ellerinden? Kim aldı gülüşlerini yanaklarından?

Aşksız büyüdü çocuklarımız. Soluksuz Vatansız Her yarayı nasibi sayarak Ve intikamını kınında saklayarak. Göç yollarında büyüyen yürekleri... Başkalarına ait yaşamlardan geçerken kendileri için hiç bir şey istemiyor onlar. Çünkü yaşamın neden onlara da aynı hakkı tanımadığını biliyorlar. Kahramanlar büyütüyorlar hayallerinde ve her göç çocuğunun hayali vardır kahraman olmaya dair. Güzele ve iyeye dair ne varsa onlarla anlatılır. O kahraman ki tüm acıları silip alacak yüzlerinden, çocuk hayallerinde en diri güzelliği o. Küçük omuzlarına bir halkın yükünü alır onlar. Gözleri ürkek, yürekleri büyük, dünyaları sınırlarla örülü, hayatları hiçbir hayattan geçmeyen çocuklar...

# 4. Filmmor Kadın Filmleri Festivali

## Tamamlandı

### Kadınlara Yönelik Şiddet Var! Ama Kadınların Şiddete Karşı Direnç, Mücadele ve Umutları Da Var!



**F**estivalin bu yılki teması: Kadınlara Yönelik Şiddet'ti! Festival süresince İstanbul, Samsun, Van ve Diyarbakır'da 14 ülkeden kadınların 33 filmi izleyiciye ulaştı. Bu yıl festivale Türkiye'den 10 filmin katıldı. Festival sonunda bu sayı 14 oldu: kadınlara yönelik şiddet temasıyla dört ilde dört kısa film atölyesi yapıldı ve dört kısa film yapıldı. Yani festival 33 filmle başladı 37 filmle sona erdi. Festival ile 28 gün boyunca şiddetin bitebileceğine, bitirilebileceğine dair söz, ürün ve deneyimlerimizi paylaştık, çoğalttık...

**İstanbul, Samsun, Diyarbakır ve Van'ın Kadın Filmleri Festivali!**  
Festival; 11-18 Mart'ta, İstanbul: İstan-

bul Modern, Hasan Ali Yücel Kültür Merkezi, Fransız Kültür Merkezi'nde,

25-26 Mart'ta Eğitim-Sen Kadın Sekreterliği ortaklığıyla Samsun: Atatürk Kültür Merkezi'nde,

3-4 Nisan'da Van kadın Derneği ve Yaka-Koop ortaklığıyla Van: Van Kültür Sarayı'nda yapıldı.

1-2 Nisan'da Diyarbakır'da yapılacak festival şiddet olayları nedeniyle 6-7 Nisan'da Diyarbakır Sanat Merkezi'nde gerçekleştirildi. Festivale dört ilde yaklaşık 10.000 kişi katıldı.

**Festivale Gösterilen Filmler;** Kadınların Sineması: Bu İz Silinmez! / Petra Lataster-Czisch / Hollanda: Kalküta'nın Çocukları / Ross Kaufman, Zana Briski / Hindistan - ABD: Kordon / Netalie Braun / İsrail: Korse Kesmek / Clare Thornton / İngiltere-Norveç: Otuz Yıllık Kızkardeşlik / Yamagami Chieko, Seyama Noriko/ Japonya: Oyun kızları I-II/ Irene Wittusen / Norveç: Parade D'Amour / Tamara Sulamanidze / Gürcistan: Rakushka / Fotini Siskopoulou / Yunanistan: Son Yemek / Netalie Braun / İsrail

**\* Toplumsal Cinsiyet Kurgusu Filmleri:** Eleçek / Nailya Rakhmadieva / Kırgızistan: Kadınların Mutluluğu Ya Da Erkeklerin Saygınlığı / Karine Verdiyana, Nika Shek Ermenistan: Kim Ninni Söyle.../ Nina Rudik / Ukrayna:Kristina Ve Isa / Inesa Kurklietye / Litvanya .

**\* Toplu Gösterim:** Kim Longinotto; İran Usulü Boşanma / Kim Longinotto - Ziba Mir-Hosseini / İngiltere-İran: Kaçış / Kim Longinotto, Ziba Mir-Hosseini / İngiltere: Kadınlar Vardır / Kim Longinotto, Florence Ayisi / İngiltere-Kamerun: Unutamadığım Gün / Kim Longinotto / İngiltere.

**\* Toplu Gösterim:** Fransa'da Kadınların Sineması: Bir Parça Gökyüzü / Bénédicte Liénard / Belçika, Fransa, Luksemburg: Otar Gittiginden Beri / Julie Bertuccelli / Fransa- Belçika; Prova / Catherine Corsini / Fransa: Satılık / Laetitia Masson / Fransa: Sev Beni / Laetitia Masson / Fransa: Toplayıcılar ve Ben / Agnes Varda / Fransa.

**\* Türkiye'de Kadınların Belgesel Sineması;** 34 Taksi / Belmin Söylemez / Türkiye: Ağustos Karıncası / Bingöl Elmas / Türkiye:Gündelikçi / Emel Çelebi / Türkiye: Kameranın Ardındaki Kadın' Bilge Olgaç / Feza Sinar / Türkiye: Karanlıkta Diyaloglar / Melek Ulugay Taylan / Türkiye: Morgünderem '2005' / Melek Özman, Ülkü Songül / Türkiye: Onuncu Gezegen ' Bağdat'ta Tek Başına' / Melis Birder / Türkiye.

**\* Atölyemor Filmleri:** Avcılar, Aracılar ve Kadınlar / Atölyemor Kolektifi / Türkiye: Film Olduk! / Atölyemor Kolektifi / Türkiye: Şiddetin Ötesine Yolculuk / Atölyemor Kolektifi / Türkiye.

Haber Merkezi

## Feminist Film Teorisi Anneke Smelik



**F**eminizm film teorisi ve eleştirisi üzerinde büyük etkisi

olan bir toplumsal harekettir. Feministler; sinemayı erkekler ve erkeklik hakkında olduğu kadar, kadınlar ve kadınlık hakkındaki söylemleri de sunan kültürel bir eylem olarak ele alırlar.

Feminist eleştirmenler, göstergibilim ve psikanaliz gibi yapısal teorik çerçevelerin yardımıyla ataerkil imgelemenin bütün sapkın güçlerini anlamaya çalıştılar. Bu teorik söylemler klasik anlatımda cinsiyet farklılıklarının nasıl kodlandığını çözümlenmekte çok verimli oldu. On yıldan fazla bir süre, psikanaliz, feminist film teorisinde egemen bir paradigma oldu. Ama bir süre sonra cinsiyet farklılıklarını çok sayıda bakış açısından, kimlikten ve olası izleyicilerin gözünden kavrama çabasından uzaklaşıldı. Bunun sonucunda da erillik, cinsiyetler, etnik köken gibi sorulara dair savların artması söz konusu oldu.

### Klasik Film Anlatısı

Claire Johnston sinemadaki kadın tiplerini gösteren bilimsel bir bakış açısından incelemeyi ön plana çıkararak ilk feminist eleştirmenlerden biriydi (1973/1991). Johnston, klasik sinemanın kadının ideolojik imajını nasıl yapılandırdığını açıklamaya girişti. Roland Barthes'in "mit" kavramından yola çıkarak, klasik sinemadaki kadın mit'ini araştırdı. "Kadın" göstergesi bir yapı, bir şifre ya da gelenek olarak çözümlenebilir. Bu gösterge, "kadın"ın erkekler için olan ideolojik anlamını temsil eder. Kadınlar kendileriyle ilişkilendirildiklerinde bir anlam ifade etmezler (1991- 25): kadınlar olumsuz bir biçimde "erkek olmayan" şeklinde sunulurlar. "Kadın olarak kadın", film-

lerin içeriğinde mevcut değildir.

Buradaki teorik farklılık, sinemayı gerçekliği yansıtan bir olgu olarak ele almakta ziyade sinemayı gerçekliği belli bir ideolojik bakış açısından ele alan bir olgu olarak yapılandırmaktır. Klasik sinema prodüksiyon araçlarını asla göstermez, bilakis ideolojik yapılanmasını gizleyerek kişilik kazanır. Keza, klasik film anlatıcısı, yapma "kadın" imajlarını doğal, gerçekçi ve çekici olarak sunar. Bu da klasik sinemanın göz boyamacılığıdır.

Laura Mulvey, çığır açan makalesi 'Visual Pleasure and Narrative Cinema' da (1975/1989), psikanaliz Hollywood sinemasının büyüleyiciliğini anlamak için kullanır. Bu büyüleyicilik skopofili, görme arzusu olgusuyla açıklanabilir. Bu olgu, Freud'a göre kökten bir dürtüdür. Bütün güdüler gibi cinsel bir kökeni olan der Schautrieb, izleyiciyi beyaz perdeye kilitlemektedir. Mulvey, klasik sinemanın öykü ve imgeye narsisizm ve röntgencilik unsurlarını bir araya getirerek bakma arzusunun harekete geçirdiğini de ekler.

Mulvey, sinemadaki anlatımsal ve görsel tekniklerin röntgencilik erkekler özgü bir ayrıcalık haline getirme yollarını çözümlenmiştir. Filmin anlatım biçimi içinde, erkek karakterler kadın karakterlere gözünü diker bakarlarsa, çünkü kamera olayları erkek karakterin bakış açısından filme çekmektedir. Sinematik bakışın kadın karakteri nesneleştirir ve onu bir manzaranın içine alan üç seviyesi vardır: Kamera, karakter ve izleyici. Klasik sinemada, röntgencilik kadını bakılacak bir şey olarak ele alır.

Christian Metz'in psikanaliz ve sinema konusundaki yazılarında bu benzerlik üzerinde çalıştığı zamanlarda, Mulvey sinematik tanımlamaların cinsel farklılık çizgileriyle birlikte yapılandırıldığını öne sürmüştü. Erkek kahramanın "daha mükemmel, daha

muntaazam, daha güçlü ideal ego" olarak sunumu; kadın karakterin saptırılmış, edilgen, güçsüz imajıyla yalın bir karşıtlık yaratır. Bu nedenle izleyici kadın karakterden ziyade erkek karaktere kendini özdeşleştirmeye itilmektedir.

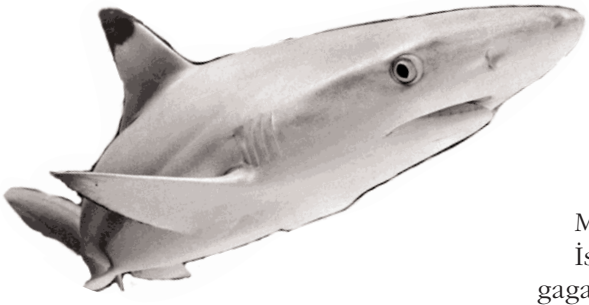
Öyleyse, cinsel farklılık yoluyla ak dedilen görsel hazın iki cephesi vardır: röntgenci - skopofilik bakış ve narsist özdeşleşme. Her iki biçimsel yapı anlamını, erkek karakterin kontrol edici gücü kadar kadın karakterin nesneleştirilmiş sunumuna da borçludur. Ayrıca, Mulvey'e göre, kadının psikanaliz terimindeki imajı, çekicilik ve baştan çıkarıcılık yoluyla iğdiş edilme endişesini yaratmak açısından muğlak bir yerdedir. Kadın karakterin görünümü, erkek öznenin penis eksikliğini anımsamasını sağladığı için, kadın karakter derinlerdeki korkuların da kaynağıdır.

Klasik sinema iğdiş edilme tehdidini iki yoldan biriyile çözer: anlatımsal yapı ya da fetişizm yoluyla. Bu tehdidi anlatımsal boyutta yatıştırmanın yolu, kadın karakterin suçlu bulunmasıdır. Fetişleştirilmiş kadın yıldızlara bir başka örnek de Marilyn Monroe'dur. Kadının fetişleştirilmesi, dikkatleri kadının penis eksikliğinden uzaklaştırır ve onu tehlikeli bir figürden sonsuz bir güzellik nesnesine dönüştürür. Sinemadaki fetişizm kadının nesneye dönüştürülmesini onaylar ve "kadının" fallik normun dışında sunulmasında başarısızlığa uğrar.

"Erkek bakışı" görüşü fetişizm, narsisizm, röntgencilik gibi yapıları içine alan sinemadaki karmaşık mekanizmaları çözümlenmenin pratik bir terimi haline dönüşmüştür. Bu kavramlar Hollywood sinemasını erkek arzularını üzerine usta bir terzi gibi nasıl giydirdiğini anlamaya yarar. Hollywood sinemasının yapıları temel olarak ataerkil olarak çözümlendiği için, ilk dönem feministler kadın filmlerinin geleneksel anlatım yöntemleri ve sinema tekniklerinden kaçınmalarını ve deneysel uygulamalara yönelmelerini söylemişlerdir, ancak bu yolla kadınların sineması bir karşı sinema olabilir.

**İngilizce'den Türkçe'ye çeviren:**  
**Gamze DENİZ**

# Hadi, Tilki Geldi Diyelim...



**D**aha demin, birkaç dakika önce, balık su-daydı. Ve kuş denizin üzerinde uçuyordu.

Balığın karnı toktu. Birkaç küçük balık vardı akşam yemeğinde.

Kuşun karnı açtı oysa. Akşam oluyordu ve sabah 11'den beri ağzına bir lokma girmemişti. Suya yakın bir mesafede, gözlerini sudan ayırmadan uçuyordu. Yorgun. Aç.

Bunlar demindi. Birkaç dakika önce.

Şimdi durum farklı.

Balık sudan çıkmış. Üstelik bir kuşun gagasında.

Kuş bir dalın üstünde. Gagasında bir balık. Bir değil, en az üç öğün yeter ona. Eee?

Eee'si me'si yok. İşte tastamam böyle: Balık suda değil. Tıpkı sudan çıkmış balık gibi. Kuş? Kuşun keyfi yerinde. Ağzında koca bir balık....

Kuş mutlu.

Ama balık da umutlu.

Mutlu değil ama umutlu.

İster oltanın ucunda, ister kuşun gagasında olsun, bir balığın umutlu olması için çok neden vardır. Her şeyden önce bir bildiği vardır balığın.

Aslında bildiği çok şey vardır. Birçok şeyi adları gibi bilir balıklar. Denizleri, sıcak denizleri, su kaplumbağalarını, denizyıldızlarını, ah-tapotları, yunusları yüzen gemileri, batan gemileri, incileri vesaire vesaire... Çünkü bir balığın yığınlarca edinebileceği kadar büyüktür denizler ve milyonlarca şey vardır denizlerde.

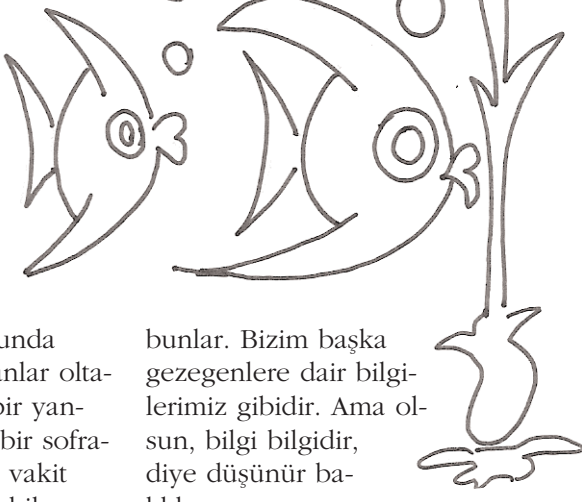
Balıkların bildikleri bu kadarla kalsa iyi. Karaya ve karada yaşayanlara dair de birçok şeyi bilir balıklar.

Bunları oltanın ucunda beklerken öğrenirler. İnsanlar oltalarının başında beklerken bir yandan da konuşurlar. Çünkü bir sofralık balık tutmak epeyce bir vakit alır. Canları sıkılmasın diye hikayeler anlatırlar birbirlerine; deneyimlerini aktarırlar. Hayata dair, şuna buna dair bir sürü şey.

Balıklar aşağıda oltanın ucuna

yakın bir yede durup bütün bunları dinler; bilgilerini ve görgülerini artırır.

Aslına bakarsanız yarım yamalak bilgilerdir



bunlar. Bizim başka gezegenlere dair bilgilerimiz gibidir. Ama olsun, bilgi bilgidir, diye düşünür balıklar.

Her neyse... İşte bu balık da bir sürü şey öğrenmiştir. Bilgileri onu yanıltmazsa birazdan kurtulacak, suya dönecektir. Daha doğrusu böyle

sanmaktadır balık.

Buna neden bir hikayedir. Hani şu meşhur karga ile tilki hikayesi.

Tilki gelecek; kuşu kandırarak; kuş ağzını açacak, balık suya düşecektir.

Ama balık nerden bilir, bu saatte -ve bütün saatlerde- denizin yakınından geçmez hiçbir tilki.

Hadi, tilki geldi diyelim.

Balığın ağzında durduğu kuş karga, kuşun ağzındaki peynir değildir. Hadi, tilki için fark etmez diyelim.

Balığın düşeceği yer kumdur. Ve kum mezarıdır bir balık için.

Ama balık bilmez tüm bunları. O, karga ile tilkinin hikayesini bilir ve bekler tilkiyi.

Güneş batmaktadır. Balık bekler. Kuş bekler.

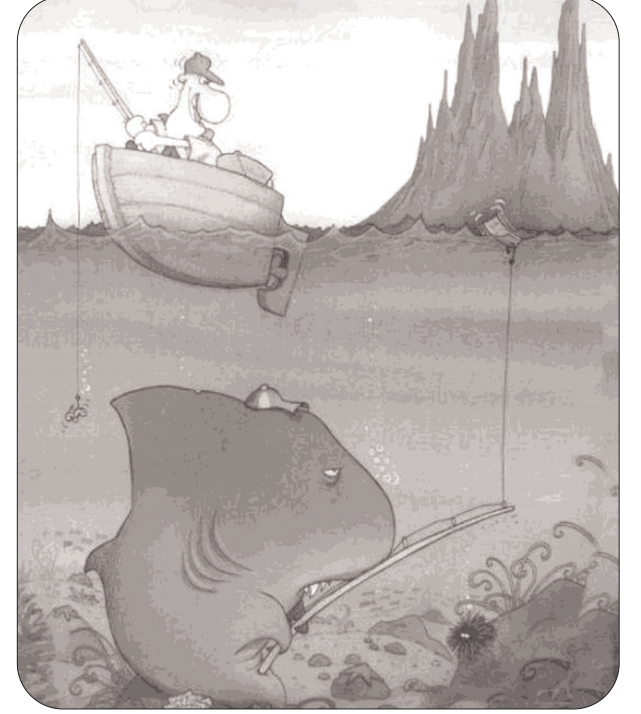
Kuş, balığın kafasındaki hikayeden habersizdir.

Akşam olmaktadır. Balık, tilkiyi bekler

yine de.

Bir umuttur tilki onun için. Ama tilki asla gelmeyecektir. Ne şimdi ne de daha sonra

**Burhan Eren**



## Ağaçtaki halkaların hikayeleri

**B**ilim adamları- na dünyadaki yaşamın şaşırtıcı gerçeklerini tanımlamada inceledikleri çok eski ağaçlar yardımcı olur. Bir ağacın halkalarına yakından baktıklarında, sadece onların yaşını söylemekle kalmaz, 1453 de ve 1601 de bir yaz mevsiminde benzer şekilde görülmemiş soğuk bir dönem yaşadıklarını söyleyebilirler.

Ağaç halkaları radyo karbon yöntemiyle tarih saptaması yapıldığında tarih öncesi çağlara ait belirli izlenimler verir. Peki radyo karbonla tarih saptaması nedir? Radyo karbon ta-

rih saptaması, carbon-14 ün bir fosil kalıntısına belli miktarlarda uygulanmasını içerir.

Carbon-14, atmosferde doğal olarak bulunan bir maddedir. Hayvanlar ve bitkiler hava-

yı soluduklarında, dokuları carbon-14' ün bir kısmını emer. Öldükten sonra daha fazla carbon-14 ememezler ve dokuları çürümeye başlar. Böylece, fosillerde bulunan carbon-14 maddesi ölçüldüğünde onların yaşını öğreniriz.

Günümüzden belki binlerce yıl sonra bilim adamları bugünkü ağaçlar üzerinde benzer araştırmaları yaparak kirlilik üzerine bilgiler edinecekler.

Şu anda dünya üzerinde yetişmiş olan en eski ağaç Kaliforniya White Dağlarında bulunmaktadır. 4600 yaşlarında olduğu sanılmaktadır ve takma adı "Methuselah" dır.

Her büyüme döneminde ağacın gövdesine bir halka daha eklenir. Her halka bir bütün içinde iki kısma ayrılır. Açık renkli parlak kısım ve daha dar olan koyu kısım. Ağaç halkaları iklim hakkında ipuçları verir ve sel ya-

da yangın gibi ağaca zarar veren olayları açığa çıkarır. Yıllık halkaların şekli ve genişliği büyüme şartlarına bağlı olarak yıldan yıla değişir. Genellikle geniş halkalar büyümek için bereketli topraklar, su ve güneş ışığı gibi çok iyi şartların olduğunu gösterir. Dar halkalar kuraklık, soğuk, böceklerin verdiği zarar, hastalık, vitaminsiz kalma gibi daha az elverişli koşulları gösterir. Büyüme dönemlerinde olumsuz koşullar olursa, bir sonraki yıldaki halka dar ve şekilsiz olur.

Bilim adamları geçmişteki iklimler konusunda bilgi almak için çok eski ağaç örnekleri üzerinde "dendrochronology" denilen tekniği kullanırlar.

Bilim adamları bir ağaca zarar vermeden halkalarına bakmak için "coring" denilen bir teknik kullanırlar. Oyucu bir aletle ağaç gövdesinden merkeze doğru delik açılır ve uzun bir tahta silindir çıkartılır. Alınan örnek üzerindeki katmanlarda büyüme halkaları görünür.



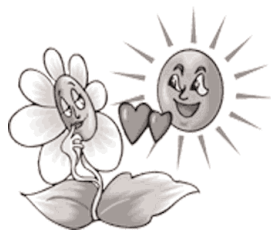
## Bilmece

- 1- Kolu var eli yok, karnı yarı karnı yok.
- 2- Çat orada, çat burada, çat kapı arkasında.
- 3- Yeryüzünde kırmızı pancar.
- 4- Geceleri fener, gündüzleri söner.
- 5- Sarıdır sallanır, dalında ballanır.
- 6- Duvara çarpan araba ne olur?
- 7- Büyük baca küçük bacaya ne demiş?
- 8- Geldi mi gelir, gitti mi gelmez?



**Ayçiçekleri ince gövdeli ve kocaman çiçekli bitkilerdir. Yüzlerini sürekli güneşe çevirirler**

Anayurtları Meksika ve Peru'dur. Ama yağlı tohumları için dünyanın her yerinde ayçiçeği yetiştirilir. Ayçiçeğinin boyu bazen 5 metreyi, çiçeğinin çapı ise 50 santimetreyi bulur.



**Ayçiçeğinin tohumları yağ açısından zengindir. İnsanların çekirdek gibi yediği bu tohumlarla hayvanlar ve kuşlar da beslenir. Tohumlarının ezilmesiyle elde edilen yağ, salata yağı olarak ve margarin yapımında kullanılır. Ayrıca, çeşitli gıda maddelerine katılır. Ayçiçeğinin doğada yetişen pek çok yabani türü vardır.**



ÇOCUKLARRRR BİZİ BOYAYINNN!

Cevaplar  
1- Çeket  
2- Süpürge  
3- Turp  
4- Yıldız  
5- Portakal  
6- Dürü  
7- Büyüklüklerin yanında sigara içmeye utanmıyor  
8- Gençlik

# Et Cinayettir

İnsanoğlunun doğayla bozduğu dengenin en bariz örneği artan et tüketiminde görülmektedir. Ekolojik bir toplumda et yemenin ne anlama geldiğini sorguladığımızda ilginç veriler açığa çıkmaktadır.

**H**epimiz yemek masasına oturduğumuzda o an yediğimiz hamburgerin veya kebabın eskiden duyguları ve yaşamları olan bir inek, koyun, tavuk veya balık olduğunu düşünmeyiz. Çünkü insanoğlunun kendinden uzaklaşması, aynı şekilde hayvanlardan ve doğadan uzaklaşmasına neden olmuştur. İnsanoğlu, doğadan uzaklaştığından bu yana, yani yirmi bin yıl önce, bazı davranış kalıplarını da beraberinde getirmiştir. Bu davranış kalıpları arasında da hayvanları öldürmek ve sömürmek vardır. O zamandan bu yana beyinlerimize, hayvan yemezsek birçok hastalığa yakalanacağımız, sakat kalacağımız, zayıf düşeceğimiz ve hatta ölebileceğimiz kazınmıştır. Bizde buna dayanarak içimiz rahat ederek hayvanları yeriz.

Halbuki biz vejetaryen/veganlar şunu söylüyoruz ki, "et yemek, zorunlu veya faydalı değil, aksine zararlı ve cinayettir." Bizlerin hayvan yememeyi, bilimsel değerlerden çok ahlaki değerlere dayanarak savunuyoruz. İnsan için "yaşam hakkını" savunan bir kişinin, aynı zamanda doğada bulunan diğer yaratıklar için de bu hakkı savunması gerektiğini düşünüyoruz. Aksi takdirde bu çifte standart olur. Doğada sadece insanlar yoktur ve bizler dünyanın tek sahipleri değiliz. Doğaya bizim egemen olduğumuz veya olmamız gerektiğini savunan düşünceler, bugünkü ekolojik yıkımlara neden olan uygulamaları da desteklemektedirler. Bu uygulamalar arasında et endüstrisi de yer almaktadır. Bu endüstri gücünü hayvan katliamından almaktadır.

Et endüstrisi, bugün dünyada her gün yüz binlerce hayvanın



uyuşturulmadan kesilmesine, ısırap içinde dar, havasız ve kalabalık ahırlarda veya kümeslerde yaşamak zorunda kalmasına, dolaylı olarak açlığa neden olmasına, ormansızlaştırmaya, insanda bir çok hastalığa ve küresel ısınmaya neden olan bir endüstri çeşididir. Kapitalizm ve kapitalistler, bu endüstriden çok büyük paylar ve karlar elde etmektedirler. Kapitalist tekel, bunun için dünyada et endüstrisine olağanüstü yatırımlar yapmaktadır. Çünkü bu endüstrinin değeri her geçen gün artmaktadır. Onlar için "yaşam hakkından" çok "kar hakkı" önemlidir. Bu amaçla gözlerini kırpmadan yüz binlerce hektarlık ormanları hayvan otlatmak için yok etmekte ve milyonlarca hayvanı kesmektedirler. Bazı resmi kuruluşlar tarafından şu veriler sağlanmıştır: 1 hektarlık alanda hububat ekilerek 30 kişi doyabilecekken, bu geniş-



likteki alanda otlanan hayvanların etlerinden sadece 6 kişi beslenebilmektedir. Bu da et endüstrisinin ihtiyaca yönelik bir girişim olmadığını açıkça göstermektedir. Milyonlarca hayvan, kapitalist pisliklerin ceplerinin dolması için kesilmektedirler. Başka bir veri de, Küresel Isınmanın nedenleri arasında et endüstrisinin otomobil sanayinden sonra ikinci sırada yer almasıdır. Verimli alanların otlak alanları

olarak kullanılması, oradaki suyun ve havanın kirlenmesine, toprağın zehirlenmesine ve çeşitli kaynakların yok olmasına neden olmaktadır. Bundan başka, hayvanlara verilen hormon ilaçlarının gübreleme aksetmesiyle yayılan gazlar ozon delinmesine neden olmaktadır. Ayrıca hayvan üretimi çok fazla su israfına neden olmaktadır. Su kirliliği açısından, et endüstrisi makarnanın yapımından 17 kat daha zararlıdır. Bir de hayvan yemlerinin yetiştirilmesinde kullanılan böcek ilaçları ve herbisitler de hayvan, doğa ve insan için tehlike arz etmektedir.

İnsan sağlığı açısından da, "et", asırlardan beridir süre gelen hastalıkların %80'inin nedenidir. İnsanın, et oburlardan farklı olarak daha uzun bir bağırsak yapısı vardır ve bu bağırsak yapısı et oburlardaki gibi etin sindirilmesini kolaylaştırmaktan ziyade daha da zorlaştırmaktadır. Et oburların mide-lerinde asidi dengeleyici kimyasallar vardır, fakat insanın midesinde et hemen çürümeye başlar. Bu birçok hastalığa neden olabilir. Bugün tıp bilimcileri, aşırı kolesterolün, kalp, şeker, bağırsak ve böbrek hastalıklarının ve birçok kanserin, özellikle de meme kanserinin çoğunlukla et ve hayvan ürünlerin-

den (süt, bal, yumurta gibi) kaynaklandığını kabul etmektedirler (Elbette bizim için bu tek kistas değildir.) İnsanların eti parçalayacak köpek dişleri yoktur. Herkes köpek dişlerimizi, bizim et obur olduğumuza dair bir kanıt olarak sunmaktadır, fakat bu tamamen yanlıştır. Çünkü köpek dişleri olarak bilinen dişlerimiz et oburlardaki kadar keskin ve büyük değildir. Et oburlar kadar uzun pençelerimiz de yok. Tek başımıza aletsiz, bir kaplan gibi hiçbir hayvanı öldüremeyiz. Bu da bizim et obur olmadığımızı açıklar. Elimizde araçlarımızın olması gerekir. Hepimiz vücudumuz için gereken protein ve bazı minerallerin sadece ette ve hayvan ürünlerinde bulunduğunu düşünürüz, bu da tamamen yanlıştır bir efsanedir. Her türlü mineral ve proteini bitkilerden ve meyvelerden fazlasıyla alabiliriz.

Bizler size bu verileri aktarmayla, fikirlerimizin temelini bilim olduğunu kanıtlamaktan ziyade, bazı yanılsamaları ve bilgisizlikleri ortadan kaldırmayı amaçlıyoruz. Bu yanılsamaların aydınlatılması belki sizin de hayvan ve hayvan ürünlerini tüketmemenize öncülük edebilir. Çünkü eminiz ki, sizler de o hayvanları ısırap içinde bağırarak kesildiklerini veya ahırlarda ve kümeslerde kesileceğini bekle-diklerini görmekten rahatsız oluyorsunuzdur. İnsan olmanın farkı biraz da budur sanıyoruz. Yeryüzündeki her türlü canlı için baskısız, katliamsız, hapsedilmenin olmadığı, bir türün değeri üzerinde veya bir insanın diğer insan üzerinde tahakküm kurmadığı bir dünya istiyoruz!

Hayvanlara "da" Özgürlük!

Haber merkezi



## Demir eksikliğine faydalı Isırgan Otu

**I**sırgan tohumu özellikle son yıllarda vücut direncini arttırmak amacıyla astım, bronşit, romatizma, böbrek iltihabı gibi hastalıklarda doğal tedavi amaçlı kullanılmaktadır.

Romatizmal ağrıları dindirici, idrar söktürücü, ateş düşürücü, bağırsak parazitlerini öldürücü ve cinsel gücü arttırıcıdır. Ayrıca organizmayı uyarıcı, güçlendirici ve savunma sistemlerini destekleyici özelliklere sahip olduğu için, yaşlanmayı önleyici olarak da kullanılır.

Her insan yılda birkaç defa yapacağı ısırgan kürü ile vücudunu ve bazı organlarını arındırmış ve aynı zamanda bir çok rahatsızlığa karşıda kendisini korumuş olur.

### Demir deposu

Isırgan bol miktarda demir ihtiva ettiğinden Anemi (kansızlık) rahat-

sızlığı olanlar için bulunmaz bir bitkidir. Aynı zamanda kanı temizleyici kök hücrelerini onarıcı özelliği vardır. Isırgan otunun içeriğinde demir, histamin, serotonin, formik asit, asetilkolin, potasyum, A ve C vitaminleri bulunmaktadır.

### Nasıl tüketilir?

Sabah Akşam bir tatlı kaşığı öğütülmüş ısırgan tohumu, aynı miktar bal veya pekmez ile alınır. Böbreklerdeki kum ve taş için: 1 su bardağı kaynar suya 2 tatlı kaşığı öğütülmüş ısırgan tohumu koyulur. 10 dakika bekletilir. Günde 2-3 bardak içilir. Kullanım düzeni ve devamlılığı önemlidir. Aç olarak alınması tavsiye edilir.

Haber merkezi

## Eti bırakmak için on neden!

1- Dünya çapında milyonlarca hayvan mezbahalarda kesilmektedir. Amerika'da Her saat 500.000 tanesi öldürülmektedir! Sadece bir ömür boyu vejetaryen olmak 1000'in üzerinde hayvanın yaşamını kurtarmaktadır. Öldürmenin bir kişi tarafından yapıldığı gerçeği, et yemeyi kolaylaştırıyor fakat sıradaki hayvanın sizin sayenizde kesildiğini unutmayın...

2- Hayvanlar et endüstrisinde çok büyük zulümlere uğramaktadır. Öldürülmüş olmanın terörü sayılmazsa -bazen yaşadığı halde vahşice doğrandığı gibi - hayvanlar, kısa yaşamlarında aşırı can sıkıntısı, kaba muamele, aşırı kalabalık ve nakliye yüzünden de acıyı bizzat yaşamaktadır.

3- Bugün Avustralya'da yenilen işlemden geçirilmiş tahıl, büyüme hızlandırıcılar, hormonlar ve sık sık da diğer mezbaha kurbanlarının cesetlerinin yiyecekleri ile beslenmiş olan birçok hayvan, güneş görmeyen kulübelerde karanlıkta kalabalık bir şekilde yetiştirilmektedirler.

4- Bilimsel çalışmalar, vejetaryenlerin kansere, kalp hastalıklarına ve yüksek kan basıncına daha az uğradığını göstermektedir.

Öldürücü kalp krizi riskinin %40 azaltılabileceği ve yiyecek zehirlenmesi riskinin de sade bir şekilde düşük-yağ oranlı vejetaryen yiyeceklerini takip ederek %80 azaltılabileceği tahmin edilmektedir.

5- Sindirim sistemimiz et yemek için tasarlanmamıştır. Et-oburların, etin midede zehirlenmesinden önce hızlı bir şekilde sindirilmiş olabilmesi için tasarlanmış kısa bir sindirim sistemleri vardır. Ayrıca, etin hızlı bir şekilde sindirileceği için bizden 10 kat daha yoğun mide asitleri vardır. İnsanların aşırı derecede uzun bağırsakları vardır ve et yediğimiz zaman, etin midede çürümesiyle sık sık bağırsak kanseri gibi hastalıklarla sonuçlanır.

6-Britanya'da yapılmış bir araştırma, vejetaryenlerin et yiyenlerden daha iyi beslenmekte olduğunu ve önerilen "ideal" yiyeceklere daha uygun olduğunu bulmuştur.

7-Et üretimi yiyecek israfıdır. Sığırlar, bir vejetaryen yiyeceğinden doğrudan doğruya insanları besleyebilecek olan hububatlarla beslenmektedir, mesela 1 pound sığır eti için 16 pound hububat harcanmaktadır. İnsanlar et tü-

ketimlerini %10 azalttıklarında, her yıl ağıktan ölen her 60 milyon insanı beslemek için yeterli olacak fazladan 12 milyon ton tahıl olacaktır.

8-Orta Amerika'da, bütün ormanlar, sığırların otlanması amacıyla kesilmekte ve otlak alanı yaratmak için yakılmaktadır. Hemen hemen bütün bu sığırlar besin değeri az olan yiyecek endüstrisi için ikinci kalite et olarak kullanılmaktadır.

9-Et endüstrisi su israfının asıl nedenidir. Son Greenpeace raporu, Kaliforniya'daki et üretiminin tek başına 22 milyonluk bir şehir için yeterli olan suyu kullanmakta olduğunu açıklamıştır.

10- Atık su yoğun domuzhaneler tarafından üretilmiştir ve sığır besleme arazileri sürekli olarak nehir sistemlerimizi ve birçok durumda da yerli vahşi yaşamı mahvederek kirlenmektedir. Bir NSW devlet raporu Homebush mezbahanelerinin Sidney sahillerinin tek en büyük kirleticisi olduğunu bulmuştur.

Haber merkezi





Dr. İlhan Diken

# Çocuklarda Yaz Hastalıkları; Kusma ve İshal

**K**usma ve ishal sık görülen çocukluk çağı hastalıklarındandır. Bozuk yada mikroplu gıdaların veya suların içilmesi ile olan besin zehirlenmeleri de sıklıkla kusma ile başlar ve ishalle devam eder. Besin zehirlenmeleri dışında olan ishal ve kusmaların en önemli nedeni virüslerle olan barsak enfeksiyonudur. Bazen özel bakteriler de bu hastalığa neden olabilirler. Hastalık genellikle bir hafta içinde kendiliğinden düzelir. Amipli ve basilli dizanteri gibi nedenlerle olan ishaller ise kendiliğinden düzelmezler, azalma göstergeleri de etken yok edilmedikçe tekrarlarlar.

İshal ve kusmada en önemli konu çocuğun sıvı ihtiyacının karşılanmasıdır. Sıvı kaybı dışında hayati tehlike olmayacaktır. Hastalığın başlangıcından yani ilk kusmadan hemen sonra çocuğunuzu yemeğe zorlamadan şekerli ve tuzlu (ağızdan sıvı tozları) su hazırlayıp vermeye başlamanız uygun olacaktır. Bunun yanında ayran ve yoğurt, ihlamur, elma suyu, çay da kaybedilen sıvının karşılanması için kullanılabilir.

Bazı parazitlere bağlı olan ishaller çok uzun sürebilir. Bu nedenle düzelmeyen ishallerde bu parazitler tetkik edilmelidir. Ishalle birlikte sümüksü bir yapının bulunması, kan görülmesi kaka tetkikini gerektirir ve mutlaka amip aranmalıdır.

Çocuklar çok az bir sıvı kaybederler bile halsizlik hissedebilirler. Çocuğunuzun sıvı ihtiyacı ağızdan alamaması halinde çok ciddi boyutlara ulaşabileceğinden az da olsa mutlaka sıvı verilmesi gerekir. Eğer ağızdan sıvı kaybı karşılanamıyorsa, ve dehidratasyon denilen kalp hızının çok artması, nefesinin sıklaşması, derisinin sıvı kaybından dolayı gerginliğinin kaybolması, dilinin ve ağızının kuruması gibi bulgular ortaya çıkıyorsa çocuğunuzu hastaneye yatırılarak veya bir klinikte damardan sıvı verilmesi gerekebilir.

İshalde kaka kültürü alınmadan ve neden ortaya konmadan antibiyotik ve ishal durdurucu ilaçların verilmesi kesinlikle sakıncalıdır. Bu yaklaşım çocuğunuzun ileride sık ishal olmasına veya barsak sisteminin düzensizleşmesine neden olacaktır.

## Göz iltihaplanmaları:

Çocuğunuzun gözlerinin beyazında kırmızılık görüyorsanız, büyük olasılıkla bu "konjonktivit" denen göz iltihabıdır. Bu kırmızılık tahriş, alerjik reaksiyon ya da daha ciddi bir hastalık belirtisi de olabilir.



lirse de neden çoğunlukla konjonktivitir. Konjonktivitte gözlerde yanma, yaşarma veya akıntı da olabilir.

Gözlerde kırmızılık varsa çocuğunuzu bir doktora götürmelisiniz. Hiçbir zaman daha önce açılmış ya da başkasının daha önce kullandığı göz ilaçlarını çocuğunuzda kullanmayın.

Konjonktivite genellikle virüs-

ler, bazen de bakteriler neden olur. Tedavisinde antibiyotik ilaçlı göz damlaları kullanılmalıdır. Tedaviye yanıt alana kadar çocuğunuzun gözleriyle doğrudan temas etmeyin. Bulaşıcılığı yüksek olan bir enfeksiyon olduğundan ellerin çok dikkatli yıkanması gerekmektedir. İyileşene kadar çocuğunuzu kreş ya da okula göndermeyiniz.

## İdrar yolları enfeksiyonları:

İdrar yolları enfeksiyonları küçük çocuklarda özellikle kızlarda oldukça sıktır.

Genellikle bakterie-

lerle oluşur. Enfeksiyonun tutulum yerine göre değişik isim alır. En sık enfeksiyon olan bölge idrar kesesidir ve iltihabına sistit denir. Genellikle bakterilerin idrar kesesine gaita yoluyla bulaşmalarıyla oluşur. Kızlarda çok daha fazladır, nedeni üretra denen idrar kesesinden sonraki tüpün kızlarda daha kısa olduğudur. Sistitin belirtileri alt karın ağrısı, hassasiyet, idrar yapılırken,

sancı, sık idrar çıkma, kanlı idrar ve ateştir. Piyelonefrit böbreklerin enfeksiyonuna denir ve daha yaygın karın ağrısı ve yüksek ateşle seyreder.

İdrar yolları enfeksiyonları en kısa zamanda antibiyotik tedavisi gerektirdiğinden yukarıdaki yakınmalar olan çocuklarda idrar tahlili ve kültürü yapılmalıdır. Enfeksiyonun şiddetine ve tutulum yerine göre ek testler gerekebileceğinden böbrek hastalıkları uzmanına danışmak gerekebilir.

## İsilik:

Özellikle yaz aylarında kaşınıtılı ve kabarık bir deri döküntüsü ile karakterizedir. Ter bezlerinin tıkanıklığı sonucu oluşur. Çocuklarda daha sıktır. Ortam ne kadar nemliyse belirtiler o kadar ağırdır. Kaşınıtı sonucu deride açılmalar olursa ikincil enfeksiyonlar olabilir.

Önemede pamuklu giysiler giyilmesi, sık banyo yapılması ve derinin mümkün olduğunca havalandırılması gereklidir. Ağır olgularda doktor tavsiyesine göre ilaçlar kullanılabilir.

## Çocuklarımızı sağlıklı besleyelim

Diyet Uzmanı  
Joëlle BALTACI

Değerli Arkadaşlar,

Çocukların sağlıklı beslenebilmesi için yeni nasihatlar:

1) Kahvaltı ve atıştırma: Markette alınan bisküvit ve çikolatalı ekmekler yerine sade ekmek verin çünkü bunlar ayçiçeği yağı ile hazırlanmakta ve bu yağ sağlık açısından zararlıdır.

2) Yağlarla devam edersek, çocukları zeytin yağına küçük yaştan itibaren alıştırmak daha iyidir, çünkü bu yağ diğerlerine göre (ayçiçeği, mısır, colza) berraktır. Diğer yağlar (Yüksek derecede vs...) bazı müdahalelere uğrayarak esas besin gıdalarından ve kalitelerinden çok kaybetmişlerdir.

Tereyağı ise, çocuklara biraz vermek yeterlidir, ama genelde ham verilse daha iyidir (tereyağı margarin değil). Tereyağını et, sebze ve kuru gıda yemeklerinde kullanmaktan kaçınılmalı çünkü çok çabuk kahve rengi oluyor ve besin kalitesi düşür.

3) Çocukların kahvaltı ve atıştırmalarına geri gelirse, süt içmeleri iyidir, sade çikolatasız içmeleri daha iyidir, çünkü bu tür maddelerden çok şeker bulunmaktadır.



Çocuklar okulun kantininde yemek yiyorlarsa, onlara verilen besinlerde genel şeker bulunur, birçok çocuk ise şeker ve şekerli içecekleri çok severler, özel günler dışında (doğum günü, eğlence). Çok isterlerse bile almanın onlara sağlıkları açısından ne kadar zararlı olduğunu anlatın, şeker hastası olabileme riskleri olabildiğini ve bundan dolayı hayatları boyunca hergün iğne yapmak zorunda kalabileceklerini onlara anlatın...

4) Deserler için ise en azından gün de bir kere peynir, sebze gibi besin maddelerini yemeğe alıştırmak çocuklarınızı, ticareti yapılan (krema, renklendiren ve kimyasal aromalı şekerli maddeler) fazla şekerli deserler vermeyin. Çocuklarınızı daha çok sade sütlü maddelere alıştırmak için de-

bio doğal şeker olandan (kahve rengi) katın, bunlar sağlığı için daha yararlıdır.

5) Ayrıca akşamları çorba içirin, sebze yiyebilmeleri için iyi bir çözümdür. Ama hazır çorbalardan kaçının, onlarda çok eklenmiş zararlı maddeler bulunmaktadır.

Tüm bunlar çocuklar için olduğu gibi büyükler içinde geçerlidir. Zeytin yağı kadar sebze ve meyvelerde kansere karşı koruyor. Bunun için bunlardan çokça beslenmekten kaçınmıyorum (Tabii zeytin yağının sıvı kısmını ayırmadan, günde iki kaşık ortalama uygundur) Nasihatlarıma sadık olduğunuzdan dolayı teşekkür ederim, sağlığınız ve huzurunuz için.

Hoşçakalın,

## Pratik öneriler

- Soğanın gözlerinizi yakmamasını istiyorsanız üzerine sirke döküp birkaç dakika beklettikten sonra soyun. Ya da soğanı bir süre buzlukta bekletin.
- Sucukları serin bir yere asmak yetmez. Zamanla üstlerini beyaz bir küf kaplar. Bunu önlemek için zaman zaman sucukların üstünü yarıya kestiğiniz bir limonla silin.
- Süt kaynarken içine bir parça tuz atarsanız, kaymak tutmasını önlemiş olursunuz.
- Sütü kaynatacağınız tencerenin ağız kısmına sıvı yağ sürerseniz, sütün taşmasını önlemiş olursunuz.

- Tatlının şurubu iyice çekmesi için tatlı veya şuruptan birinin sıcak olmasına dikkat etmelisiniz.
- Tavada pişireceğiniz ciğerin yumuşak olması için, kızartma ununa bir tatlı kaşığı kadar karbonat ilave edebilirsiniz.
- Yemeğinizin yağı fazla kaçtı ise içine bir kaç küp buz atarak yağların buzun üzerine toplanmasını sağlayabilirsiniz.
- Yoğurt yapacağınız sütü kaynamaya başladıktan sonra beş dakika süreyle büyük bir kaşıkla havalandırırsanız yoğurdunuz daha lezzetli olur.
- Yumurtanın akı ve sarısının birbirine karışmaması için buzdolabından çıkarır çıkarmaz kırın.

## Yemek tarifleri

### 5 Amel Soslu Enginar

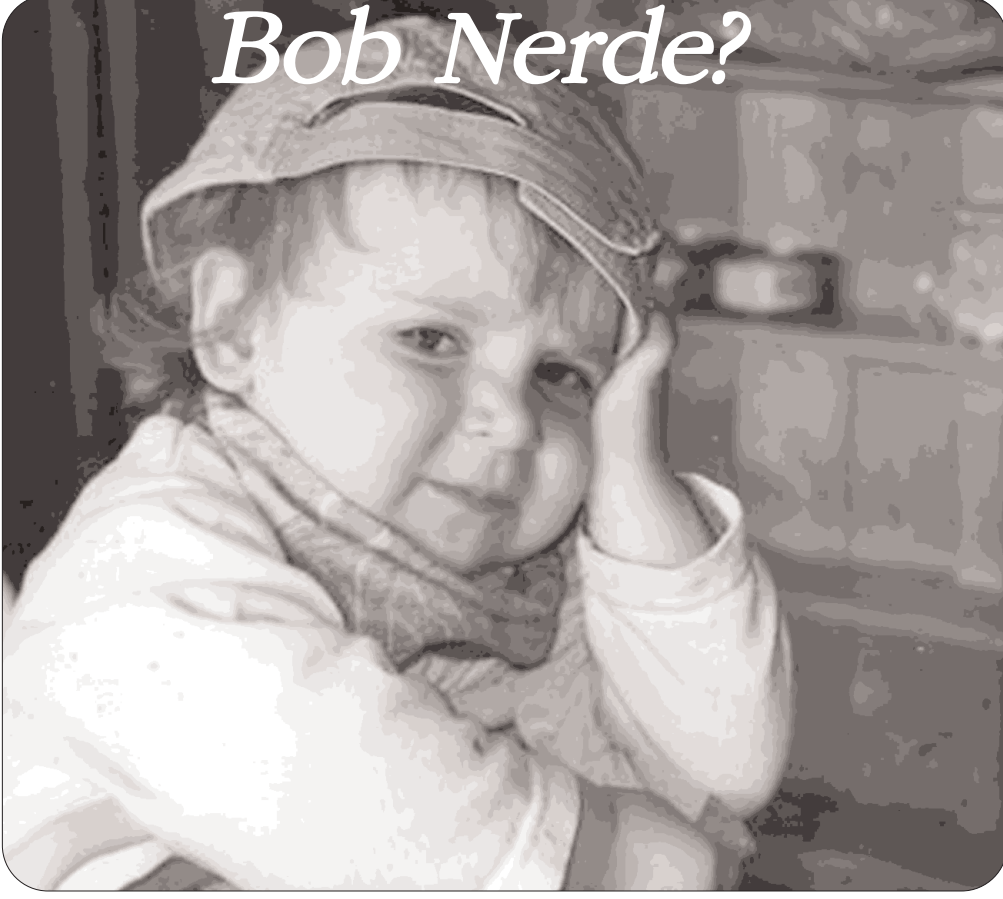
**MALZEMELER**  
75 gr margarin  
1 çorba kaşığı un  
1 su bardağı süt  
8 adet orta boy enginar  
1 adet limonun suyu  
50 gr rendelenmiş kaşar peyniri  
125 gr çiğ krema  
karabiber, tuz

**Hazırlanışı**  
Enginarları ayıklayıp, limonlu suya atıp, biraz bekletin. Limonlu sudan aldıktan sonra güvece koyup, su ve tuz ilave ederek orta ateşte pişirin. Hazırladığınız enginarları 25 gr yağda sote edip, bir güvece koyun. Diğer yanda 50 gr margarin ateşte eritip, unu katın. Un kavrulunca 1 bardak sütü yavaş yavaş ilave edip, hızlı hızlı



karıştırarak una yedirin. Muhallebi kıvamına buluncaya kadar pişirdiğiniz beşamel sosa çiğ krema ve rendelenmiş peynirin yarısını ilave edip, enginarların üzerine dökün. Artan peyniri de enginarların üzerine serpiştirip, güveçten servisi yapın.

Afiyet olsun.



## Bob Nerde?

George Bush bir ilkokulu ziyaret eder. Çocuklara:

- Sorusu olan var mı der. Ve küçük Bob sözü alır.  
-Benim üç sorum olacak:

- 1- Seçimlerde daha az oy almanıza rağmen nasıl oldu da Başkan oldunuz?
- 2- Hiroshima'ya atılan atom bombası sizce dünyanın en büyük terör faaliyeti değil midir?
- 3- Hiçbir neden yokken neden Irak'a saldırdınız?

Aniden zil çalar ve çocuklar tenefüsse çıkarlar. Çocuklar geri döndüğünde bu sefer sözü küçük Tom alır. Benim beş sorum olacak:

- 1- Seçimlerde daha az oy almanıza rağmen nasıl oldu da Başkan oldunuz?
- 2- Hiroshima'ya atılan atom bombası sizce dünyanın en büyük terör faaliyeti değil midir?
- 3- Hiçbir neden yokken neden Irak'a saldırdınız?
- 4- Bugün neden zil 30 dakika erken çaldı?
- 5- Bob nerede?



## Felsefe Sorusu

**R**enkli kişiliğiyle ün yapmış bir felsefe hocası, yılın son sınavını yapmak üzere sınıfa girmiş.. Bütün öğrenciler çok heyecanlı, hepsi merakla soruları bekliyorlar, felsefe hocası sınıfa şöyle bi bakmış, derken sandalyesini kapığı gibi kürsünün üzerine koymuş..

“İşte 100 Puanlık tek soru” demiş.. “Bana bu sandalyenin var olmadığını ispat edin “

Herkes bir girişmiş yazmaya efendim hızlı hızlı yazanlar harıl harıl düşünenler derken, aralarından biri kağıda tek bi cümle yazmış sonra kalkmış hocasına vermiş, ve sınavı bitirip çıkmış....

Sonuçlar açıklandığı zaman bir bakmışlar koca sınıfta 100 üzerinden 100 alan tek kişi var, o da sınavı 2 dakikada bitirip çıkan çocuk...!!!

Peki acaba çocuğa 100 puan getiren o tek cümle neymiş???

“Hangi sandalye “



## fıkra

### Kardeş Savaşı

Tarih dersinde öğretmen birini tahtaya kaldırmış ve sormuş:

-Oğlum Kadeş Savaşını kim yaptı?

Çocuk hemen yanıtlamış:

-Hocam vallahi billahi ben yapmadım.

Hoca sinirinden çıldırarak. O sinirle dışarıya çıkmış, koridorda Matematik öğretmenini görmüş ve durumu Matematik öğretmenine anlatmış:

-Hoca hanım bu öğrenciler beni çıldırtacak; Kadeş Savaşını kim yaptı diye soruyorum, vallahi billahi ben yapmadım diye yanıt veriyorlar, çıldıracağım...

-Hocam üzülme çocuklar bunlar hem yaparlar hem de yapmadım derler... Tarihçinin sinirleri iyice tepesine çıkmış ve soluğu Müdür Beyin odasında almış.

-Müdür Bey bu nasıl bir okul, ne öğrencisinde hayır var, ne de öğretmeninde; öğrenciye Kadeş Savaşını kim yaptı diye soruyorum, ben yapmadım diyor, öğretmene durumu anlatıyorum, bunlar çocuklar hem yaparlar hem de yapmadım derler diyor, kafayı yiyeceğim.

Müdür Bey: Siz hiç kendinizi üzme Hocam, bunda merak edilecek bir şey yok, şimdi Bakanlığa bir yazı yazar ve

Kadeş Savaşını kimin yaptığını sorarız... Tarih Öğretmeni aldığı yanıt ile oracığa yığılıp kalmış ve Müdürdan bir hafta izin almış...

Bir hafta sonra Bakanlıktan bir yazı:

Bu yıl ödenek olmadığı için Kadeş Savaşı yapılamayacaktır. Bilginize...

### Göl, Deniz, Okyanus

Gölden, denizden uzak bir köyde öğretmen, öğrencilerine göl, deniz, okyanus kavramlarını öğretmeyi düşünmüş. Bir gün yarım bardak suyla sınıfa girmiş. Çocuklara sormuş:

-Çocuklar bu gördüğünüz nedir?

-Yarım bardak su, öğretmenim.

-Şimdi gözünüzü kapayın bakayım. Kapadınız mı?

-Kapadık öğretmenim...

-Bu suyu büyütün, büyütün, büyütün...

-Büyüttük öğretmenim.

-Ne oldu biliyor musunuz?

-Bilmiyoruz öğretmenim.

-Göl oldu, göl.

Yine kapayın gözlerinizi. Daha da büyütün bu suyu.

Şimdi ne oldu biliyor musunuz?

-Bilmiyoruz öğretmenim.

-Deniz oldu.

Kapayın yine gözlerinizi. Daha, daha, daha büyütün bu suyu. Şimdi de okyanus oldu. Öğrendiniz mi çocuklar?

-Öğrendik öğretmenim.

-Peki, söyle bakalım Mehmet neymiş okyanus?

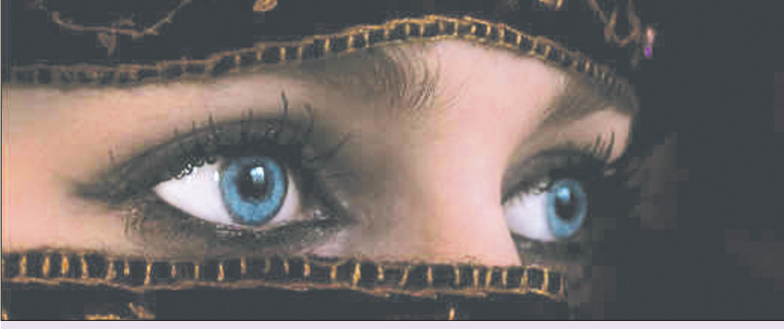
-Kocaman bir bardağın içinde, yarım bardak sudur öğretmenim.

### İki Er

İki general bir cafede oturup konuşuyorlarmış. Generalin biri “benim bir erim var çok salak demiş. Diğeriyse “hayır, benim bir erim var o daha da salaktır” demiş. Tartışma çok büyümeden kimin askerinin daha salak olduğunu anlamak için yarışma gibi bir şey yapmaya karar vermişler. İlk general askerini yanına çağırıp “oğlum, git bana şu 5000 lirayla bir mercedes al gel” demiş. İkinci general de askerini çağırıp “git bak ben ordu evinde miyim” demiş. İki asker yolda karşılaşmışlar. İlki “ya benim general çok salak. Bu günün pazar olduğunu bildiği halde beni araba almaya gönderdi” demiş. İkincisiye “benim general daha salak. Yanında telefon dururken, beni ordu evine gönderdi” demiş.

## Bedeli ödendi -IV-

Berjin Haki



Farise daha techir döneminde yaşamıştı yaşayacaklarını. O zamanlar o daha 13 yaşındaydı..Gerçek adı Vartanuş'tu. Şimdi sır gibi saklıyordu adını. Çocukları bile bilmiyordu. Babası çok zengindi. Çevre köyler tarafından da sevilen sayılan biriydi. Techir zamanında babası kızını Kürt bir aileye teslim edip gitmek zorunda kalmıştı. Sürgün edilmişlerdi. Diğer kardeşlerini de başka bilinmeyen yerlere göndermişti. Vartanuş ailesinden bir daha haber alamadığı gibi uzun zaman alışamamıştı kaldığı yerlere, yaşadığı bu Kürt ailelerine. Ama onu besleyip yıllarca kızları gibi saklamışlardı. Vartanuş'un köyüne Kürtler yerleşince onun kaldığı ailede o köye yerleşmeye karar vermişti. Çünkü daha verimli daha zengin topraklara sahipti burası. Evin reisi Vartanuş'un iyi ata bindiğini görünce at binicisi anlamına gelen Farise ismini ona vermişti. Müslüman olması için de hocayı çağırışlardı. Yeniden döndüğü köyünde anılarının yanında Ekrem adı verilen bir başka Ermeni oğlanın olduğunu da bir süre sonra öğrenmişti. Köy talan edildiği sırada oda kendi köyünden bir aileye teslim edilmişti. Bu Kürt köyünün aşiret reisi Ekrem'i yanına almış hem evinin işlerini yaptırıyor, hem de sahip çıkıyordu. Aşiret reisi Ekrem'i ve tüm ev halkını alıp Vartanuş'un doğduğu bu köye yerleşmişti. Vartanuş günün birinde Ekrem'in yanına yanaşıp onunla Ermenice konuşmuştu. Ekrem'in gerçek adının Narkis olduğunu o zaman öğrenmişti. Ve o zaman gönül vermişlerdi birbirlerine. Çok istedikleri halde kader ayırış onları kimseleri olmadıkları için onlara da kimse sahip çıkmamıştı. Narkis'i bir kaç kere daha görmüştü ve her seferinde yürekleri kanayarak bakmışlardı birbirlerine. Narkis'in çok geç evlendiğini duymuştu. Uzun zaman evlenmemiş sonunda kaldığı ailenin zoruyla evlenip ev bark sahibi olmuştu. Gidip bulacaktı Narkis'i ne pahasına olursa olsun...

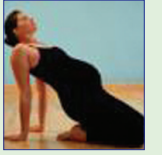
Farise bunları düşünürken bir baktı ki Narkis'in evinin kapısına gelmiş bile. Narkis yaşlanmış haliyle avludaki meyve ağaçlarına su veriyordu. Narkis gelenin Vartanuş yani Farise olduğunu görünce şaşırıp. İçeri buyur etti. Bir bardak su getirtti gelinlerine. Farise çok uzatmadan ona olanları anlattı ve Nazdar'ı hemen bu gece götürmesini ve saklamasını istedi. Narkis ile uzun uzun konuşup bir plan yaptıktan sonra Narkis'in büyük oğluyla birlikte oradan ayrıldı. Yanlarına birde at almışlardı. Narkis'in oğlu köye yakın bir yerde usulca saklandı. Gece geç bir saatte bahçenin yıkık duvarına gelip bekleyecekti.

Eve döndüğünde epey bir zaman geçmiş akşam kavuşmak üzereydi. Ağanın yanışmaları kapıda daha bekliyordular. Köy derin bir sessizlik içindeydi. Hava çok sıcaktı. Vedia kaynanasını gördüğünde yüzündeki şaşkınlığını, merakını hemen belli etmişti. Bedel hemen atılıp babaannesinin yanına gitti. Onu dışarı çıkararak amcasının geldiğini Nazdar'ı kontrol edip gittiğini söyledi. Farise anlamıştı. Zamanı çok kısaydı. Bunlar bu gece yada sabaha doğru Nazdar'ı vurmadan kızı çıkaracaktı. Vedia'yı çağırıp bir ayran yapmasını söyledi. Ağanın yanışmalarına verecekti. Vedia'ya iyice yaklaşıp küçük bir şişeyi Vedia'ya uzatarak onu ayrına karıştırmasını da ekledi. Vedia'nın eli titreyerek aldı şişeyi. Farise iki sürahiyi eline aldı bardaklar da Bedel'e taşıtarak tek kapıda bekleyen nöbetçilere ayran verdi. Nazdar'ın odasının kapısında bekleyen uzun boylu adamada yaklaşarak ona da ikram etti. Hal hatır sordu. Sanki hiç bir şey yokmuş gibi uzun uzun konuşup adamın ayranı bitirmesini bekledi. Adam ikinci bardağı isteyince Farise sevinerek bir bardak daha uzatıp oradan ayrıldı. Bir saat sonra hepsi derin uykuya dalmıştı. Farise Nazdar'ın odasına girerek Nazdar'ı hemen dışarı çıkmasını söyledi usulca avludan arka bahçeye geçirdi. Ona nereye gideceğini söyledi. Kendisine iyi bakmasını ve yolda yakalanmamaları için elinden geleni yapmasını istedi. Nazdar şaşkına dönmüştü. Farise son kez gideceği yerde rahat edeceğinden emin olmasını ve Ekrem'in sözünden çıkmamasını söyledi. Vedia'yı görmedi Nazdar. Babaannesine sarıldı ve Ekrem'in oğluyla birlikte arkasına bakmadan uzaklaştı.

Sabah erkenden Nazdar'ın amcası evi basıp Nazdar'ı evde bulamayınca tüm köy kıyamet meydanına dönmüştü. Hiç kimse bilmiyordu Nazdar'ın nerede olduğunu. Farise tatlı diliyle ne olduğunu anlamamış gibi davranmış elini dizine vurarak ağlama rolünü yapmıştı. Köy meydanında namusunu kirletenlere küfredip Nazdar'a da sövüp saymıştı. Hiç kimse ondan şüphelenememişti. Bir çoğu Üzeyir'in bir gece gizlice gelip kızı kaçırdığına inanıyordu. Ağanın adamları Bakı'yle birlikte Farise'nin evini başına yıkmışlardı. Sonunda ortalık durulunca Ağa yapacağını yapmış Nazdar'ın yerine Bedel'i kendisine 5. karısı olarak almıştı, üstelik karşılığında hiç bir şey vermeden aynı gün imam nikahını kıymıştı.

Farise ve gelini arkalarından bakmaktan başka hiç bir şey yapamamıştı. Farise emanet edilen gelinine bakıp "Herkesin kaderi ona verilen isimle yazılır. Nazdar'a karşılık bir Bedel vermek zorundaydık" dedi. -Bitti-

## Hamilelik ve Spor



**H**amilelik süresince spor yapmayı sürdürebilir miyiz? Her şey, söz konusu spora, geleceğin annesinin alışkanlığına, sporu yapma şekline (ölçüsünde mi yoksa aşırı mı?) ve sağlık durumuna bağlıdır. Hamileliğiniz normal, siz sportif ve idmanlıysanız, spor yapmaya devam edin, elbette hamilelik süresince yasak değil ama yine de ölçüsüyle yapın, şuurlarınızı bilin. Her tür aşırı tehlikeli olabilir. Aşırı yorgunluk, nefes nefese kalmadır (nefes sıkışması) ve hamile bir kadın çabuk yorulur. Bu yüzden şiddetli egzersiz ve sporlar ayrıca yarışlar yasaklanacaktır. Takım sporları (voleybol, basketbol gibi) uygun görülmez. Her şey yolunda gitse bile, son üç ay bütün sporları bırakın. Eğer hamilelik normal değilse, spor tavsiye edilmez. Şimdi yaygın bazı sporlara bir göz atalım. Bisiklet, motorsiklet: Dikkatli olun çünkü çok sık denge kaybedilir ve düşebilirsiniz. Bu motorsiklet için daha da geçerlidir. Burada kaygı duyulması gereken, bir düşüğe ya da erken doğuma neden olacak sarsıntılar değil, kaza ve düşme tehlikesidir.

\*Klasik dans, ritmik dans: Evet, kesinlikle mümkündür.

\*At binme: Hayır, düşme tehlikesi çok fazladır.

\*Jogging: Hamilelik sırasında kesinlikle yasak. Onun yerine yürüyüş yapılmalıdır.

\*Judo: Kesinlikle hamile bir kadının yapacağı spor değildir. Şiddetli bir spordur ve düşme tehlikeleri vardır.



\*Yüzme: Yürüyüşle birlikte hamile bir kadın için en iyi spordur. Hamileliğe uymayan bir spordan vazgeçmek zorunda kalan sportif bir kadın, yüzerek aynı zamanda hoş ve yararlı bir fiziksel etkinliği kendine vermek olanağına sahip olacaktır. Hamile kadın kendini suda daha hafif hisseder. Daha hafif hissettiğinden, daha kolay gevşer. Ayrıca, yüzme mükemmel bir kas ve nefes egzersizidir. Havuzda yapılan doğuma hazırlık seansları da vardır. Böyle bir hazırlığa katılma fırsatı olanlar bunun çok yararını görecekler. Ayrıca, gevşeme ve nefes egzersizlerini bir odada yapmak yerine suda yapmanın tadına varacaklardır. Yüzmenin de diğer sporlar gibi aşırı olmadan, yarışsız ve dalmadan yapılması gereklidir.

\*Su jimnastiği: Adından anlaşılacağı üzere bu spor su içinde yapılan jimnastiktir. Nefes alma egzersizleri, suda yürüme, grup oyunları (bir topla mesela) gibi etkinlikleri içeren bu dal günümüzde giderek yaygınlaşıyor ve hamile kadınlar için çok yararlı. Yüzme bilmeyen kadınların bile yapabileceği bir spor.

\*Buz pateni: Eğer alışkınsanız evet. Aksi halde düşme tehlikesiyle karşı karşıya kalırsınız.

\*Sörf: Eğer ustaysanız, evet. Çünkü böylece düşme ve şok tehlikeleri azalır. Ama eğer işin başındaysanız, hayır.

\*Dalma: Hamilelik sırasında uygun görülmez.

\*Kayak ve su kayağı: Düşme tehlikesinden dolayı, hayır.

\*Tennis: Evet, ama idman yapmak için değil, eğlenmek için.

\*Yoga: Doğum için hem mükemmel bir spor hem de mükemmel bir hazırlıktır.

Gördüğünüz gibi, düşüncesizce yapılan sporda kaygı yaratan hamile bir kadına getireceği yorgunluğun dışında, düşme tehlikesidir. Hamile bir kadın çevikliğini ve sağlamlığını yitirir ve kolayca düşme tehlikesiyle daha fazla karşı karşıyadır. Düşmenin düşüğe ya da erken doğuma neden olabileceğini bir yana bıraksak da, fazla şiddetli olmadıkça düşme demek, kırık tehlikesi demektir. Hamilelik süresince kırıkların iyileşmesi için normalden daha fazla zaman gerekir.

Kadınca.net



## İnatçı hıçkırığı dikkate alın

İrlandalı bir bilim adamı, ısrarla geçmeyen hıçkırığın, kilo kaybı ve yutkunma güçlüğü gibi belirtilerle birlikte yemekborusu kanserinin belirtisi olabileceğini söyledi.

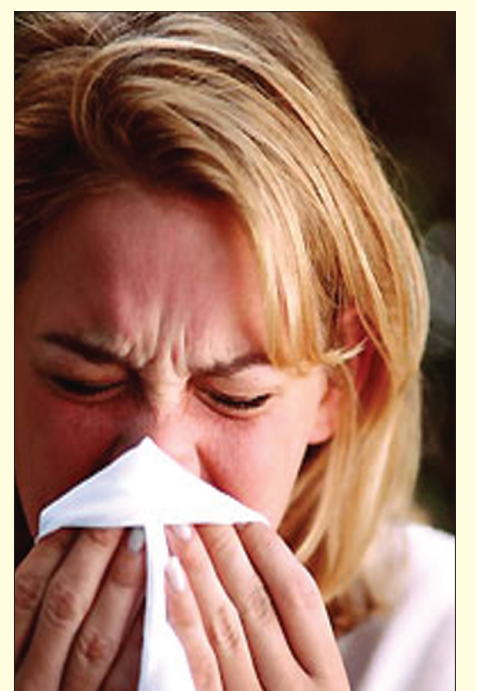
Dublin'deki James Connolly Hastanesi Uzmanı Prof. Dr. Tom Walsh, bir toplantıda yaptığı konuşmada, bazı yemekborusu kanseri hastalarının "inatçı hıçkıraktan" yakındıklarını belirtti.

9 kanser hastası üzerinde yapılan bir araştırmada, hastaların yüzde 27'sinin, "inatçı hıçkıraktan" yakındıklarını, yüzde 6'sının ise hıçkırık nedeniyle doktora gittikleri kaydedildi.

Hıçkırmanın bugüne dek kanser belirtisi olarak kabul edilmediğini be-

lirtten Dr. Walsh, hastalıkla hıçkırma arasındaki ilişkinin nedeninin tam olarak bilinmediğini ancak kanser hastalarındaki inatçı hıçkırığa diyaframdaki bir sinirin neden olduğunun düşünüldüğünü söyledi.

Dünyada 6. en yaygın kanser türü olan yemekborusu kanseri, her yıl yaklaşık 400 bin kişide saptanıyor. Sigara içmek ve alkol kullanımı, en önemli risk faktörleri arasında sayılıyor.



## Başka Kezban'lar Ölmessin Diye; Kezban Kadın Vakfı

“Sorun sadece kadınlara ulaşmak değil, sen istediğin kadar kadınları uyandır, bilinçlidir. Ama balık baştan kokar. Kadının korunması için yasaların çıkması gerekiyor. Dengenin iyi sağlanması gerekiyor. Çünkü kadın çok hassas bir denge”

**H**ollanda'da bulunan Kezban Kadın Vakfı; kadınların katledilmemesi için tek yürek olması gerektiğini çalışma ve kuruluşuyla ispatlarken, Vakıf başkanı Nurdan Tatoğlu “Derinlere indikçe gerçekleri bulduk ve bu sefer sessimiz çıktı. Protesto etmeye başladık” diyor. Gazetemizin sorularını yanıtlayan Tatoğlu Kadın sorunun dili, dini, ırkının olmadığını söylüyor.

### • Vakfınıza ismini verdiğiniz Kezban'ın hikayesi nedir?

Kezban Cihanbeyli Kürt bir kadındır. Arkadaşlarıyla iyi diyalogları vardı. Ondan herkes onu çok seviyordu. Burada bir 1.5 yıl yaşamasına rağmen Kezban herkesin yüreğine taht kurmuştu. Kezban eşi tarafından öldürüldüğü şiddetli boyutlanmasında birlikte evini çocuklarıyla birlikte terk etmiş ve sığınma evine sığınmıştı. Hollanda'nın Zwijndrecht şehrine gelmişti bizde öyle tanıdık kendisini. Fakat Hollanda'da bir çocuk yasası var. Ayrılan eşlerden çocuk hangisinin yanında kalıyorsa diğer eş belirlenen günlerde gelip çocuğunu görebiliyor. Bu yasada büyük bir boşluk var. Ve Kezban'ın katili, yani çocuklarının babası olan bu kişi bu boşluktan faydalanıyor. Dolayısıyla Kezban'ın bulunduğu yer tespit ediyor.

Kezban yeni bir hayata doğru adım atıp fiziksel şiddetten kurtulmuşsa da yerinin tespit edilmesiyle de psikolojik şiddet devam etmiş oluyor. Sürekli söylüyordu, “görüyorum onu tehdit ediliyorum.” Bizlerde adamı görüyorduk. Kezban eşi tarafından ölümle tehdit edildiğini her tarafa bildirdi. Polisten tutalım başvurulması gereken her kuruma durumunu bildirdi. Kezban'ın bildirmesine rağmen yetkililerce dikkate alınmıyor. Hatta çok fazla abarttığı söyleniyor. Ve Kezban 1999 yılı Haziran ayında sokak ortasında, çocuklarının gözleri önünde 8 kurşunla katledildi. Adam dediğini yapmıştı. Kezban'ı bu şekilde kaybet-



Nurdan Tatoğlu Kimdir?

Kezban Kadın Vakfı Başkanı ve Kurucu üyelerinden olan Tatoğlu 1963 yılında Ankara'da doğdu. Erzincanlı bir baba ile Ankaralı bir annenin kızı olan Tatoğlu Türkiye'de Lise öğrenimini tamamladıktan sonra Hollanda'ya gelir. İki çocuk annesi olan ve Hollanda'da değişik işlerde Çalışan Tatoğlu, Orta Dereceli Meslek okulunu bitirdi. Yaklaşık 13 sene Belediye bünyesinde Kültürel, Toplumsal Form bölümünde çalıştı. Hollanda hükümetin ırkçı politikası sonucunda Tatoğlu'nun çalıştığı bölüm kapatıldı. İşsiz kalan Tatoğlu, sorunlarını dinlediği kadınlarla daha içiçe olmak için iki aydır bir bahçede çalışıyor.

mek herkesi çok derinden etkiledi. Hepimiz biliyorduk tehdit edildiğini ama belki inanmadık bir insanın bu kadar canı olabileceğini. Kezban'ı kaybedince kendimizi suçlu hissetmeye başlamıştık. Derin sorgulamalar ve sarsıntılar yaşadık hepimiz.

### • Peki Kezban Kadın Vakfının kuruluşu nasıl gerçekleşti? Hangi ihtiyaçlar sonucunda böyle bir kurulumaya gidildi?

Benim mücadelele Kezban'la veya bire bire vakfın kurulması sadece bu konuyu ele almaz ama Kezban'ın ölümüne kadar ben kadınlarla normal onların toplumsal konularını düzeltmek için ilişki içindeyim ve aktiviteler yapıyordum. Ama şiddeti hep yaşıyordum. Çünkü sürekli kadınlarla iç içe idim. Sorularna çözüm arıyordum. Şiddet hikayelerini duyuyor ve biliyordum. Şiddet hep vardı ama böyle ölümle sonuçlanan bir olayla karşılaşmamıştım.

Biz Kezban'la birlikte şu soruyu sorduk. “Nerede eksiklik yaptık?” Temel sorular kafamızı kurcalamaya başladığında gerçekler ortaya çıktı. Polisin Kezban'ın şikayetlerini ciddiye almaması vs. hataların kimlerin yaptığını ortaya çıkardık. Derinlere indikçe gerçekleri bulduk ve bu sefer sessimiz çıktı. Protesto etmeye başla-

dık. İlle uyanmak için aramızdan birilerini kaybetmemiz gerekmiyordu.

Kezban'a yönelen öfke planlı bir öfke. Adam iki yıl bunu planlamıştı. İşte bu nokta beni daha derin arayışlara sürükledi. Başka kadınlar aynı akıbete uğramasın diye daha örgütlü olmamız gerektiği sonucuna vardım. Çünkü Kezban'ın hemen ardından Hollanda'da Naciye ismiyle bir kadın “namus” gerekçesiyle daha katledildi. İşte bu yüzden biz vakfı kurmak zorunda kaldık.

Yani sorun sadece kadınlara ulaşmak değil, sen istediğin kadar bu kadınları uyandır, bilinçlidir. Ama balık baştan kokar. Kadının korunması için yasaların çıkması gerekiyor. Çünkü bu çok hassas bir denge. Hem bir takım mentaliteler değişecek, yıkılacak, bilinçlendirilecek hem de yasalar çıkarılacak. Eğitim, iş gibi her tür olanağın sağlanması gerekiyor. Kadınlar arasında köprü rolü oynayalım dedik. Ve bu insanlara ulaşmak ve tabana inmek için de iki film yaptık. En iyi mesajın böyle verileceği sonucuna vardık. Bu filmi kadınlarla birlikte izliyoruz ve üzerinde tartışabiliyoruz. Yani kadın-

ların kendi sorunlarını tartışmak için film bir giriş rolü oynuyor. Filmlerin ismi “onun yerinde olsam”dır. Arapça, Hollandaca ve Türkçe dillerinde olan filmimizi bir de Kürtçe dublajını yapmak istiyoruz.

### • Ne tür kadınlar ve ne tür sorunlarla size geliyorlar?

Kezban Kadın Vakfı kesinlikle bir yardım kuruluşu değil. Direk kadınlara bireysel yardımlarda bulunmuyoruz. Ama bizim metod üretebilmemiz için bizim bir bilgi daracığına ihtiyacımız var. O yüzden tam yaklaşık 5 yıl boyunca bize gelen başvuruları değerlendirdik. Bunlarda çoğu kez mağdur olan kişi tarafından gelmedi ama kurumlar tarafından geldi.

Çünkü kurumlar bizi tanıyor, nasıl ulaşacağını da biliyor. Var olan yardım kurumlarının çalışabilmeleri için eylem yapıyoruz. Bir eylemci bir grubuz. Yalnız bizim Türkiyeli kadınlarımızın sorunları Hollandalı kadınların sorunlarına göre daha çok karmaşık olduğu için kurumlar bahşedemediği sorunları bize havale edebiliyor. Biz işte sorunun çözümü için tanıdık, bildik ve söz geçer insanları buluyoruz ve sorunun kaynağına birlikte inmeye çalışıyoruz. Biz sadece aile içi şiddet değil, aynı zamanda namus ve töre cinayetleriyle bağlantılı olan şiddet konularında da Hollanda çapında bulunan kurumlar tarafından çözüm gücü olarak gösterildik. Veya fikir alışverişinde bulundular. Yine bir takım yasa değişikliklerinde devletin başlattığı araştırma komisyonlarında da bizzat yer aldık.

### • Avrupa'daki yasalar kadınlar için yeterli mi?

Bence hala yeterli değil. Çünkü bir yasanın yeterli olabilmesi için o

yanının uyarlanması gerekiyor. Ben kağıt üzerinde yazılmış hiç bir yasayı yeterli görmem. Pratikte yasaları hissetmek gerekiyor. Hollanda kağıt üzerindeki yasalarıyla ünlü bir ülke. Ama uygulamaya gelince her zaman yaptıkları hatayı yaparlar, “kim uygulayacak” sorusu sorulunca yasa olduğu gibi kağıtta kalıyor. O yüzden değişmesi gereken çok şey var. Mesela şiddet uygulayan kişinin “evden uzaklaştırma” yasası çok tartışıldı. 5 ülkede uygulanıyor şu an. Hollanda da bu yasa ele alınmadan önce bir kamuoyu araştırması yapıldı. Bu araştırmada yer aldım. Bu yasanın bizim toplum için çok farklı bir şey getirmeyeceğini söyledim. Çünkü sen şiddet uygulayan kişi evden uzaklaştırılacak. Bizim kültür farklı. Burada bulunan akraba, anne baba herkes aynı sokakta veya evde oturur. Sen evden uzaklaştırırsın ama o yan daireye veya üst kata geçer. Değişen bir şey olmayacak yani. Üstelik kadınlarımız sadece şiddeti eşinden görmüyor ki. Çevresinden de görüyor. Özce yasalar çıkarılırken kadınların ne istediğine bakılmalıdır. Bizim vakfın Hollanda'da kadına yönelik çıkan yasalarla şöyle bir rolü oldu; Yasa çıkarılacaksa pratiğe geçirilecek düzeyde olmalı ve alternatif olmalıdır.

### • Kadın kitesine iletmek istediğiniz bir mesajınız var mı?

Kürt kitesine şunu söylemek istiyorum. Sizin başka bir mücadeleniz daha var. İki mücadele içindediniz. Birinci asıl mücadeleyi başarabilmeniz için kadınların konularının değişmesi gerekiyor. Günlük hayatımda ve çalışma sahadında Kürt kadınlarıyla birlikteyim. Bunların durumu daha vahim. Onlar bir şey oldu mu hep ön saflarda yer alıyorlar, hiç bir zaman yönetim kadrolarına gelemiyorlar, yine onlar erkeğe hep hizmet ediyorlar. Buradaki Kürt kadınları da genelde dört duvar arasında yaşıyorlar. Ama genel bakımda Ortadoğu kadının haritasına baktığımızda durumlar aynı. Kürt kadınlarına ulaşmak istiyoruz. Birlikte yapılacak çok şey olduğuna inanıyoruz.

Güllübahar Köker

## ABONE FORMU

6 AYLIK

20 EURO

12 AYLIK

40 EURO

İsim: .....

Adres: .....

Telefon: .....

Banka Adı: .....

Hesap No: .....

TARİH:

İMZA:

ABONE YAPAN:

.....

.....

.....

NEWAYA JIN

Kempstraat 10 2572 GH  
's-GRAVENHAGE  
Nederland

Tel.: 0031 652152768  
Fax: 0031 492516260

Banka ismi: Postbank

Hollanda İçi: 9522686

Hollanda Dışı:

IBAN: NL50 PSTB0009522686 BIC: PSTBNL21

Yukarıda işaretlediğim sürenin bitiminden önce iptal etmediğim takdirde abone süresinin normal tarife üzerinden uzatılmasını ve ücretini ödemeyi kabul ediyorum.

## DUYURU!

**H**ollanda daki abonelerimize duyurulur. Yaşadığımız bazı teknik nedenlerden dolayı abonelerimizin hesabından abone ücreti çekilmemiştir. Bu ay içinde abone ücretleri verilen konto numaralarından çekilecektir. Ortadoğu Araştırma Vakfı adına abone ücreti çekilecektir. Hollanda daki abonelerimizin bu konuda takipçi olmalarını bekliyoruz.

Hollanda dışındaki abone olan altı aylık abonelerin bir yılı dolduğumuzu. İlgili arkadaşlara haber verilmediği sürece gazete dağıtımını devam edecektir. Bu konuda ilgili arkadaşlara ödeme yapılmalıdır.

Gazetemizde yayınlanmasını istediğiniz reklam ve ilanlarınız için telefon numaramız: 00 31 652152768